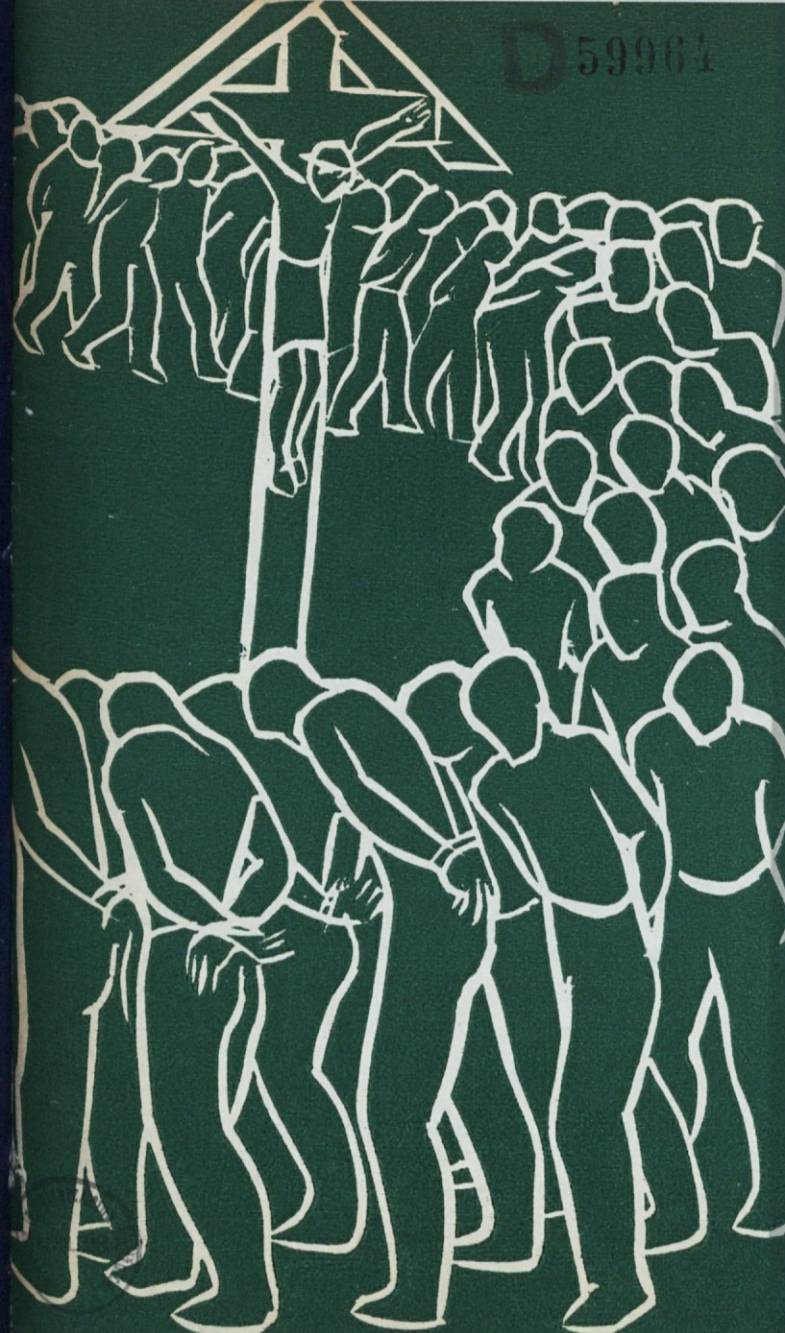

D59964

VIDA
ESP
RITU
1983
6.
LXXX

*Logarska dolina je ena izmed najlepših dolin v Sloveniji.
Po dolini teče reka Savinja. V ozadju pa se dvigajo
mogočne gore, med katerimi je znana Ojstrica.*

DOKLER GRUDA NI OTETA

Ta mesec se spominjamo naših mož in fantov, ki so dali svoje življenje v boju proti brezbožnemu komunizmu. Mislimo nanje, ki se s svojim darovanjem uvrščajo med najboljše sinove našega naroda, saj so za njegovo vero in za njegovo svobodo dali vse: prav kakor tisti, ki so na taborih izgubili življenje v borbi proti Turku ali kakor znani in neznani Gubci v neenakem spopadu z graščakom.

Po mednarodni kupčiji je bila zmaga prisojena premagancem. Po istih mrzlih računih so bili zmagovalci poslani brez orožja v roke nasprotnikom, kjer jih je čakala nečloveško kruta smrt. Tako so bili na mednarodni tehnični računi sklenjeni, nihče pa se ni zmenil za vnebovpijočo krivico, storjeno tem, ki so padli, in tistim, ki so ostali pod rdečim bičem.

Kljub veliki žrtvi borcev in kljub osemnajstim letom, ki so od tedaj prešla, v Sloveniji svobode ni. Govorjenje o tehničnem napredku in snovnih pridobitvah, kar vse je lahko res, je le pesek v oči ob najtečji resnici, da svobode v Sloveniji ni. In ničesar, kar bi moglo odtehtati košček svobode. Naj se suženj valja v zlatu, kaj mu pomaga, če ob vsem ostaja suženj?

Dokler doma ni svobode, ostaja naloga, boriti se zanjo. Ista zavest odgovornosti, ki je pred več ko dvajset leti rodila vaške stražarje in kasneje domobrance in četnike, mora danes spočeti nove borce za svobodo.

Mrtvi so utihnili. Tisti doma morajo molčati. Nam zunaj, na svobodi, ostaja ta naloga. Z isto pripravljenostjo kot nekoč doma, z istim smislom za žrtve kot pred dvajsetimi leti, z isto ljubeznijo do lastnega naroda, kot so to storili mrtvi borci, moramo mi na delo.

Kakšna naj bo naša borba?

Prvo in najvišje je molitev. Bog je za vsem dogajanjem in nič ni, kar bi se mu moglo upreti. Kolikokrat so posegi od zgoraj preokrenili tek zgodovine in najboljši sistemi so se zrušili ob teh posegih. Naj bi bile naše družine kakor križarska vojska molitve: izprosile, izmolile naj bi svobodo.

Drugo pa je beseda. Saj nam ni treba ponavljati nič drugega kot resnico in samo resnico. Resnico o komunizmu. Širiti jo med nami, da je ne pozabimo, širiti jo domov, da ne bodo obupali, širiti jo med ljudmi, kjer živimo, da tudi nje ne zadene nesreča, ki je zadela nas.

Uporabiti vsaj nekaj sil za to, za kar so dali naši borci vse sile — ali ni to najlepši spomin nanje?

B. R.

*Ob in po brošuri La Chies
sa del silencio, ki so jo
izdali prireditelji misijon-
ske razstave v Lurdu. 47
strani besedila in 40 po-
dob. Lourdes-Toulouse*

MOLČEČA CERKEV

Misijonska razstava v Lurdu, o ka-
teri je v svojem potopisu po Evropi
poročal urednik Katoliških misijonov
preč. g. Ladislav Lenček C. M., je iz-
dala tudi brošuro. V njej je najti raz-
stavljeno gradivo: podatke o preganja-
ni Cerkvi s fotografijami triptihov, ki
so na razstavi s podobami, številkami
in razlago predstavljali posamezne de-
žele za železno zaveso. Spodaj v sred-
njem delu triptiha je diorama (posli-
kano platno), ki prikazuje najbolj zna-
čilen pojav preganjanja v tisti deželi
(pri Jugoslaviji npr. duhovnika v ječi,
pri Rusiji tajno spoved za žicami za-
sneženega prisilnega taborišča, pri
Vzhodni Nemčiji laično prisego mladi-
ne, itd.). Zgoraj na vseh treh delih je
po ena zelo povečana fotografija kak-
šnega prizora ali osebnosti (pri Jugo-
slaviji je na eni strani fotografija kar-
dinala Stepinca v njegovi sobi v Kra-
šiču, na drugi strani fotografija obve-
zane glave tedaj še škofa Vovka s po-

jasnilom, da so ga po napadu hoteli
živega sežgati; v sredi pa fotografija
prizora, kjer druhal meče duhovnike v
vodo — s pripombo, da taka dejanja
ostajajo nekaznovana, včasih da so
tudi naročena. Pri Slovaški prikazujejo
vse tri fotografije prizore iz taborišč
za duhovnike. Pri Poljski je v sredi
kardinal Wyszynski, na eni strani je
fotografija dvemilijonske množice, ki
se je 26. avgusta 1956 zbrala v Czestoh-
owu, na drugi strani pa vidimo prizor
iz laicistične šole, v kateri hočejo vzgo-
jiti otroke brez Boga in proti Njemu.
Ko je Pij XII. zagledal fotografijo, ki
je na razstavi povečana v srednjem
delu triptiha o Kitajski, se ni mogel
vzdržati joka. Gre za prizor iz sloves-
ne posvetitve prvih dveh razkolniških
škofov v stolnici v Hankeu 13. aprila
1958. Na sredi rumunskega triptiha je
videti zadnjo skupno fotografijo ško-
fov, preden so bili vsi do zadnjega po-
biti ali pahnjeni v ječo. V Bolgariji po-

svećenem srednjem delu triptiha lahko opazuješ duhovnike na prisilnem delu. pri Ukrajini pa je posneta tajna maša neke v Karpatskih gozdovih).

Ostali prostor triptihov nudi nekaj dejstev in števil o preganjanju. Tu jih podajamo po vrstnem redu dežel, kot so bile razpostavljene na razstavi.

Rusija: 1940: 900 cerkva, 5 škofov, 900 duhovnikov; 1960: 4 cerkve, — škofov, 5 duhovnikov.

Ukrajina: 1940: 4400 cerkva, 10 škofov, 3470 duhovnikov; 1960: — cerkva, — škofov, — duhovnikov.

Albanija: 1945: 131 cerkva, 7 škofov, 94 duhovnikov; 1960: 60 cerkva, 2 škofa, 55 duhovnikov.

Estonska: 1940: 6 cerkva, 1 škof, 13 duhovnikov; 1960: — cerkva, — škofov, 1 (?) duhovnik.

Letonska: 1940: 200 cerkva, 6 škofov, 187 duhovnikov; 1960: 70 cerkva, — škofov, — duhovnikov.

Litvanija: 1940: 900 cerkva, 13 škofov, 1500 duhovnikov; 1960: — (?) cerkva, — (?) škofov, — (?) duhovnikov.

Bolgarija: 1940: — (?) cerkva, 3 škofje, 127 duhovnikov; 1960: — (?) cerkva, — škofov, 20 duhovnikov.

Romunija: 1945: 3795 cerkva, 12 škofov, 3331 duhovnikov, 376 kat. šol in 30 kat. listov; 1960: 700 cerkva, — škofov, 1405 duhovnikov, — šol, — listov.

Jugoslavija: 1939: 20 škofov, 4 tisoč 500 duhovnikov; 1960: 1 kardinal (umrl v hišnem zaporu), 19 škofov (1 na prisilnem delu, 1 umrl zaradi surovega postopanja, 1 umrl v begunstvu, 3 zaprti v lastni hiši, 3 žrtve atentata), 3600 duhovnikov, od teh nad 1000 po ječah, 200 aretiranih, 500 v begunstvu.

Cerkve so razen redkih izjem odprte bogoslužju. Obvezen obisk marksističnih šol. Med \skopimi podatki o Jugoslaviji je sledeča neverjetna pomo-

ta: „Je edina država, v kateri so ko-

munisti od znotraj osvojili oblast, in sicer pod nazivom 'Ljudska osvobodilna fronta' l. 1945“ (!)

Vzhodna Nemčija: Državna oblast vodi močno gibanje za odpad; od večine uradnikov zahteva formalno izjavo, da izstopajo iz Cerkve. „Laično posvečenje“ mladine je dejansko obvezno. Socialistični zakon. Laični krst. Čistka knjig naj zagotovi „ateistično čistost“.

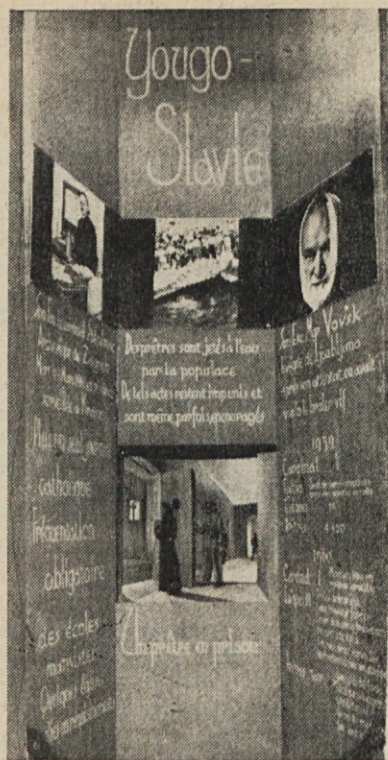
Madžarska: 1945: 2625 cerkva, 1 kardinal, 11 škofov, 4012 duhovnikov; 1960: 2260 cerkva, 1 kardinal (najprej v ječi, nato begunec na ameriškem poslaništvu), 5 škofov, ki jim ob strani stoje „duhovniki miru“, 2849 duhovnikov, 400 po ječah 763 v begunstvu.

Češkoslovaška: 1948: 8.559 cerkva, 14 škofov, 3659 duhovnikov, 2265 redovnikov, 10.868 redovnic, 6 semenišč; 1960: mnogo cerkva zaprtih, 1 škof (bolan 80-letnik; o praškem nadškofu Beranu se ne ve nič; generalni vikarji „patrioti“); 2500 duhovnikov (po koncentracijskih taboriščih in samostanih); nobenega redovnika ne redovnice, 1 semenišče (vladno). L. 1950 je bila katoliška Cerkve uradno ukinjena.

Poljska: 1945: 8273 cerkva, 1 kardinal, 33 škofov, 8624 duhovnikov, 3016 redovnikov, 135 kat. šol; 1960: 6130 cerkva, 1 kardinal pod nadzorstvom, 23 škofov — 3 umrli v ječi, 4 so v Sibiriji, 9 začasno zaprtih, 6377 duhovnikov — 30 ubitih, 260 razkropljenih, 500 deportiranih, 700 po ječah, 900 v izgnanstvu; redovnikov 2382 — 54 ubitih, 200 deportiranih, 170 po ječah, 30 v izgnanstvu; katoliških šol 50.

Koreja: 1945: (?) cerkva, 3 škofje, 199 duhovnikov, 615 redovnikov, — škofov (1 deportiran, 1 v izgnanstvu, 1 v ječi), — duhovnikov, — redovnikov.

Vietnam: Iz Severnega Vietnama (od 1945 „Demokratska republika

Značilen pojav preganjanja v Jugoslaviji: V sredi duhovnik v ječi, na levi kardinal Stepinac, na desni škof Vovk, ki so ga hoteli sežgati

Viet Nam“) se je 860.000. ljudem posrečilo prebežati na Jug. V republiki so zaprli vse katoliške šole in zatrli vse katoliške liste. Gibanje je dovoljeno samo duhovnikom „patriotom“.

Kitajska: Ob proglasitvi Ljudske republike Kitajske 1. okt. 1949, so bili med 500 milijoni 4 milijoni katoličanov, porazdeljeni v 20 nadškofij, 92 škofij in 32 apostolskih prefektur. Pred preganjanjem je bilo 3080 misijonarjev

in 2557 kitajskih duhovnikov. Škofov je bilo 127, med njimi pekinški nadškof kardinal Tien. L. 1960 je bilo še 22 veljavnih škofov, od teh 12 v ječi. 1957 je vlada izsilila ustanovitev kitajske narodne, „patriotske“ Cerkve, v okrilju katere je bilo 1960 veljavno posvečenih 31 škofov.

✻

To je nekaj skopih podatkov o mol-
čeči Cerkvi.

To je Cerkev „z zaprtimi ustnicami in zvezanimi rokami“ (Pij XII.).

(„Moje ustnice so zaprte, da se laže zberem. Moje roke so zvezane, da boljše molim. Moja duša je darovana, da laže trpi. Moje srce je raztrgano, da bolj ljubi.“

To je molčeča Cerkev!

V njej so možna največja pričevanja. V njej so molitve toliko bolj goreče, ker jih šepetajo na križu ob Kristusu. V njej jasno spoznaš, da je potrebno trdno držati in za nič na svetu spustiti nadnaravne dobrine vere. V njej žive in umirajo mučenci — v božjo slavo in v odrešenje vsakogar od nas.

Vendar vzbudi toliko trpljenja vsaj skušnjavo pohujšanja: „Kako more Bog dopustiti vse to.“ Jezus sam je vprašal na križu: „Moj Bog, zakaj...?“

Odgovorov najdemo v evangeliju: „Služabnik ni večji od učenika. Če so preganjali mene, bodo preganjali tudi vas... A zaupajte! Jaz sem premagal svet!“

Usoda Cerkve je, da mora trpeti preganjanje in da vztraja, živi. Deliti hoče zveličanje, zato mora z Učenikom nositi križ:

Oblaki, ki se kopičijo nad glavo, nam ne smejo vzeti vere v jasno nebo. Spom-

Navzlic najbolj krutim preizkušnjam

sveti v krščanskih srcih neuničljivo upanje. Vsemogočna božja volja je volja najboljšega Očeta, ki ga je sama ljubezen.

Od kod preganjanje in trpljenje? Neravnotežje in zlo na svetu izhajata iz ločitve med križem in Kristusom. Proti božji materializem je križ brez Kristusa. Za mnoge kristjane je krščanstvo Kristus brez križa. Iz obojega izhaja zlo.

Samo Kristusu in s Kristusom darovano krščanstvo more spremeniti obličje zemlje. Vsi moramo nositi križ in si pri tem medsebojno pomagati. To je cena našega zveličanja in cena zveličanja vsega sveta.

Ta apostolska in misijonska dolžnost je v korenini naše vere. Osebnost pri čevanje je bilo in bo vedno pri viru duhovnosti, tako kot je bila in bo vedno kri mučencev seme kristjanov.

Pogled na molčečo Cerkev nam nalaga dolžnost molitve in odločitve.

Molitve za vse dežele, kjer je življenje milosti ogroženo: malo je duhovnikov, velike so težave z zakramenti, ni katoliške vzgoje. Za vse to smo duhovno odgovorni. Občestvo svetnikov zahteva, da se resno in vztrajno prizadevamo za ozdravljanje teh ran na Skrivnostnem Kristusovem Telesu.

Mogoče je prav v trenutku naše molitve eden od neznanih bratov pod preganjanjem (za katerega smo pred Bogom odgovorni in o katerem nam bo Sodnik terjal račun) potreben te pomnožitve milosti, ki mu jo prinaša naša molitev — da ostane zvest... kljub vsemu...

Molitve za preganjavce: naj jih Oče vseh ljudi razsvetli in jim odpusti.

Molitve „tudi za nas grešnike“. Ne verniki in protibožci sodijo Kristusa in Cerkev po nas. In kakšni smo mi?

Vključimo se v svetovno molitveno

gibanje: vsak dan zmolimo — poleg drugega — vero za preganjano Cerkev.

Dolžnost odločitve. Kristus in križ ne smeta v nas biti ločena. Tako bo naše trpljenje in bodo vse preskušnje imele smisel in vrednost, bodo dobile odrešeniško moč.

Zakaj križ je znamenje odrešenja. Svet odrešuje Bog-Človek na križu in v našem življenju.

A. G.

NA SVETU JE 30% LJUDI KRISTJANOV

Po zadnjih statistikah Katoliške unije (papeška ustanova za zedinjenje Vzhoda s kat. Cerkvijo) je trenutno vseh kristjanov na svetu 988 milijonov, kar pomeni 30% celotnega prebivavstva na svetu, katerega danes računajo ok. 2.980.000.000 ljudi.

Tri glavne skupine so te-le:

Katoličani		545.000.000	(60%)
Vzhod. kristjani		185.000.000	(10,5%)
Protestantje	...	258.000.000	(29,3%)

Katoličani se glede na obred ločijo v:
Katoličani lat. obreda .. 536.000.000
Katoličani vzhod. obreda .. 9.235.000

Katoličani vzhodnega obreda pa se spet delijo na več obredov:
Bizantinski obred 7.585.000
Armenski obred 100.000
Kaldejski obred 500.000
Koptski obred 150.000
Maronitski obred 700.000
Sirski obred 200.000

Vzhodni kristjani, od Rima ločeni, pa se dele takole:

Pravoslavni		171.500.000
Monofiziti		14.000.000
Nestorijanci		85.000

Izpovedi modernih spreobrnjencev, ki so končno našli resnico, so silno zanimive. Njihov duhovni razvoj je podoben dolgemu potovanju, ki je bilo polno nevarnosti vsake vrste, pa so se vendar živi in zdravi vrnili domov; podobno je težki bolezni, od katere so nazadnje le ozdraveli. Razumljivo je, da čutijo v sebi veliko željo, da drugim pripovedujejo o svojih doživetjih, o odkritju, do katerega so prišli, o radosti, ki so jo končno dosegli.

Eno izmed takih izpovedi čitamo v knjigi: „Pa vendar ni bila resnica“, ki je pred dvema leti izšla v Berlinu pod naslovom: „Doch es war nicht die Wahrheit“; lani je izšla tudi v italijanskem prevodu: „Eppure non era la verità“. Napisal jo je Herbert Prauss, ki je 14 let deloval v vzhodnem Berlinu v raznih komunističnih službah, v juniju 1959 pa se je umaknil na zapad v svobodo, ker verskega prepričanja, do katerega je prišel, ni mogel več spraviti v sklad z delovanjem v komunistični stranki.

O konvertitu Herbertu Praussu

Rodil se je Herbert Prauss v katoliški družini v delavskem predelu severnega Berlina, ki je po zadnji vojni prišel pod rusko okupacijo. Njegov oče je bil liberalnega mišljenja in je smatral vero za zasebno zadevo. Herbert pravi v knjigi, da ga ni nikdar videl, da bi šel k spovedi. Naravno, da tudi sin ni bil nikdar goreč kristjan. Vse okolje, v katerem je rastel, je bilo brezversko. Pod Hitlerjevo vlado je slišal mnogo napadov na Cerkev, na skrivem pa se je s simpatijo govorilo o komunizmu zaradi njegovega protihitlerjanskega stališča. Poleg tega je čital brezbožne pisatelje: Darwina, Haeckla, Engelsa in druge. Tako je polagoma začel misliti, „da ne potrebuje več katoliške Cerkve“. Popolnoma je pretrgal z vero in Bogom po vojni, ko

je leta 1945 vstopil v komunistično stranko in je postal njen faratični propagandist.

VISJA MESTA

Tedaj se je začelo njegovo napredovanje v straki na vedno višja mesta. Užival je zaradi svoje gorečnosti v propagandi in zaradi pravovernosti v komunističnem nauku popolno zaupanje. Iz stavca v tiskarni je postal študent, nazadnje slušatelj na visoki šoli za socialne vede, kjer se šolajo voditelji komunizma. Istočasno je vršil razne službe končno kot član centralnega komiteja „Enotne socialistične stranke Nemčije“.

Deset let je gledal na katoliško vero, kakor mu jo je predstavljal marksistični nauk: da je v začetku

srednjega veka prinesla nekaj kulture, potem pa da je postala svetovna sila duhovnega zatiranja. Skupno s knezi da je bila vedno proti ljudstvu. Tudi sama da je bila tista, ki je najbolj izžemala ljudi.

Pomladi leta 1954 mu je bilo naloženo, da pripravi predavanje „o zgodovinski vlogi ljudskih mas v luči zadnjih navodil Moskve proti kultu osebe Stalina.“ Imenovan je bil za predsednika komisije, ki naj bi pregledala, kaj pišejo o stvari nasprotni listi. Tako so mu prišli v roke kupi časopisov in revij iz zapadne Nemčije. Njemu so zaupali, da pregleda katoliško časopisje. Socialni nauk Cerkev, ki mu je bil do tedaj popolnoma nepoznan, je nanj vplival kakor luč, ki je razsvetljevala mnoga vprašanja, za katera se je zanimal. Tu se je začela pot spreobrnjenja, ki jo v knjigi podrobno popisuje.

Iz vsega pripovedovanja odseva njegova osnovna poštenost, ki jo je ohranil ves čas. Tako je končno postal sprejemljiv za katoliško resnico. Ko je prebral katoliške revije in knjige, je s svojim bistrim duhom primerjal katoliški nauk s komunističnim naukom, dela katoličanov z deli komunistov. Prav ta primerjanja so silno zanimiva, čudovita je razlaga uničujoče in ponižujoče komunistične avtokritike ter katoliške spovedi. Od strani do strani, od poglavja do poglavja moremo slediti, kako so se polagoma v njegovi duši podirali miti, v katere je do tedaj neomajno veroval.

NA RAZPOTJU

Bil je še vedno komunistični voditelj. Težko je prikrival da mu „manjka voditeljske delavnosti“, da se opazuje pri njem „slab način dela“, kakor so mu očitali. Sumili so, da se

je pustil okužiti po katoliškem socialnem nauku. Prauss sam piše, da komunistično vodstvo gleda največjega nasprotnika v socialnem nauku katoliške Cerkve. Dobro ve, da bi se ljudje, če bi ga spoznali, prej zanj odločili, kakor za komunističen nauk. Katoliški nauk, ki temelji na dostojanstvu in spoštovanju človeške osebe, na odgovornosti posameznika in odklanja vsako razredno sovraštvo in razredne borbe, ter uči mirno sodelovanje vseh družabnih slojev, bi vzel vsako vrednost komunistični ideologiji. Zato, pravi Prauss, hoče komunizem preprečiti, da bi ljudje krščanski socialni nauk spoznali; kjer ga že poznajo, ga hoče osmešiti, povsod pa, kjer le more, podjihuje sovraštvo, povzroča nemire in hujska na razredni boj.

Ko je jasno videl nasprotje med katoliškim svetom in med svetom, za katerega se je boril, mu je iz dna duše privrela molitev: „Moj Bog, kam sem zašel! Nikdar bi si ne mogel misliti kaj takega. Pomagaj mi in daj mi spoznati pot, ki pelje proč od tu“. Kriza je v njem vedno bolj rastla, ko je gledal, kako komunizem katoliško Cerkev sramoti, se proti njej laže in kvari njeno zgodovino. Občutil je to kot sramoto in težko muko. Napadi proti katoliški Cerkvi so se pomnožili, ko so Rusi spustili v zrak prvega sputnika. Trobentali so, da to pomeni končni udarec proti Bogu, duhovnikom in ameriški znanosti.

Ko je Prauss enkrat stopil v zvezo s katoliško resnico, je spoznal, kako komunizem v svojih pristaših načrtno uničuje osebno zavest. Zabiti jim hočejo v glavo, da posamezen član ne pomeni nič, vse je samo kolektiv, stranka. Čim bolj se mu je resnica odkrivala, tem bolj se je javljala njegova osebnost, ki je hrepenela po svobo-

di. V uradih, kjer je deloval, je čutil nevzdržno ozračje, ki človeka hoče zadušiti. Začel je iskati zatočišča po cerkvah, ki jih je neprestano menjaval, da ga niso zapazili.

BOŽIČ LETA 1957

Velik korak naprej k spreobrnjenju je zanj pomenil božič leta 1957. Na radiu je slišal besede berlinskega škofa in kardinala Döpfnerja. „Kakor v času Heroda tako danes Kristusa preganjajo že od zibelke“. Njegovi starši so imeli navado, da so pod božično drevesce postavljali jaslice. V juniju tistega leta mu je oče umrl, mati je bila v bolnici. Odločil se je, da sam postavi jaslice. Čez nekaj dni je imel obisk dveh funkcionarjev stranke. Ko sta videla jaslice, sta ga takoj naznanih zaradi „težkega ideološkega zločina“. V začetku so se do njega zadržali hladno, potem so ga vedno bolj kritizirali in napadali na vseh mogočih sejah in sestankih. Neki funkcionar je dejal: „Prauusu je treba dati nauk, ki mu bo služil vse življenje. Treba ga je odsloviti iz centralnega odbora tako, da si bo za vedno zapomnil.“ Zaradi neprestanih napadov so bili njegovi živci sredi leta 1958 uničeni, da več tednov ni spal. Poslali so ga na deželo, da bi se spočil. Tu je mogel poiskati prvi stik s katoliškim duhovnikom. Ko je nekega dne šel iz neke cerkve, je čital na zidu: „V nebesih je večje veselje nad enim grešnikom, ki se spokori, kakor nad 99 provičnimi, ki ne potrebujejo pokore“. Teh besed ni mogel več pozabiti.

Spoznal je, da mu ne preostaja drugega, kakor da pretrga s stranko. Kot razlog je navajal to, da mu delajo krivico, ker so mu pritrgovali pri plači. Odslovili so ga s centralnega odbora, pozneje tudi iz neke tiskarne,

kjer je delal. Veliki greh tistih jaslic pod božičnim drevescem so izrabljali do smešnosti. Po mnogih pozivih, da svojo krivdo priznal, se z avtokritiko opraviči in po neprestanih grožnjah, se je končno v juniju 1959 umaknil na zapad, kjer je našel svobodo.

MIR JE LE V CERKVI

Svojo življensko zgodbo Herbert Prauss zaključuje s sledečimi besedami: „Samo kadar se kdo vrne iz komunizma, ki je popolno nasprotje krščanstva, more prav preceniti, kakšno bogastvo poseduje katoliški kristjan. Tedaj šele razume, kaj pomeni, da more moliti. Kakšen globok notrajni mir prinaša človeku zakrament sv. spovedi; kakšno tolažbo udeležba pri daritvi in evharistični mizi.

Mnogi, ki so katoličani samo po tradiciji, se morda vsega tega ne zavedajo popolnoma. Zato sem hvaležen Bogu, da mi je po tolikem notranjem boju podelil milost, da sem po dolgem potovanju iz teme brezbožnega komunizma končno prišel do luči katoliške vere.

Odločilni nagib, da sem resno začel razmišljati o veri, je bilo zame odkritje katoliškega socialnega nauka. V borbi z brezbožnim komunizmom ima širjenje in uresničevanje katoliškega socialnega nauka odločilno vlogo.

Vsak katoličan bi moral pomisliti, da je živeto krščanstvo privlačen zgled, medtem ko ima izvajanje komunizma odbijajoč učinek.

Rad bi, pravi Prauss, zaključil svoje pripovedovanje z besedami, ki jih je nekoč izrekel veliki francoski državnik Clemenceau: „Če bi vsi kristjani vzeli zares svojo vero, bi se izvršila revolucija, ki bi napravila nepotrebno vsako dugo revolucijo.

Dr. Jože Prešeren, Trst

LJUDJE DO VERE

DANES

Moderni človek je kaj v različnem odnosu do vere.

Če odmislimo tiste, ki vero z duhom in srcem sprejmejo, naletimo najprej na versko indiferentne ljudi. Ti sicer vedo za problem vere na sploh, a ta problem ne igra v njihovem življenju nobene vloge. Nimajo časa in smisla za vprašanja o življenju, posmrtnosti, Bogu itd. To so ljudje tega sveta, tega življenja in vsega, kar jim to življenje more nuditi. Brezbrižni nam s slavnim Gittrejem odgovarjajo: „Zakaj tako krčevito poizvedujete po tem, od kod prihajate in kam greste? Nikdar ne boste o tem ničesar zvedeli. Pustite vendar te ničevosti. Ta vprašanja so nekakšna bolezen, ki se tako zdravi, da se nanjo ne misli! (Sam se je spreobrnjil na smrtni postelji.)

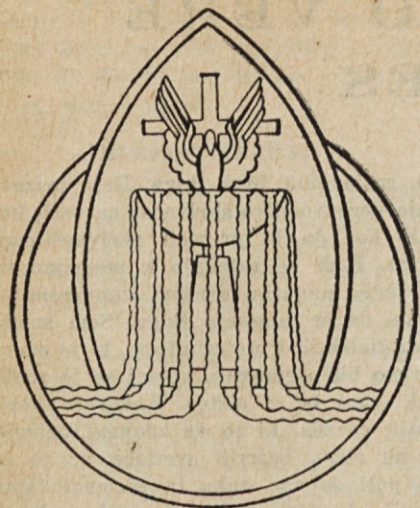
Vzrok takšne indiferentnosti je pri mnogih pač pomanjkanje verske vzgoje, pri drugih lahkomišelnost, pri tretjih strah, da bi morali življenje spremeniti, če bi našli resnico, za kar pa ne čutijo poguma. O teh zadnjih velja, kar je zapisal nekdo o sv. Avguštinu: „Zgodba sv. Avgušтина se ponavlja pri vsakemu izmed nas.“

Druga vrsta ljudi v odnosu do vere so racionalisti. Ti sicer govorijo, da bi radi našli Boga, če bi se dal najti, v resnici pa si zapro vsako pot, ki bi jih znala pripeljati do Njega. To, kar je drugim kažipot k Bogu — čudovit red v vesoljstvu, glas nravnega zakona v duši itd. — poskušajo razložiti narav-

no, racionalno, brez Boga. Raje priznavajo nerazvozljivo skrivnost na vsak korak, kot da bi priznali skrivnostnega Boga. Radi se zatekajo k modrijanom, in vsem mogočim drugim izgovorom — samo da se izognejo Bogu. Sem spada tudi dialektični materializem, ki je znanstveno bil premagan, komaj se je rodil, a ki zato še ni mrtev. Kakor svetloba tistih zvezda, ki so že zdavnaj ugasnile na nebu, katerih svetloba pa je še na poti do nas, tako ta racionalistična teorija še „razsvetljuje“ milijone ljudi. Komunizem temelji na filozofiji, ki je bila morda v letu 1848 moderna, a je danes ni več — zato še toliko bolj žal, da je ta premagana filozofija še danes „katekizem“ več 800 milijonov ljudi.

Tretja skupina ljudi v odnosu do vere so tisti, ki resno iščejo Boga, a ga še niso našli. Ljubijo resnico in jo hočejo najti in ko jo najdejo, se ji popolnoma izročijo. Resni in strastni bogoslovci! Večkrat so to po navadi globoko verni ljudje, ki živijo po svoji vesti ter dajejo okolici najlepši zgled dela, pravičnosti in poštenosti. Poleg teh poštenih stoje drugi, ki tudi iščejo Boga, a šele po razočaranju, ki so ga doživeli v zemeljskih užitkih. Eden takšnih modernih je bil Charles de Foucault, ki je dolgo vrsto let živel malo lepo življenje, a je sredi praznote zemskih užitkov vendarle strastno iskal Boga. In ko ga je končno našel, se mu je popolnoma in za vedno dal v službo.

A. K.

*In sedmero vlij darov
v duše svojih vernikov*

Koncilске smernice za liturgično reformo

Prvi vtis je bil, da delo sedanjega II. vatikanskega koncila poteka počasi. Dolga vrsta sej je bila namreč posvečena le prvemu, liturgičnemu vprašanju, ko je čakalo še okrog ostalih osemdeset. Bolj počasni potek je razumljiv v začetku takega edinstvenega zborovanja, kot je vesoljni cerkveni zbor 2500 škofov vsega sveta, preden se delo uteče in vse poslovanje dokončno organizira.

A že ta začetek je pokazal, da koncilski napori niso bili zastoj. Že prvi sad koncila, na koncilu z veliko soglasnostjo sprejeta konstitucija „o sveti liturgiji“, je svet veselo presenetil. Če bo ta konstitucija v Cerkvi v pravi meri izvedena, bo to za Cerkev in svet tolikega pomena, da je že samo to bilo vredno naporov enega koncila. Če bodo odločbe koncila tudi v drugih vprašanjih po pomenu vsaj malo podobne li-

turgičnim, bo II. vatikanski cerkveni zbor pač koncil izrednega zgodovinskega pomena.

Kaj je liturgija in kakšen je njen pomen?

Iz koncilске konstitucije „o sveti liturgiji“ pokažimo le na njeno prvo poglavje, ki podaja „splošna načela za reformo in gojitev liturgije“.

Tu je najprej govora o naravi liturgije in njenem pomenu v Cerkvi.

Cerkev skozi vso zgodovino nadaljuje Kristusovo delo. In v liturgiji prav nadaljuje delo Kristusovega duhovništva, t. j. njegovo delo božjega češčenja in posvečenja duš. Izvršuje se to v daritvi sv. maše, zakramentih, liturgični molitvi. Liturgija ni zgolj v srcu, ampak se izvršuje na viden način, t. j. v vidnih znamenjih, ki izražajo božje češčenje in skrito notranjo posvetitev duše.

Vsako liturgično dejanje je tedaj sveto.

Res v življenju Cerkve liturgija ni edino njeno delovanje; Cerkev izvršuje tudi učiteljsko in vodstveno službo. Je pa liturgija višek življenja in delovanja Cerkve in je v Cerkvi vse v ta vrh usmerjeno in je obenem tu vir, ki iz njega Cerkev črpa svojo nadnaravno moč.

V osebnem verskem življenju liturgično življenje res ne nadomesti drugega verskega udejstvovanja. Da bo liturgija v dušah obrodila popoln sad, je potrebno v verskem življenju še drugo osebno prizadevanje: molitev, apostolat, moralno prizadevanje. A liturgija vse to preveva in oživlja, vsemu daje oporo, pobudo in poroštvo uspeha.

Ker je liturgija najodličnejši izraz in obenem vir življenja v Cerkvi, se morajo njenega pomena zavedati, jo spoznati in liturgično življenje gojiti duhovniki in verniki. V to naj bo usmerjena tudi vsa izobrazba in vzgoja duhovnikov v semenišču; o tem naj ti potem poučujejo in vzgajajo svoje vernike.

Osnovno načelo liturgične reforme

Liturgična dejanja niso zgolj v srečo, ampak so vidna, se izvršujejo v vidnih znamenjih, ki izražajo v duši skrito dogajanje: božje čiščenje, posvečevanje duše (v daritvi, zakramentih, molitvi). Tako že iz narave liturgije sledi, da ta znamenja morajo biti umljiva, sicer nam ne bi več govorila o notranjem dogajanju in nam ne bi bila več „znamenja“. Zato bodi liturgija vernikom, splošno, tudi preprostem ljudstvu, umljiva!

Po tridentinskem koncilu, zadnja stoletja, je bila v Cerkvi praktično

edina oblast vsake liturgične reforme sveta stolica; škofje glede tega praktično niso mogli nič, niti v malenkostih; v tem je vladal popoln centralizem. Po novih koncilskih določbah naj bi imel v mejah zakonov v tem oblast tudi škof, zlasti pa nek širši, nad več škofijami vzvišeni organ, kot so npr. provincialni koncili in škofovske konference (nacionalne in regionalne). Ti namreč bolje poznajo konkretne liturgične potrebe svojih ljudstev, npr. glede jezika, obredov, vedenja pri liturgiji.

Koncil tako uvaža na liturgičnem področju kot veliko novost decentralizacijo in naj se na tej osnovi izvedejo primerne in potrebne liturgične reforme.

Občestveni značaj liturgije

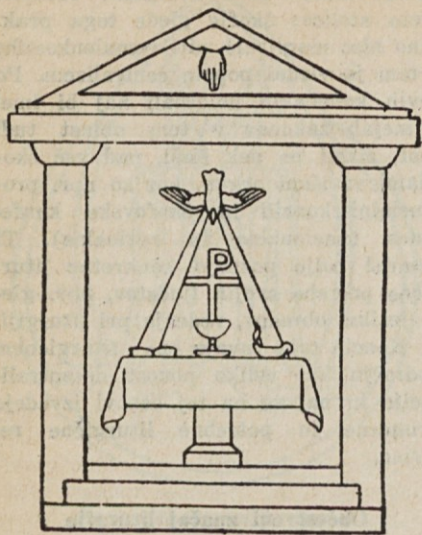
Liturgija je po svojem pomenu delovanje vse Cerkve kot nadnaravnega občestva, ne le posamezne osebe kot zasebnika; je po svoji naravi komunitarnega, občestvenega značaja.

To naj se v liturgiji pokaže tudi na zunaj. Zato naj se liturgične funkcije po možnosti opravljajo ob udeležbi ljudstva. In vse ljudstvo naj pri liturgiji tudi sodeluje z odgovori, vzkliki, petjem.

Pri liturgiji naj med verniki vlada enakost, ne glede na osebo in socialno razliko med ljudmi. Razlika je med njimi le tam, kjer jo liturgija sama predvideva (različni liturgični služabniki, čast predstavnikom civilne oblasti). S tem načelom tudi ni v skladu razlika, ki se ponekod kaže pri porokah in funeralih.

Pastoralni pomen liturgije in liturgični jezik

Liturgija ima v Cerkvi veliko versko-vzgojno moč: daje in pogloblja v

*Pri sveti daritvi se zružita nebo
in zemlja*

verniki verske ideje, mišljenja in čustvovanje ter nagiba h krepostnemu in verskemu življenju; kratko izraženo: liturgija je v Cerkvi izrednega pastoralnega pomena.

Da bo liturgija čim močnejše pastoralno vplivala, naj bodo liturgični obredi preprosti, jasni in lahko umljivi tudi preprostemu ljudstvu.

V liturgiji je potrebna boljša in pestrejša izbira odlomkov sv. pisma, ki imajo veliko versko—vzgojno moč. To bo zlasti prišlo v poštev v novih berilih in evangelijih pri maši in v brevirju in pobinkoštini dobi. Glede tega obetajo občutno reformo.

V zvezi z liturgijo je treba pastoralno izrabiti liturgično homilijo (priديو med mašo) in katehezo.

Vsi navedeni razlogi zahtevajo, da v liturgiji dobi svoje mesto tudi na-

rodni jezik, da bo liturgija ljudstvu tako bolj umljiva in bo ljudi učinkoviteje versko vzgajala.

V tem vprašanju so bile debate na koncilu najobširnejše. Pokazale so tri težnje: nekateri so hoteli, da v tem ostane vse pri starem in se narodnemu jeziku ne da nič; drugi so nasprotno hoteli, naj se dovoli v liturgiji uporabljati izključno le narodni jezik, najmočnejša struja je bila tretja, srednja: v liturgiji naj se ohrani latinščina, a naj ima v njej širok dostop tudi narodni jezik.

Zadnja smer je tudi prevladala in je sprejeta v reformnih smernicah koncila, ki naročajo sledeče: latinščina se v liturgiji ohrani; ker pa narodni jezik v liturgiji (pri maši, zakramentih in drugod) često utegne biti za vernike zelo koristen, se bo mogel tudi ta uporabljati, zlasti v berilih, opominih in pozivih, v nekaterih molitvah in pesmih; reforme glede tega pripravljajo zlasti teritorialna oblast nad več škofijami (partikularni koncili, škofovske konference), morda v dogovoru s sosednjimi škofijami istega jezika; a te reforme naj se predložijo v presojo in potrditev sveti stolici.

II. vatikanski koncil je tako uvedel v latinsko liturgijo dvojezičnost, bilingvizem (latinščina in narodni jezik, ki mora biti različen); s tem je napravil dalekosežni korak, za Cerkev zgodovinskega pomena.

Prilagoditev liturgije značaju ljudstva

Za večjo pastoralno učinkovitost se more liturgija tudi sicer (poleg jezika) prilagoditi religioznemu značaju in tradicijam ljudstva. „Cerkev ne zahteva enoličnosti, uniformnosti, ampak upošteva različen značaj narodov in ras ter spoštuje njihove posebnosti; navad, ki niso v nujni zvezi z zmoto in praznoverjem, ne odklanja, ampak

jih ohranja in čuva ter včasih kaj od tega sprejema tudi v liturgijo.“

Tako nekako govori koncil. To splošno načelo adaptacije se večkrat ponavlja pri zadnjih papežih v zvezi z misijonskim delovanjem; tu pa je prvič izrečno in slovesno porabljeno tudi za liturgično področje.

V aplikaciji tega načela postavlja koncil tele splošne smernice: V obredih, ki jih vsebujejo liturgične knjige svete stolice, se v podrobnostih ne zahteva stroga enoličnost, ampak naj vedenje v podrobnosti določi odgovorna teritorialna oblast. Še več: možna je kje še globlja prilagoditev ljudstvu v stvarih, ki jih rimske liturgične knjige ne predvidevajo. Naj za določeni teritorij odgovorni škofje premislijo take primere in izdelane konkretne predloge sporoče sv. stolici.

Zadnje bo zlasti prišlo v poštev in bo velikega pomena v deželah drugih kultur, v misijonskih pokrajinah Azije in Afrike.

To so osnovne koncilске smernice za pogumno liturgično reformo, ki se obeta. Vidi se, kako se je pri vsem uveljavil najvišji namen vsega prizadevanja Cerkve: korist duš.

Neprecenljive bodo posledice

Že v bližnji bodočnosti se utegnejo pokazati neprecenljive posledice teh smernic in pričakovanih reform. To bo globoka verska obnova Cerkve iz najgloblje njene vitalnosti.

Proti premočnemu intelektualizmu in moralizmu se bo pred svetom pokazal in bolj zablestel nadnaravni značaj Cerkve v njenem najvišjem in najsvetejšem poslanstvu božjega češčenja in posvečenja ljudi. Pokazal se bo bolj očitno pravi značaj duhovnika, služabnika Cerkve, ki ni v prvi vrsti izobra-

žen človek, profesor, učenjak, ampak predvsem liturg.

Po liturgiji se bo poživilo in poglobilo versko življenje: vernike bodo globoko verske resnice bolj prevzele, jih bodo globlje doživljali in bodo te učinkoviteje oblikovale njihovo življenje.

Misijoni bodo prejeli nov zagon: Cerkev se bo v liturgični adaptaciji novim narodom bolj približala in jih bolj privlačila k sebi; ne bo jim ostajala nekaj tujega, uvoženega, ampak jo bodo narodi začutili kot nekaj svojega, njim primernega in domačega, res kot dobro mater.

Liturgična reforma utegne biti tudi velikega pomena za zedinjenje vseh kristjanov. Pripravljala bo vedno ugodnejše vzdušje za tako zedinjenje. Odpadel bo očitek nekatoliških skupin proti rimskemu centralizmu, ki da hoče vse sebi prililiti in polatiniti; tudi nekato-liški -krščanski narodi bodo začutili Cerkev kot dobro, umevajočo mater, ki spoštuje njih značajne, zgodovinske in kulturne posebnosti. — Obenem omenjene smernice bodočih reform poudarjajo biblični značaj vseh reform, potrebo čim tesnejše naslonitve na sv. pismo. Sv. pismo pa je vsem kristjanom skupno in vse družji; čim bolj se ga vsi oklepamo, bolj se drug drugemu približujemo.

V odločilnih časih, ki se v njih II. vatikanski koncil vrši, in ob velikem pričakovanju, ki z njim svet na koncil gleda, bo ta koncil nujno ali velik, zgodovinski koncil ali pa nas bo globoko razočaral. Tako so govorili mnogi ob napovedi koncilo. Koncilске smernice za liturgično reformo kažejo, da nas koncil v našem pričakovanju ne bo razočaral, ampak bo res ustregel velikim potrebam našega časa.

DR. FRANC GNIDOVEC

*Prvi del pastirskega pisma katoliških
škofov Jugoslavije za leto 1963 o
slovanskih blagovestnikih opisuje
življenje svetih bratov*

^v ŽIVLJENSKA POT

SV. CIRILA IN METODA

Ciril in Metod sta bila sinova visokega vojaškega in državnega dostojanstvenika v Solunu. Staroslovanska bogoslužna molitev (v glagolskem breviju) ju imenuje „dve oljki iz solunskega vrta — dve masline iz zagradi Solunske“. Po rodu sta bila Grka, vzgojena v grškem bizantinskem domoljubju. A že v mladosti sta se učila slovanskega jezika, ker je bila solunska okolica slovanska in so tudi v Solunu mnogi govorili slovansko.

METOD

Metodij, rojen ok. 814. se je po očetovem zgledu pripravljajl za upravno in vojaško službo. Bizantinski cesar ga je

postavil za kneza (to je: cesarskega namestnika) v današnji Makedoniji. A v tedanjih burnih verskih in političnih bojih se je knez Metod po nekaj letih umaknil v samostansko zavetje, kakor beremo v njegovem življenjepisu. „Ko je Metodij prebil v kneževanju mnogo let in videl mnogo nerednih zmešnjav, je voljo zemeljske teme zamenil z nebeškimi mislimi. Častitljive duše ni hotel vznemirjati z minljivimi stvarmi; odložil je kneževanje in se umaknil v samostan.“

CIRIL

Metodov mlajši brat Konstantin, z redovnim in svetniškim imenom Ciril,

se je rodil l. 826 ali 827. Že kot mlad deček se je odlikoval po pobožnosti, bistrosti in ukaželjnosti. Po vzoru učnega cerkvenega očeta sv. Gregorija Nazianškega se je duhovno zaročil z božjo Modrostjo in zaobljubil vedno de-
vištvo. Po očetovi smrti je 14-letnega dečka cesarski kancler Teoktist poklical v Carigrad, da se je kot gojenec cesarskega dvora učil na državnem vseučilišču. Pobožnega mladeniča razkožje na cesarskem dvoru ni omamilo. O njem beremo: „Edino za to si je prizadeval, kako bi zemeljske reči za nebeške zamenil, iz telesa zletel in z Bogom živel.“ Ponudbo bogate neveste in visoke državne službe je odklonil z izjavo, da si kot filozof prizadeva le za tisto bogastvo in za tiste časti, ki jih je naš praded Adam imel pred izvirnim grehom.

Po dovršenih študijah je bil Ciril posvečen v duhovnika in postavljen za patriarhovega tajnika. A iz visoke cerkveno politične službe je zbežal in se umaknil v samostansko samoto. Sprejel pa je službo profesorja filozofije, službo, ki je bila vzvišena nad bizantinsko politiko. Zaradi svoje izredne učenosti je dobil izredno redek naslov: filozof. Ta naslov mu dajeta v svojih pismih (tudi tedanja papeža Hadrijan II. in Janez VIII.

Kot profesor državnega vseučilišča je služil domovini tudi kot poslanik za obrambo krščanske vere in države. Okoli leta 851 je v spremstvu cesarskega poslanstva branil krščansko vero in državo na arabskem državnem dvoru v Samari pri Bagdadu. Vedel je, da je obramba krščanske vere v daljni nevarniški deželi tvegana in nevarna. A neustrašeno je šel na pot z vzklikom: „Rad grem za krščansko vero. Kaj mi je namreč slajše na tem svetu kakor za Sveto Trojico živeti in umreti!“

Po vrnitvi se je umaknil v samostan. Tam se je v družbi brata Metoda utrjeval v bogoljubnem življenju in se pripravljaj za misijonsko delo med Slovani. V samostanu so ju obiskovali slovanki možje in mladeniči. Tako sta imela priliko, da sta okoli sebe zbiralaslovanske učence in se v njihovi družbi še bolj navadila slovanskega jezika.

MED HAZARI

Leta 860 je hazarski vladar (kan) prosil bizantinskega cesarja, naj mu pošlje učenega moža, ki bi v javnih verskih razgovorih zavrnil judovske in muslimanske pridigarje. Tako bi bile odstranjene ovire za zavezništvo med Hazari in Grki zoper skupne neverniške sovražnike. Po želji bizantinskega cesarja sta sv. Ciril in Metod odpotovala na čelu cesarskega poslanstva v hazarsko državo. Pred odhodom je Metod v družbi svojega brata junaško izjavil: „Pripravljen sem za krščanstvo umreti.“ Oba sv. brata je vnmala ljubezen Kristusova, ki je za nas umrl (prim. 2 Kor 5, 14). Po napornem potovanju sta dospela v hazarsko prestolno mesto pod Kavkazom ob Kaspijskem morju. Na hazarskem državnem dvoru je Ciril s sveto zgovornostjo in z vzorom svoje krščanske kreposti zavrnil judovske in muslimanske pridigarje. Hazare je pridobil za krščansko vero in za zavezništvo s Carigradom. Hazarski vladar je carigrajskemu cesarju pisal: „Poslal si nam takega moža, ki nam je z besedo in z deli dokazal, da je krščanska vera sveta. Vsi smo tovariši in prijatelji tvojemu cesarstvu.“

Med potjo k Hazarom je Ciril na Krimskem polotoku odkril moči ali svetinje (relikvije) sv. Klementa, rim-

skega papeža, ki je tam okoli leta sto umrl mučeniške smrti. Svetinje rimskega papeža mučenca so misli svetih bratov obračale na zahod in v Rim ter ju živo opozarjale na vesoljno cerkveno edinost. Sveta brata sta v hazarski državi srečevala tudi Slovane. Razumljivo je, da so Slovani bizantinske države in zahodnih dežel slišali o misijonski gorečnosti svetih bratov in njunem znanju slovanskega jezika. To je slišal tudi moravski knez Rastislav.

VELIKA PROŠNJA

Moravska kneževina je bila že pokristjanjena, pa le površno. Ostali so še mnogi poganski običaji in nekaj trdovratnih poganov, ker so bili nemški in latinski misijonarji v službi nemške države in niso znali slovanskega jezika. Rastislav je v prizadevanju za državno in cerkveno neodvisnost od Nemcev poslal v Carigrad poslanca s pismom bizantinskemu cesarju: „Naše ljudstvo se je odreklo poganstvu. A mi Slovani smo preprostiti ljudje in nimamo nikogar, ki bi nas razumljivo poučil. Pošljij nam torej takega moža, ki bi nas razumljivo poučeval v krščanski veri.“

Cesar Mihael je poklical Cirila, mu povedal, kaj prosi knez Rastislav. Ciril se je utrujen vrnil iz hazarske države, a njegova apostolska gorečnost je bila neutrudna. Pismo moravskega kneza mu je bilo klic božji. Poslušal je opomin sv. apostola Pavla: „To je vseč Bogu našemu Odrešeniku, ki hoče, da bi se vsi ljudje zveličali in prišli k spoznanju resnice“ (1 Tim 2, 3.4).

Pred odhodom k Moravanom je sv. Ciril sestavil slovanske črke ter nedeljske evangelije in pogloblitve mašne mo-

litve prevedel na slovanski jezik za temeljni verski pouk Slovanov.

LETO 863

Spomladi 1. 863 sta sv. brata v spremstvu nekoliko slovanskih učencev prišla v kneževino Moravsko. Pod pokroviteljstvom kneza Rastislava sta zbrala izbrane učence in jih pripravljala za duhovniško službo. Glavni učbeniki so bile bogoslužne knjige, ki sta jih sproti prevajala na slovanski jezik. Tako sta svoje učence vadila v slovanskem bogoslužju. Obenem sta s sodelovanjem svojih učencev poučevala ljudstvo, ga utrjevala v krščanski veri in doslednem krščanskem življenju. V treh letih sta izbrane učence pripravila za duhovniško službo in z njimi odšla v Rim, da bi jih papež posvetil v duhovnike. S seboj sta vzela svetinje sv. Klementa Rimskega, ki so ju že v Kerzunu in potem v Carigradu venomer opozarjale na Rim.

V PANONIJI

Med potjo v Rim sta se ustavila v Panoniji pri slovanskem knezu Kocelju ob Blatnem jezeru. Panonska kneževina je na zahodu segala daleč v sedanjo južnovzhodno štajersko, na jugu pa v Srem. Panonija je bila podrelena nemški državi. Panonski knez Kocelj je bil nemški mejni grof, izvrstno izobražen v tedanji latinski izobrazbi, nadarjen državnik, pobožen kristjan in velik dobrotnik ne samo domačih, ampak tudi nemških cerkvá. Pridobil si je vdano ljubezen slovanskega ljudstva, pa tudi zaupanje nemške države.

Po srečanju s sv. Cirilom in Metodom se je Kocelj notranje ves prenovil. Sv. Cirila in Metoda je tako vzljubil in jima bil tako vdan, da je bil za

njuno delo pripravljen na vsako žrtev. V družbi vzornega panonskega kneza sta se sv. brata več mesecev mudila v Panoniji in poučevala okoli 50 izbranih panonskih učencev.

V RIMU

Iz Panonije sta sv. brata s svetinjami sv. Klementa odpotovala v Rim. Tam sta bila slovesno sprejeta. Papež Hadrijan II. jima je na čelu rimske duhovščine in ljudstva prišel naproti pred rimsko ozidje in počastil svetinje sv. Klementa. V slovesnem sprevodu s svečami in kadilnicami so svetinje sv. Klementa prenesli v njemu posvečeno cerkev sredi Rima. S temi svetinjami in svojim svetniškim nastopanjem sta sv. brata pridobila papežovo zaupanje in ljubezen rimskega ljudstva. To poudarja tudi apostolsko pismo sedanjega sv. očeta ljubljanskemu nadškofu, ko pravi, da so svetinje sv. papeža Klementa, ki sta jih z vsem spoštovanjem prinesla v Rim, njun posebni dar, ki druge njune kreposti dela še dragocenejše.

Papež Hadrijan II. je videl, da ima

pred seboj učena in sveta moža vzhodne cerkve. Z veseljem je blagoslovil slovanske bogoslužne knjige, potrdil slovansko bogoslužje in izbrane Cirilove učence posvetil za duhovnike. Ti so v glavnih rimskih cerkvah v blagoglasnem slovanskem jeziku peli svoje nove maše.

CIRILOVA SMRT

Bolehni Konstantin je v Rimu zbolel; dne 14. februarja 869 je umrl. Pred smrtjo je napravil slovesne redovne obljube in si privzel redovno ime Ciril. (V Carigradu se še ni mogel zavezati s slovesnimi obljubami, ker je moral biti državi na voljo za versko diplomatsko poslanstvo.) Na smrtni postelji je brata Metoda nagovarjal, naj se ne vrača nazaj v samostan, marveč naj nadaljuje slovansko misijonsko delo. Kakor se je Metod v domovini nekoč umaknil v samostan, da bi svojo dušo zveličal, tako naj zdaj vztraja v misijonskem delu, da se bo laže zveličal. Umirajoči Ciril je molil za svoje učence, za svojo čredo in za edinstvo vesoljne Cerkve, da bi vsi složno hva-

Sveta brata Ciril in Metod sta preprostim in bogaboječim slovanskim rodovom posredovala vero v materinem jeziku

lili in slavili Boga Očeta in Sina in Svetega Duha.

Ciril je bil v Rimu slovesno pokopan v cerkvi sv. Klementa. Papež, rimski duhovniki in verniki so ga takoj po smrti častili kot svetnika. S tem je bil Ciril po tedanjem pravilu slovesno priznan za svetnika vesoljne Cerkve.

NADŠKOF METOD

Po Cirilovi smrti je papež Hadrijan postavil Metoda za apostolskega legata za širjenje krščanstva v slovanskih deželah. Jeseni 869 ga je posvetil v nadškofa in ustanovil panonsko-moravsko nadškofijo kot obnovljeno nadaljevanje nekdanje sremske metropolije, ki je bila po poganskem navalu opustošena in zatrta. Metod je bil torej sremski nadškof. Papež je želel, da bi se Metodovi metropoliji pridružili tudi Hrvati in Srbi.

Do 869 je bila Panonija pod cerkveno upravo salzburškega nadškofa. Po ustanovitvi panonsko-moravske nadškofije so se nemško-latinski duhovniki umaknili v Salzburg. Pod pokroviteljstvom pobožnega panonskega kneza Koclja in s sodelovanjem panonskih velikašev je nadškof Metod s svojimi panonskimi in drugimi učenci v Panoniji uredil dušno pastirstvo s slovanskim bogoslužjem.

Sredi leta 870 je nadškof Metod odšel v moravsko kneževino, ki so jo po mnogih bojih začasno zasedli Nemci. Na moravskih tleh so ga Nemci nasilno zajeli, ga na bavorski sinodi (Re-

gensburg) v jeseni 870 obsodili in pregnali na švabsko.

Po dveh letih in pol (pregnanstva) je papež Janez VIII. s svojim odločnim nastopom nadškofa Metoda rešil iz pregnanstva, da se je mogel vrniti v Panonijo in od ondod v moravsko kneževino. Tedanji moravski knez Svetopolk je bil silen bojevnik, a površen in nedosleden kristjan. Za Cirilovo in Metodovo misijonsko in prosvetno delo ni imel razumevanja. A apostolsko delo svetih solunskih bratov je bilo med moravskim ljudstvom že tako zakoreninjeno, da je Svetopolk moral to upoštevati. Ko je Svetopolk svojo državno moč že dovolj utrdil, se je očitno družil z Metodovimi nasprotniki, odklanjal slovansko bogoslužje, kot brezobziren bojevnik pa ni mogel prenašati dosledne krščanske strogosti sv. Metoda, ki je zahteval, da morajo tudi velikaši in knezi živeti po krščanskih zapovedih. A svetniški nadškof je bil tako spoštovan med ljudstvom in v Rimu, da ga knez Svetopolk ni mogel zrušiti. Šele po Metodovi svetniški smrti leta 885 so Metodovi nasprotniki pod Svetopolkovim pokroviteljstvom izgnali Metodove učence ter porušili slovansko versko in prosvetno stavbo v Moravski in Panoniji.

Izgnani Metodovi učenci so slovansko misijonsko in prosvetno delo prenesli med južne Slované, Hrvate, Srbe, Bolgare in Makedonce; od ondod pa se je na koncu 10. stoletja preneslo tudi v Rusijo in preobrazilo polovico Evrope.

„V Cirilovem pojmovanju je Kristus skupni cilj, h kateremu so poklicani vsi rodovi. Sv. Ciril je ustanovil slovansko bogoslužje iz globokega prepričanja, da mora Kristus, ki razsvetljuje vsakega človeka na tem svetu, priti z vsako dušo in stik po tistem, po čemer se sleherni najgloblje, najnaravneje, najprisrčneje sporazumeva, to je pa materin jezik, narodni jezik.“

Kardinal Pelleggrinetti

ŽIVLJENJE GOVORI

Slika iz svetovne vojske: Narednik gorskega telefonskega oddelka št. 28, Slovenec Albin Frank iz K., je pisal svojemu bratu dne 17. januarja 1915 z bojišča med drugim tudi tole: „Sedaj pa nekaj resnega. Dobro veš, kakšno je bilo do vojne moje življenje. Povem ti, da bo odslej drugačno, kakor sem tudi jaz v vojni postal drugačen. Tu sem spoznal, kaj je vera in kaj božja pomoč v sili. Neštetokrat sem bil v smrtni nevarnosti in v strašnih stiskah, a goreča in zaupna molitev k Bogu mi je vselej bila v pomoč. Bil sem obvarovan vsake nesreče. Ljubi Bog mi pomagaj tudi zanaprej! Predlagan sem za odlikovanje...“

Slavna gledališka in cirkuška igralca Pavla Handtrag je vstopila leta 1927 na Dunaju v katoliško Cerkev. Bilo ji je takrat 27 let. Ta korak ji je povzročil mnogo trpljenja. Toda to je ni potrla. Leta 1932 je zapisala: „Ko bi stala še enkrat pred odločitvijo, zapustiti očeta, ženina in poklic ter sprejeti s katoliško vero vse gorje, ki me je zadelo od takrat, bi se radostno odločila in postala še enkrat katoličanka, čeprav bi se morala boriti z bedo... Kaj je pač ležeče na časnih rečeh, če je duša nasičena? Trdno sem prepričana, da me je Zveličar sam pozval. On mi je podelil milost, da sem ga spoznala — čeprav pozno. Zato pa mu hočem biti hvaležna vse življenje, ki naj bo posvečeno izvrševanju njegove najsvetejše volje, čeprav mi bo še mnogo trpeti.“

Sv. Frančišek Borgia je imel, ko še ni bil redovnik, pod obleko našite resne napise, da jih je vsak dan lahko bral,

n. pr.: „Kaj sem, ne vem; če kaj vem, je to, da je moja hišica v zemlji.“

„Sam od sebe ne morem ničesar storiti.“

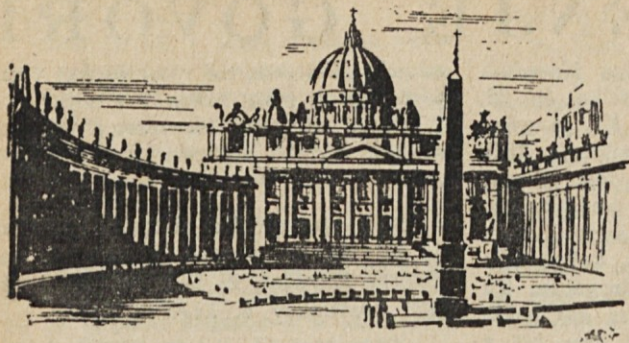
Nad vse zgleden državni poglavar je bil García Moreno, predsednik republike Ekvador, ki je padel pod orožjem zarotnikov 6. avgusta 1875.

Prizadeval si je, da vzgoji dovolj krščansko živčnih uradnikov, zato se je zdaj pa zdaj udeležil tudi javnih preskušenj na vseučilišču in dal tudi sam kakšno primerno vprašanje iz državne prava. Nekoč je neki kandidat prav izvrstno odgovarjal na vsa vprašanja spraševalne komisije. Zdaj pa poseže vmes še predsednik Moreno: „Mladi gospod! Skušnjo ste odlično prestali. Rad bi se še prepričal, kako je z vašim znanjem v najvažnejših naukih, ki so sestavljeni v katekizmu; kajti državni uradnik, zlasti sodnik, mora biti poučen tudi o celotni postavi božji, če hoče, da bo pravilno in pravično sodil.“

Predsednik je dal nekaj važnejših vprašanj, ki pa nanje omenjeni kandidat ni znal prav odgovoriti. Predsednik sam je bil v zadregi, kaj storiti. Nelahko zadevo je takole razrešil: „Ne ugovarjam, da bi se vam ne prisodil naslov 'doktorja'; toda dokler tudi v katekizmu niste dovolj podkovani, ne boste smeli nastopiti državne službe.“

Mladi doktor je moral iskati pouka v krščanskem nauku pri redovnikih-frančiškanih v mestu Quito, kamor ga je poslal García.

Kako marsikateremu doktorju bi se prav tako zgodilo, če bi bil povsod predsednik García Moreno!

Glas iz Rima

PRAVICA IN LJUBEZEN STA TEMELJ VSAKEGA DRUŽBENEGA REDA

Dne 11. 4. 1963 je papež Janez XXIII. poslal svetu zgodovinsko okrožnico „Pacem in Terris“, to je Mir na zemlji v kateri pokaže veliko skrb za mir med narodi v tej nevarni dobi, v kateri živimo. Obsodi verska in rasna preganjanja, vmešavanje ene države v notranje zadeve druge in poziva vlade in vladajoče, da storijo vse, kar je mogoče za dobrobit vsega človeštva, da bodo vsi narodi deležni sodobnega gospodarskega napredka. Opozarja, da se naj neha mrzla vojna, ki se lahko spremeni v resnično, ki bo uničila človeštvo. Končno poziva katoličane, da zavzamejo svoje mesto v družbenem gospodarskem in političnem življenju. V odnosih z nekatoličani morajo biti katoličani tolerantni, pri tem pa ne smejo nikoli zamenjati resnice z zmoto.

MEDNARODNI KONGRES KAT. UČITELJEV

Svetovna zveza katoliških učiteljev (SZKU) bo imela svoj 5. kongres v avgustu letošnjega leta v Londonu. Kongresi se vršijo vsaka tri leta. Na tem kongresu bodo predvsem raz-

pravljali o „sodelovanju kat. učiteljev in kat. staršev pri vzgoji otrok“.

Prireditelji upajo, da se bo vabilu odzvalo kakih 250 delegatov, ki predstavljajo približno pol milijona učiteljev, združenih v 78 organizacij, ki so včlanjene v mednarodno Zvezo (SZKU) in pripadajo 60 državam iz Evrope, Amerike, Afrike in Azije.

SZKU je pod nadzorstvom organizacije ZN v oddelku za Vzgojo, Znanost in Kulturo (UNESKO). Trenutno je njeno glavno delo proučevanje položaja učiteljev zasebnih šol v posameznih državah.

Bodoči kongres pripravlja Zveza kat. učiteljev iz Anglije in Galesa, ki šteje ok. 8000 članov.

TURIZEM IN VPRAŠANJE DUŠNOPASTIRSTVA

Prizadevanja za dobro dušnopastirsko službo v turističnih krajih so zelo velikega pomena. Ne gre se v prvi vrsti za stalne prebivavce kraja, ki so v redni dušnopastirski službi, ampak za tiste, ki prihajajo in odhajajo. Te je treba opozoriti, da so zrak, sonce, morje in mineralni izviri potrebni za človekovo zdravje, predvsem tistim, ki bo-

lehalo in trpijo. Nihče ne sme zapravljati svojega zdravja. Peta božja zapoved ukazuje, da moramo zanj skrbeti. Pri skrbi za telesno zdravje se ne sme pretiravati in zanemarjati npravne vrednote in božji namen življenja, to je doseči uživanje večnega plačila pri Njem, ki je Stvarnik vesoljstva. Tudi počitnice in počitek nudijo velike možnosti za globoko notranjo zbranost. Pri tem more turistom veliko pomagati dobro organizirana dušnopastirska služba. Predvsem se mora vernikom znati dobro razložiti nauk Cerkve in jim pokazati njena prizadevanja in skrb za dobro človeka. (Sv. oče Janez XXIII. v nagovoru udeležencem kongresa za orientacijo dušnopastirske službe 19. februarja 1963.)

LJUBEZEN JE PREDPOGOJ MIRU

Vsi se moramo čutiti bratje v Kristusu. V tej zavesti in krščanski ljubezni moramo urejevati medsebojne odnose. Potrebno je, da vsa ljudstva sveta dvignejo svoje oči k Bogu, ki je oče vseh, se združijo kot ena velika družina v trajnem čiščenju in molitvi svojega Stvarnika. Samo zvestoba Bogu in iskrena krščanska ljubezen vodita ljudi k sodelovanju, premagujeta težave in sta poroštvo, da se doseže zaželjeni mir. (Sv. oče Janez XIII. v pismu generalnemu predstojniku frančiškanskega reda 15. 2. 1963.)

VESOLJNI CERKVENI ZBOR NE BO TRD V SVOJIH ZAKLJUČKIH

Nekateri mislijo, da bo vesoljni cerkveni zbor sprejel take zaključke, da bodo trdi ali težko izvedljivi. Pa ni tako. Obravnava se resnica božja, ki je samo ena, in traja večno. Resnica pa je zmeraj spremljana z ljubeznijo, sladkostjo in mirom. Tako bodo tudi zaključki, ki jih bo prinesel vesoljni cer-

kveni zbor. (Sv. oče Janez XXIII. v nagovoru v splošni avdienci 6. 2. 1963.)

VES ČAS PRVEGA DELA ZASEDANJA VESOLJNEGA CERKVENEGA ZBORA JE VLADALA HARMONIJA

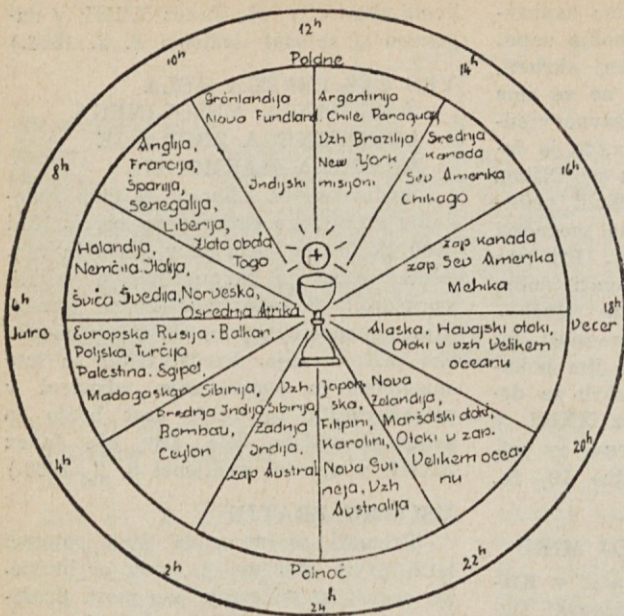
Svetal vzgled edinosti so dala zasedanja vesoljnega cerkvenega zbora. Nad 2500 škofov iz vseh delov sveta in različnih navad je razpravljalo o velikih vprašanjih s tako medsebojno ljubeznijo in spoštovanjem, da je prekosilo vsa pričakovanja. Predstavljali so isto miselnost in čustvovanje, združeni v prizadevanjih za večjo čast božjo in sveto apostolsko delo. (Sv. oče Janez XXIII. v splošni avdienci 6. 2. 1963.)

VSI SMO BRATJE

Priznati moramo, da smo potomci istih prvih staršev, da smo si bratje. Ta zavest in priznanje nas mora družiti enako posameznike in vladarje narodov. Medsebojna ljubezen mora prešiniti naša srca. Tisti, ki vladajo morajo verovati v Stvarnika, ga priznati, sprejeti Njegove zakone in jih praktično uveljavljati. Na zemlji mora nastopiti tista oblika družabnega življenja, ki sloni na temeljih resnice, miru in svobode. (Sv. oče Janez XXIII. diplomatskemu zboru na veliki četrtek 1963.)

ZA MIR MED NARODI

Mir omogoča normalno življenje narodov, omogoča dobre medsebojne odnose, v katerih ni več mesta za sumničenja, nerazumevanja in grožnje. Okrožnici Mati in učiteljica in Mir na zemlji dajeta v tem pogledu dragocene nauke in navodila, kako se morajo reševati družbena in gospodarska vprašanja, ne da bi bili kršeni pravični pozitivni zakoni in božje postave (Sv. oče Janez XXIII. v velikonočni poslanici svetu 13. 4. 1963.)

*Vsak trenutek
se nekje na svetu
obnavlja
Kristusova daritev*

**DARITEV
SV.
MAŠE**

Za praznik svetega Rešnjega Telesa se obhajajo slovesne evharistične procesije, s katerimi hoče Cerkev pred vsem svetom izpričati svojo vero, hvalničnost, srečo in veselje in vso zvesto ljubezen do Jezusa Kristusa, Boga in Odrašenika, ki v najsvetejšem Zakramentu živi sredi svojega ljudstva. V tozadnjih cerkvenih določbah je predpisano, naj se te procesije, kjer je to le mogoče, vrše po slovesni sveti maši, pri kateri mašnik posveti novo hostijo, ki jo potem v monštranci nese v slovesnem obhodu. S tem hoče sveta Cerkev potrditi svojo vero, da -je sveto Rešnje Telo ne le zakrament, ampak tudi daritev in prej daritev, kot zakrament, ker ta šele iz mašne daritve pride.

Cerkvi tudi sveto, čisto in brezmadežno novozavežno daritev, ki bi brez nje krščanstvo ne moglo obstati. Daritev svete maše je po nauku Cerkve žarišče in središče vse krščanske vere.

Zelo lepo piše o tem papež Pij XII. v svoji obsežni okrožnici o katoliškem bogoslužju, iz leta 1947. V glavnem, čeprav ne izključno, bom tu prosto in na kratko povzel njegove misli, ki so izraz velike učenosti, globoke pobožnosti in iskrene ljubezni do svetega Rešnjega Telesa, pa nam obenem lahko tudi služijo kot modro navodilo cerkvenega poglavarja, kako naj se svete maše udeležujemo, da bomo njenih neprecenljivih sadov v čim večji meri deležni.

NARAVA MAŠNE DARITVE

Tako je torej božji Odrešenik v svetem Rešnjem Telesu zapustil svoji

Gospod Jezus Kristus, Odrešenik sveta, je naš prvi in v resnici edini

srednik pri Bogu. Izrečno to uči sveti Pavel: „En Bog je; eden tudi srednik med Bogom in ljudmi, človek Kristus Jezus, ki je dal samega sebe v odkupnino za vse“ (1 Tim 2,5). Da je mogel Sin božji postati srednik med nami in Bogom, se je učlovečil in postal nam enak. Kot Bog in človek v drugi božji osebi je postal naš veliki duhovnik, ki je s svojo daritvijo na križu dovršil veliko delo našega odrešenja in na novo vzpostavil med Bogom in človeštvom oni red medsebojnega prijateljstva, ki ga je bil greh porušil. Po njem se je človeški rod s poti pogubljenja spet usmeril k Bogu, svojemu početku in končnemu cilju.

Hotel pa je božji Zveličar, da bi duhovniška, sredniška služba, ki jo je on začel v svojem umrljivem telesu s svojimi molitvami in svojo daritvijo, v sveti Cerkvi, ki je njegovo skrivnostno telo, nikoli ne prenehala. Zato je v njej ustanovil vidno duhovništvo, ki naj po njegovem naročilu daruje na vseh krajih sveta sveto in čisto daritev njegovega telesa in krvi, da bi mogli v njeni moči in milosti vsi ljudje, oproščeni greha, prostovoljno in veselo služiti Bogu, kakor on to zasluži. Sveta Cerkv, zvesta naročilu svojega božjega ustanovitelja, nadaljuje njegovo duhovniško službo v svojem bogoslužju, na prvem mestu seveda na oltarju, kjer se neprestano skrivnostno predstavlja in obnavlja Gospodova daritev na križu. Nobeno dejanje vojskujoče se Cerkve na zemlji ne doseže po svoji vzvišenosti in vrednosti daritve svete maše, ki jo imenuje tridentinski zbor „strah vzbujajočo skrivnost, v kateri se živa žrtev, po kateri smo bili z Bogom Očetom, spravljani, po mašnikih na oltarju dnevno daruje.“

Gospod Jezus Kristus, večni duhovnik po redu kralja Melkizedeka, ki je

prvi daroval kruh in vino, je opravil prvo daritev svete maše pri zadnji večerji, ko je spremenil kruh v svoje telo in vino v svojo kri in se je pod podobama kruha in vina vnaprej daroval Očetu za odpuščenje naših grehov, za kar je drugi dan, na veliki petek, izkrvavel na križu. Ko je dal apostolom svoje telo v jed in svojo kri v pijačo, jim je naročil, naj isto, kar so videli in slišali storiti njega, ponavljajo v njegov spomin. Skrivnostni spomin njegovega trpljenja in smrti naj po Gospodovi volji ostane v sveti Cerkvi živ do konca sveta. Apostoli so pri zadnji večerji postali duhovniki nove zaveze, sveta maša pa večni spomin in obnova Kristusove odrešilne smrti in vir vseh božjih milosti. „Kolikorkrot jeste ta kruh in pijete kelih, oznanjate smrt Gospodovo, dokler ne pride“ (1 Kor 11, 26). Vselej, kadar se daruje sveta maša, se obnavlja delo našega odrešenja. V sveti maši je obsežena vsa skrivnost našega zveličanja — uči sveti Tomaž.

NA KRIŽU IN NA OLTARJU ISTA DARITEV

Ako pravimo, da je sveta maša spomin Kristusove daritve na križu, ne smemo misliti, da bi bil to le gol spomin, kakor se spominjamo gotovih dogodkov iz zgodovine, z besedo in sliko. Ni tako, ampak je sveta maša prava in resnična daritev, v kateri Jezus, naš veliki duhovnik, na skrivnosten, zakramentalen, nekrvav način obnavlja svojo krvavo žrtev na križu. Na oltarju je duhovnik in žrtev isti Kristus, ki je za nas umrl na križu. Pri zadnji večerji je to jasno izjavil sam, zatem to v najsvetejšem trenutku svete maše izjavljajo v njegovem imenu duhovniki: „To je moje telo, ki se za vas daje. Ta kelih je nova zaveza v moji krvi, ki se

za vas preliha" (Lk 22, 20). „Kar se zdaj daruje po službi duhovnikov, se je darovalo nekoč na križu. Le način darovanja je različen" — uči tridentinski zbor.

Duhovnik, ki dejansko daruje sveto mašo, je sam Kristus. Mašniki smo le njegovi služabniki, zastopniki, ki ga v Cerkvi vidno predstavljamo. Kar delamo pri oltarju, delamo v moči mašniškega posvečenja, ki ga je Kristus pri zadnji večerji ustanovil. S svojim duhovniškim pravilom pri oltarju, se je pač izmed vseh duhovniških opravil prvo, najsvetejše in najpomembnejše, posojamo Kristusu svoj jezik in svoje roke, pravi sveti Janez Krizostom. Smotorej pri maši le Kristusovo orodje, ubogo in slabotno, pa vendar potrebno, da se Kristusovo odrešilno delo v svetu nadaljuje.

In kakor je na križu in na oltarju isti duhovnik Kristus, je on sam tudi daritvena žrtev, v svoji človeški naravi, s svojim telesom in svojo krvjo. Pri maši daruje Kristus samega sebe za odrešenje sveta, kakor je to storil na križu. Način darovanja pa je različen. Na križu se je Kristus daroval krvavo, z nepopisnim trpljenjem in mukapolno smrtjo; pri sveti maši pa se daruje nekrvavo, ker trpeti in umreti zdaj ne more več. Le enkrat je za nas trpel in umrl, po vstajenju pa smrt nad njim več ne gospoduje (Rim. 6, 9). Božja modrost pa je našla način, po katerem se Kristusova krvava daritev na križu predstavlja in obnavlja pod ločenima podobama kruha in vina, kar nam skrivnostno predstavlja njegovo smrt, v kateri sta bila njegovo telo in kri dejansko ločena. Ločitev Kristusovega telesa in krvi na oltarju je zdaj seveda samo simbolična, skrivnostna, zakramentalna in maša ostane vedno globoka skrivnost vere, a Bogu to za-

dostuje, da se mu Kristusova daritev na križu na ta način kot dejansko pričujoča neprenehoma predstavlja. Jezus je na oltarju po posvečenju kruha in vina navidezno kakor v stanju smrti in v tem vidijo bogoslovni učitelji bistvo skrivnostne evharistične daritve.

Daritev na križu se po božji misli ni smela omejiti samo na en dan in na en kraj. Tako veličastna in edinstvena je, da Bog hoče njeno neprestano obnavljanje. Božje trpljenje se je na veliki petek končalo; božja ljubezen pa, ki je to trpljenje in smrt za nas pretrpela, ni umrla in studenec milosti, ki ga je Kristusova smrt na križu odprla, ne usahne več. Daritev božjega Jagnjeta se neprestano skrivnostno obnavlja na naših oltarjih in se celo v nebesih predstavlja, saj sveti Janez v skrivnostnem razodetju gleda božje Jagnje pred božjim prestolom kakor žrtvovano (Raz 5, 6).

To je torej sveta maša: večni, živi spomin neskončne ljubezni božjega Sina in našega Odrešenika, ki se je za naše odrešenje daroval na križu in se v isti namen vsak dan znova skrivnostno daruje na naših oltarjih.

Je sveta maša edinstvesa daritev, ki ne pozna sebi enake v vsej dolgi človeški zgodovini. Kar je bilo pred njo, je na njo gledalo in jo pripravljalo; z njo pa je bilo spolnjeno človeško hrepenenje po popolni, čisti, bogovšečni daritvi, ki so jo daritve v stari zavezi le v nepopolni meri predstavljale in napovedovale.

Zato je sveta maša tudi edina daritev nove zaveze, ki nadomešča vse različne daritve stare zaveze, kakor je bil Bog že po preroku Malahiju napovedal: „Nimam veselja z vami, ne maram daritev iz vaših rok. Ker od sončnega vzhoda do zahoda je moje ime

veliko med narodi, in na vseh krajih se bo mojemu imenu zažigalo kadilo in se bo darovala čista daritev (1, 10-11).

Dokler bo trajala sveta Cerkev — in vemo, da ji je Kristus zagotovil obstoj do konca sveta —, toliko časa se bo tudi po vsem svetu neprenehoma obnavljala daritev svete maše. Slaven slikar je to veličino svete maše oveko-večil v sliki, kjer božji angeli, ki naj zatrobijo za sodni dan, spoštljivo čakajo, da zadnji duhovnik na svetu dokonča zadnjo sveto mašo.

NAMENI SVETE MAŠE

Kakor je sveta maša po Kristusu, duhovniku in žrtvi, istovetna z daritvijo na križu, tako so isti tudi njeni nameni. Kar je Kristus mislil, čutil in hotel na križu, isto misli, čuti in hoče tudi pri sveti maši.

Prvi namen, zaradi katerega se je učlovečil, živel, učil in umrl, je bil Kristus vedno Očetova slava. V Očenašu nam je zapustil dokaz teh svojih misli in želja, ko nas v prvih treh prošnjah uči prositi: Oče naš, kateri si v nebesih, posvečeno bodi tvoje ime, pridi k nam tvoje kraljestvo, zgodi se tvoja volja, kakor v nebesih, tako na zemlji! Po grehu je bil Bog razžaljen, njegova čast je bila oskrunjena; po Kristusovi daritvi naj mu bo spet v najposlednejši meri povrnjena: „Po njem, z njim in v njem je tebi, Bogu Očetu, v edinosti Svetega Duha, vsa čast in slava!“ — tako moli mašnik pri sveti maši ob zaključku kánona.

Drugi namen Kristusove daritve je zahvala za božje dobröte. Nihče ne pozna nebeškega Očeta in njegove neskončne ljubezni v vsej njeni globini

kakor le Kristus. Samo on je zmožen dati večnemu Bogu dostojno in vredno zahvalo za vse, kar je dobrega storil njemu in vsemu stvarstvu. Zahvaljeval se mu je v svojem in našem imenu vse življenje. Predno je spremenil pri zadnji večerji kruh in vino v svoje telo in kri, je dvignil svoje oči v nebesa k Bogu Očetu in se mu zahvalil — odtod ime Evharistija, kar pomeni zahvalo. Zahvaljeval se je Očetu umirajoč na križu in se mu ne neha zahvaljevati pri sveti maši, da se tako uresničuje, kar moli Cerkev v hvalospevu: „Resnično je vredno in je pravično, primerno in zveličavno, da se ti zahvaljujemo vedno in povsod, sveti Gospod, vsemogočni Oče, večni Bog, po Kristusu, Gospodu našem.“

Tretji naren Kristusove daritve je sprava in zadoščenje za grehe svetá. Samo Kristus, učlovečeni božji Sin, je mogel vsemogočnega Boga zadosti za vse neštevilne grehe in žalitve, s katerimi ga ljudje žalimo. Zato se je za nas daroval na križu kot „spravna žrtev za naše grehe; pa ne samo za naše, marveč tudi za ves svet“ (Jan 2, 2). Kot enkrat na križu, se daruje zdaj neprestano pri sveti maši „v odpuščenje grehov“. Njegov namen je, da bi bili vsi ljudje rešeni večnega pogubljenja in sprejeti v število izvoljenih. Spravna in zadostilna moč njegove daritve pa ne zajema samo nas, ki živimo na zemlji, marveč tudi rajne, ki so odšli pred nami v večnost z znamenjem vere in spijo spanje miru, ki počivajo v Kristusu.“ „Naj bomo živi ali

mrtvi, se vendar ne ločimo od edinega Kristusa" — uči sveti Avguštin.

Četrty namen svete Kristusove daritve pa je prošnja za božje milosti in dobrote. Človek na zemlji je kakor izgubljeni sin, ki je zapravil Očetovo doto in zato živi v stiski in bedi. Kristus pa s križa kliče k Očetu za nas „s silnimi klici in solzami in je uslišan zaradi svoje bogovdanosti“ (Hebr 5, 7). Isto ponavlja zdaj v daritvi svete maše, ki je zato za nas neusahljivi vir vseh milosti in blagoslov v dušnih in telesnih potrebah.

SADOVI SVETE MAŠE

Kdo jih je deležen? Po vsem tem, kar smo o sveti maši povedali, bomo lahko razumeli, kar pravi sveti Ciril jeruzalemski: „Sveta maša se daruje za vse, ki potrebujejo božjo pomoč.“

Gotovo je njenih sadov v posebni meri deležen mašnik, ki sveto mašo daruje; dalje oni, ki so za mašo prosili, v katerih namen je darovana; za temi vsi oni, ki so pri sveti maši pobožno navzoči; končno pa tudi oni, ki ji ne prisostvujejo, da, celo oni, ki jo prezirajo in se Bogu in Cerkvi upirajo. Vsaka sveta maša, naj jo tudi daruje duhovnik sam, se daruje za vesoljno Cerkev, za ves svet, za žive in mrtve. Lepo pravi sveti Avguštin: „Kristus nas je odkupil za ceno svoje krvi; ves svet je njegova last.“

Ker je Kristus Bog in človek v eni osebi, je vsako njegovo dejanje v božjih očeh neskončne vrednosti. Ena solza, ena molitev, en njegov vzdih — kaj šele popolna daritev. Bogastvo milosti svete maše, gledane kot Kristusova žrtev, je zato neskončno, neizmer- no, neizčrpno. Vendar pa se nam ti neskončni sadovi svete maše naklanja-

jo le v omejeni meri in le po našem sodelovanju. Lepo pravi Pij XII.: „Ljudje se morajo približati Kristusovi žrtvi, če hočejo biti deležni njenega zaslužnja. Lahko bi rekli, da je Kristus na Kalvariji zgradil veliko kopališče in ga napolnil s svojo krvjo. Ako pa se ljudje ne potrudijo, da bi do nje- ga dospeli in se ne umivajo v njem od madežev svojih grehov, seveda ne bodo ne očiščeni ne rešeni.“ Kalvarija je vir odrešenja, naši oltarji pa so struga, po kateri nam milosti odrešenja dotekajo. Po sveti maši se približamo križu, ki je edino upanje našega zveličanja. Brez svete maše bi Kalvarija z Gospodovim križem ostala nekje daleč, skoraj nedosegljiva. Neskončna ljubezen Jezusova pa nam je omogočila, da s sveto mašo živimo in umiramo v senci in luči njegovega križa.

Ker se nas torej sadovi svete maše po nauku svete Cerkve naklanjajo v razmerju z našo gorečnostjo in pobožnostjo, zato skušajmo prisostvovati sveti maši čimbolj pogosto, gotovo pa vedno ob nedeljah in zapovedanih praznikih, ako nismo upravičeno zadržani. Velikih milosti za to in za prihodnje življenje se oropa, kdor brez važnega razloga sveto mašo na zapovedane dni opusti, ali je sicer napram njej mrzel in brezbrizen.

Pri sveti daritvi pa se po nasvetu svetega očeta vedno skušajmo v duhu združiti s Kristusom, ki je naša glava, je za na trpel in se za nas daruje. Še mi se darujmo z njim nepeškemu Očetu, ko mu po njem priporočamo svoje skrbi, težave, stiske in potrebe. Naj nam bo v tem vzvišen zgled sveti Pavel, ki piše: „S Kristusom sem na križ pribit; živim, pa ne več jaz, ampak v meni živi Kristus“ (Gal 2, 19).

ALOJZIJ KOŠMERLJ

SONCE JE, v CEPRAV SLEPEC PRAVI, DA GA NI

Omenjenim zmotam glede obstoja Boga dodajmo še dve: pozitivizem in transformizem. Imena so sila učena, a bomo takoj lahko spoznali, kaj oba sistema uči.

Pozitivizem je sistem, ki ne pripozna razen materije nič stvarnega, pozitivnega (odtod ime!). Pravi, da obstoja le, kar je možno po izkustvu dokazati, vse drugo pa da je domneva: Bog, duša, posmrtno življenje. Že iz tega vidimo, da je pozitivizem čisto navadni materializem, le da je znanstveno preoblečen.

Pozitivizem imajo za zadnji napredek človeškega uma — vsaj imeli so ga —, za zadnji člen v razvoju znanosti. Pozitivisti nočejo iskati prvega vzroka vseh stvari. Zanje je resnična le materija sile, ki so tej lastne, in zakone, ki iz njih izvirajo. Vse, kar se ne nahaja v pozitivnih dejstvih, je nedostopno umu. Dejstva, razčlenjena in vzporejena. Vse drugo je izmišljotina. Neskončno je samo nekaj izmišljenega. Boga ni. Bog je kvečjemu neka domneva, danes popolnoma brez koristi. Ni v človeku duhovne duše. Misel je le produkt, izcedek možganov. Z eno besedo: ena sama stvar obstoja in to je materija.

Kako odgovoriti na to zmoto

Njih zmota je v tem, da samo zanikujejo trditev o Bogu, ne dokazujejo pa ničesar. Vendar je treba nečesa več kot samega namigavanja za uničenje sistema, ki uči nasprotno kot oni. S tem da rečejo, da Boga ni, ga še ne odpravijo. Naj slepec še tako trdi, da sonca ni, sonce bo še naprej ostalo in svetilo.

Zanikajo tvorni vzrok pojavov, ki jih vidimo, o čemer nam pamet in splošno prepričanje ljudi govori drugače kot oni. Po stvarih, ki jih vidimo, moramo sklepati na nek nujni vzrok, neko nujno Bitje, ki je ustvarilo bitja, ker vsa bitja ne morejo biti ustvarjena. Začetno Bitje mora biti nujno in to bitje je Bog.

Drug sistem pa je **transformizem** ali **darwinizem**. Ta sistem uči, da je bilo v začetku eno ali več prvotnih bitij, izšlih iz materije po spontani rodnji, in iz tega oz. teh prvotnih bitij so nastala po progresivnem razvoju vse rastline, živali in tudi človek. Ta sistem torej uči, da je materija večna in neustvarjena, da se iz nje razvijajo raslinske in živalske vrste po spontani rodnji in da se slučajno razvijajo vse rastlinske in živalske vrste do človeka brez kakršnegakoli posega božjega v ta razvoj. Ta nauk se imenuje tudi darvinizem po svojem glavnem propagatorju, angleškem zdravniku Darwinu. On je učil nastanek človeka po dveh činiteljih: naravnem izvoru in boju za obstanek.

Transformizem je očitvidno napačen. Naravni razum pove, da mora biti prvi vzrok vsega različen od sveta, da dalje neorganska materija ni ne ustvarjena in da čudoviti red, o katerem nam govori zoologija, botanika, paleontologija in biologija, ne more biti učinek slučaja. Nujen je nek osebni urejevalec. Ta osebni urejevalec je Bog.

OD VZHODA DO ZAHODA

**MSGR. SLIPYI — KARDINAL
„IN PECTORE“?**

Po poročilih agencije KIPA, postaja v Rimu vedno glasneje šepetanje in ugibanje čedalje verjetneje o tem, da bi p. Janez XXIII. v kratkem sklical nov konzistorij. Na tem zborovanju naj bi papež razglasil pred vso javnostjo imena novih kardinalov, ki so bile 28. marca 1960 imenovani le „in pectore“ (t.j., da so za imenovanje vedeli le papež in dotični kardinal le zase). Ob tej priložnosti naj bi papež odlikoval s kardinalske častjo še nekatere druge cerkvene dostojanstvenike. „Baje“ naj bi bil med kardinali, imenovanimi „in pectore“ tudi msgr. Slipyi.

PRISTNOST PODOB LURŠKE MARIJE

Kmalu bo sto let od kar je bila lurška Marija prvič upodobljena. Za to obletnico skuša posebni odbor vzbuditi med umetniki čim večje zanimanje in tekmovanje, natečaj, kdo bo verneje prenesel in vtisnil v mrtvo snov nebeške poteze Nje, ki se je sama imenovala — Brezmadežno Spočetje. Pri tem naj bi jim bila v pomoč Bernardnakina poročila in opisovanja.

S tem natečajem žele prireditelji odpraviti iz Lurda vse starinske, neokusne, zlasti pa nepristne kipe in podobe, ki so tako razširjene po Lurdu in verjetno tudi drugje po svetu.

Misel na tako tekmovanje se je porodila med razgovorom, ki ga je imel v Rimu msgr. Théas z rev. Lavrentinom med prvim zasедanjem ves. c. zbora. Po svoji strani pa je rev. Laurentin prav sedaj začel pisati „Avtentično zgodovino“ Lurda, potem ko je že prej objavil „Avtentične (pristne) dokumente“, ki so kakorkoli v zvezi z lurškimi dogodki. Zelo važno poglavje v tej „Avtentični zgodovini“ je baje prav poglavje, ki omenja še ne objavljeni Bernardkin razgovor s kiparjem (Fabisch-om, avtorjem prvega kipa. Opisanih je dalje še 136 drugih poskusov upodobitve lurške Gospe, s katerimi pa Bernardka ni bila nikdar popolnoma zadovoljna.

NOV MODERNI LATINSKI SLOVAR

Dva tisoč novih besed je v zadnji izdaji latinskega slovarja, ki ga je kardinal Bacchi pred kratkim predložil sv. očetu. Novost in pomen slovarja je v tem, da je imenovani kardinal, ki je tajnik za latinščino že pod tremi papeži, uvedel nove, svojske izraze za predmete, ki jih za časa Rimljanov

sploh še ni bilo, tako npr. dvigalo, bar (kavarna), vlak oz. avtomobil, ter izraze, ki označujejo sodobne idejne točke in sisteme, npr. komunizem, avtomatizacija, kolhozi itd.

Pri sestavljanju tega novega slovarja je kard. Bacchi upošteval nasvete in mnenja najboljših poznavcev latinskega jezika.

PROCESIJA PO ZLEDENELEM JEZERU

Prebivalcem mesta Münsterlingen (Švica) je končno le uspelo priti v mesto Hagnau (Nemčija) po zledenem jezeru Konstanca. Čemu? Zato, da so šli lahko po kip sv. Janeza Evangelista, ki je bil že sto triintrideset let v posesti omenjenega nemškega mesta. Ta kip, gotskega sloga, smejo prenesti v procesiji čez jezero le, kadar to popolnoma zamrzne, v meddobju pa ostane v enem ali drugem mestu (v Münsterlingenu oz. v Hagnau). To se je prvič zgodilo 17. februarja 1573; od zadnjega prenosa pa je minilo že več ko sto let. Jezero je zadnjikrat popolnoma zledenelo namreč 5. februarja l. 1830, ko so kip odnesli v Hagnau in ga švicarji niso mogli prenesti razaj v Münsterlingen do 12. februarja 1963. leta, ko je jezero spet „otrdelo“.

Med procesijo, ki je trajala dve uri in pol, so katoličani in protestantje skupaj, molili za svetovni mir in za uspeh vesoljnega cerkvenega zbora.

Sedaj bo kip sv. Janeza Evangelista ostal v švici toliko časa, dokler ga Nemci ne bodo mogli priti iskat po „suhem“.

ODNOSI MED KAT. CERKVIJO IN KANTONOM ZÜRICH

Zakonodajni odbor kantona Zürich (Švica) je dokončno pregledal nov zakon glede odnosov do kat. Cerkve.

Ta zakon bo urejal vse bodoče odnose med državo in kat. Cerkvijo. Katoliškim občinam bo omogočal več samostojnosti pred civilnimi oblastmi. Toda v primeru kakršnegakoli trenja, ima še vedno država prednost pred Cerkvijo. Tudi Veliki svet bo še naprej nadzoroval tako katoliško kot evangelijsko Cerkev.

MARIJA NA TURŠKIH POŠTNIH ZNAMKAH

Glavni poštni urad v Turčiji je izdal novo serijo 4 poštних znamk, s sliko Marijinega svetišča v Efezu. To je prvi primer, da bi kaka država v svoji večini večini muslimanska, izdala poštne znamke s krščanskim motivom.

KONGO IN VATIKAN

Vlada Konga (Leopoldville) je zaprosila Vatikan za vzpostavitev rednih diplomatskih odnosov. Sveta stolica je prošnji takoj in rada ustregla tako, da je v Leopoldville ustanovila apostolsko nunciaturo. Za novega apostolskega nuncijskega je bil imenovan msgr. Vito Roberi, dosedanji apostolski nuncij v Burundi. Z novim imenovanjem upravlja sedaj obe nunciaturi: v Leopoldvillu in v Burundi.

PAPEŽEVA POMOČ UNIVERZITETNI KNJIŽNICI V ALŽIRU

Sv. oče Janez XXIII. je po msgr. Leonu Štefanu Duval, alžirskemu nadškofu, podaril 5000 frankov za obnovo knjižnice alžirske univerze. Ta znesek je papežev osebni dar in kot znak sodelovanja pri preobnovi univerzitetne knjižnice v Alžiru, ki so jo skoraj popolnoma uničili člani OAS 7. junija 1962.

Poleg te denarne pomoči, bo vati-kanska knjižnica odstopila novi univerzitetni knjižnici lepo število od svojih pomembnih in cenjenih knjig.

Slovenske narodne navade ob cerkvenih praznikih in poletnih časih

Tokrat sem dal članku nov naslov. Nekaterih navad se ljudje v tujini ne morejo prav držati. Kje naj dobijo kobile za redno ponavljajoče se štehanje, kje naj prižigajo na hribih krasove, če hribov ni tisoče kilometrov daleč in kje naj kosijo in žanjejo, če je takrat v Argentini zima in ob ličkanju koruze ali ob metju prosa pomlad, pa prosa še sploh ni? Kar pa se more — morda ob drugem času — na tujem le ponavljati, tega naj se pa ljudje le držijo!

Poskusili smo nekoč nekaj običajev le obnoviti. Navade s slovenskega podeželja se ljubljanskim srajcam niso dopadle. Kurent ob pustnem oranju se je naznosno potil v Argentini, čeprav ni bil popolnoma po ptujsko oblečen; zeleni Jurij je sicer zbudil zanimanje, toda Bele krajine v buenosaireškem predmestju ni in je nekaj manjkalo.

Letos, pa še marsikdaj padejo

BINKOŠTI

v junij, rožnik. Skoraj povsod v Sloveniji je bila navada, da so se na ta praznik ljudje z roso umivali, toda tukaj rose najbrž ne bo, rajši dež. Pri Krškem so cenili roso z zelene detelje, kar je varovalo kožo peg. Na Kranjskem je bila med zvonarji nekakšna navada, da so se potrudili, kdo bo na binkoštni praznik prvi dan zazvonil. V mnogih krajih so hodili z blagoslovljeno vodo kropit polja, tudi vinograde ali postavljat v zemljo križce iz blagoslov-

ljene butare. Ponekod so v noči od sobote na nedeljo nastlali po sobah razne rože, da so prišli nanje „angelčki spat“. V vinskih krajih so vino „hladili“, to se pravi vlili so v sod nekaj vode s studenca. Drugod spet so okrasili okna in vrata z lipovimi vejicami, tudi s cvetjem divjega kostanja in akacije, da bo prišel Sv. Duh v ozaljšano hišo, ali so pustili vsaj vrata in okna v to svrho odprta. Mnogokje so obesili nad mizo v „hiši“ lesenega golobčka s papirnatimi krili, podoba Sveteg Duha. Če je tam že visel, so ga vsaj sprášili in očistili. V šentjoških hribih so za Binkošti pojedli jezike zaklanih prašičev. V cerkvah so skozi odprtine, skozi katere so na Vnebohod potegnili Zveličarjev kip gor, spustili lesenega ali tudi živega goloba. Znana je šaljivka, da ga je nekje pri škofji Loki mačka snidla. Poseben praznik je bil ta dan za pastirje, ki so onega, ki je prignal zadnji na pašo, obkladali z žaljivimi priimki. V Beli krajini so kurili poseben binkoštni kres. Pastirji so živino okrasili s cvetjem.

Na Goriškem in v Benečiji so bili običaji podobni kranjskim. Na Krasu so vmesili testo brez kvasa in so zadevni kruh imenovali kvas Svetega Duha ali binkoštni kvas.

Tudi na štajerskem so blagoslovili polje z blagoslovljeno vodo in z lesom cvetnega presenca. Na Murskem polju so v soboto zvečer kurili kres. Pastirji so na praznik zelo pokali z biči; te-

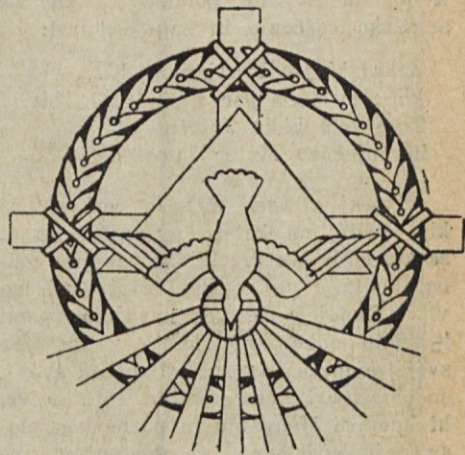
daj je imel vsak pastir nov „žmic“ za pokanje. Kdor je zadnji prignal na pašo, je bil „finkoštno lüknja“. Pastirico, ki je prva prignala, so krstili za lepo Lekso. Z raznimi norčavimi dejanji so drug drugega ovirali, da ne bi mogel prigrati prvi past. Zaspancem, ki so to jutro zaspali, so dajali na streho ali kam drugam slamnatega „deda“. Umivali so se z roso, ki je padla na pšenico, zato — so pravili —, ker gre ta dan pšenica k maši. Kot na Veliko noč, so hodili tudi o Binkoštih prebivavci posameznih vasi v procesijah k maši, kjer jih je pred cerkvijo čakal in blagoslovil župnik. Binkoštna jed pri Ormožu je hladetina, žolca. Kresovi so tudi na Štajerskem bili v navadi. — Prekmurju je prav tako bilo v navadi pokanje z biči, obkladanje zaspancev s koprivami in umivanje z roso, posebno važno za dekleta, da bi ostala bolj čista in nedolžna. Tam se imenujejo binkoštni prazniki risalski svetki.

Najbolj v časti so Binkošti na Koroškem. V Zilji zasadijo v zemljo mlaj in se vrši v soboto tek k njemu. Kdor priteče prvi, ta je binkoštni kralj, zadnji pa dobi kakšno smešno ime. Okoli mlaja zažgo potem kres in pokajo z biči. Podobne so navade v Mežiški dolini, kjer dobi zmagovavec v teku tudi pod mlajem zakopani dar. Zmagovavec ima naslov „zuate jajce“, drugi je srebrno jajce, zadnji je pa binkoštni podlog ali binkoštni kvopovec (klopotec). S pokanjem z biči odganjajo zle sile. Povsod so v navadi krasitve vrat in oken z lipovimi vejicami, postavljanje pred hišo zelenih vej. Tudi tatermana, iztočno cev studenca, opletejo v venci, da bo voda za živino bolj čista. Pri kropljenju polja sodeluje zlasti mladina. Luknjam v kruhu pravijo Korošci Sveti Duh. Umivajo se ponekod z roso s pšenice, drugod z roso z ovsu. Pastirji zelo

radi ovenčajo s cvetjem in zelenjem živino okrog rogovja. Zaspancem vsaj v Mežiški dolini radi posteljejo s koprivami in se zaspanec imenuje binkoštni čolej ali čolek. Tudi po Koroškem so včasih radi spuščali Sv. Duha v cerkev. Največja posebnost pa je v Ziljski dolini

ŠTEHVANJE

Štehvanje ima v slovenskem narodopisju prav poseben značaj: je edina resna tekma-borba. Malo podoben ji je že tek o Binkoštih v soboto. Ljudstvo smatra štehvanje za spomin na turške boje — primerjaj tudi še živo povest o Miklovi Zali —, narodopisci se delijo v dve skupini. Eni ga smatrajo za ostarek starih bojnih iger, drugi pa sodijo, da je ziljski štebeč bil nekoč majsko drevo; barigla, suodeč pa je zamenjala na mlaju obešeno ruto in venec; štehovska dečva da je poseebljeno božan-

Sveti Duh pridi v nas in moč Najvišjega vas varuj grehov
Začetna škofova molitev nad birmanci

stvo pomlajene rasti, obredni ples darovanje najvišjemu božanstvu. Tudi menijo skoraj vsi, da je v obredu ostanek slovesnega vstopa fantov v moško dobo in deklet v možitveno godnost.

Štehanje je torej tekma, zbijanje sodčka, barigle, ki jo udarjajo fantje, jezdeči na kobilah. Obred v Bistrici na Zilji se vrši na binkoštno nedeljo. Zjutraj ob osmih se zberejo fantje iz treh združb, s Spodnje in Gornje Bistrice ter iz sosednjega Zahomca. Vsaka združba se imenuje konta. Odkorakajo vsaka s posebno godbo na čelu v četverostopih k sv. maši. Vsako konto vodi vodja; poleg njega nosi en kontar štehavski krančič, venec iz žide in umetnih rož, ki ga napravi lanska štehovska dečva; drug kontar nosi štefan vina, štefan je okrašen z migelco: srebrno struno s trakci. Ta „velka meša“ se začne ob desetih. Po maši blagoslovi duhovnik vino in ga tudi prvi pokusi. Konte ostanejo potem na prostem pred cerkvijo, da zazvoni poldan, ko zmolijo angelsko čaščenje in zapoje koral:

Zakaj bi jes kristjan na biv,
ko sem enco per svete meše biv.
Tam sem bidu Ježeša
ino njegovo Mater žalostno.

Skoraj v vseh ziljskih cerkvah so kipi Pietá, na katere se najbrž nanašata zadnji dve vrsti. Nato zaigra godba, kontarji pa popijejo blagoslovljeno vino. Zapojejo še več narodnih pesmi in nato odkorakajo konte vsaka pod svojo domačo lipo, spremljane od svojih sodomačinov. Fantje kontarji in dečve, ki bdo pri štehanju in poznejšem plesu, reju, sodelovale, so oblečeni v svoje slikovite ziljske narodne noše. V Spodnji in Gornji Bistrici se vrši štehanje istočasno, dasi sta dejansko en sam kraj, le dvodelen; menda je isti dan

štehanje tudi v Zahomcu, ki spada sicer v drugo faro, pa imajo ljudje bližje v cerkev v Bistrico.

Me' tem, ko so bili fantje pri sv. maši, so ženske ocirale (okrasile) štehovske kobile, ki jim pravijo, pincgaukam, ziljske more. Dečve, ki sodelujejo, morajo biti frei (proste), t. j. nedolžne; katera ima nezakonskega otroka, sodeluje pleše lahko šele naslednji dan, na binkoštni ponedeljek, hkrati z omoženimi ženami.

Fantje prevzamejo svoje more. Sedel ne smejo imeti, le žamlje, koc, zagurtan (opasan) z opasuenco. Prav tako niso dovoljene ostroge in stremena, dovoljena je sicer, a ne zaželjena brzda. Štehovci odložijo suknjiče in klobuke in imajo potem na glavi samo osmrtnice, kape s cofom, v katerih jih v slučaju smrti tudi pozneje pokopljejo. V levicah držijo šibe, v desnicah (samo desničarji lahko štehvajo, levičarji ne) pa debelo, ok. 60 cm dolgo železno palico z debelejším ročajem in koničastim drugim koncem, kuvlečem.

Godba zaigra. Včasih je bila sestavljena iz gosli, (ev. dveh), ev. klarineta, dud, čembale in basa, dandanes so te godbe navadne godbe na pihala. Zlasti starejši moški stojijo v bližini, ker jih najbolj zanima spuščanje, zajezd. Mladina se podaja rajši na cilj, oddaljen navkreber 200—250 m, kjer stoji štebeh, precej debel kol, visok 3 m, od katerih je kakega pol metra vkopanega v zemljo. Zgoraj je štebeh nekoliko zožen. Na zoženi del je poveznjena bariglica, tudi suodeč imenovana, 45 cm visoka in 35 cm široka. Dve dogi sta iz trdega lesa, ostale iz mehkega, obite z devetimi obroči (obranči) v treh pasovih. Dno in pokrov bariglice imata okrogli lini, s katerimi je bariglica na-

robe povezana na zoženi vrh štebha. Tik štebha stojijo starejši mož in štehovska dečva z družicama. Le-te izberejo dečve izmed zrelejših in pametnejših sodeklet. Štehovska dečva drži na cinastim talirju (krožniku) štehovski kranclč. Oni mož je nekak izvedenec, ki bo s štehovsko dečvo in družicama sodil in prisodil zmago.

Godba zaigra štehovski galop in prvi zdirja navkreber k štebhu lanski štehovski mojster, za njim pa ostali štehovci. Morajo jezdit levo mimo štebha in s zeleno palico, štebharjem, udariti po bariglici. Namen je bariglico sesuti, da obranči odpadejo. Seveda ni prvi udarec že odločilen, kajti stvar ni tako enostavna. V galopu je težko dobro zadeti (trefiti), bariglica je trdna. Treba je objezd ponoviti, navadno petkrat, dokler se bariglica ne sesuje.

A zdaj je treba še v enakem diru poloviti obrančce, ki jih drži v roki mož-izvedenec. Ko je tudi to končano, mož-izvedenec in dečva z družicama odločijo, kdo je letošnji mojster, čiere duobre in fest udare jen rajta (jezdi). V nadaljnjih ježah morajo štehovci kranclč ujeti in mož-izvedenec, ki ga je od dečve prevzel in ga drži v roki, ima precej posla, da ga slabšim odmakne in poda zmagovavcu. Zmagovavca navzoči navdušeno pozdravljajo. Nato odjezdi zmagovavec pred gostilno, kjer vsi razjezdijo in izročijo more dečvam, ki jih odvedejo na domove. Štehovci spet pojejo pod lipo ljudske pesmi, dokler se dečve ne vrnejo.

Ko pridejo dečve nazaj, se začne sveti ali visoče rej, ples, perbe (prvi) rej pod lipo. Vsi naslednji reji — vršijo se šele po žetvi — so nizki (obi-

*Na Telovski procesiji se
ustavimo pri štirih ol-
tarjih, kjer je blagoslov
z Najsvetejšim*

čajni). Rejeouci zapojejo spet koralni spev. Kot prej pred cerkvijo, novi šteh-vovski mojster navzočim napije, fantje — štehvovci si zberejo vsak svojo deč-vo, in korakajo z njimi paroma v krogu okrog. Fantje pojejo:

Bueh nam dej te duober čas,
de perbe rej začeli smo.
Tuer je z Buegen, Bueh je ž njim,
sam. Ježeš je Marijen sin.

Godba zaigra medigro, potem pre-idejo vsi prej korakajoči v obredni ples, neke vrste polko. Po končanem rajanju gredo spet paroma v korak in fantje zapojejo naslednjo kitico in tako na-prej. Kitice so deloma nabožne, delo-ma posvetne vsebine, neenotne tudi po napevu, deloma zelo spominjajoče na belokranjske jurijevske popevske. Ko sta pesem in ples končana, gredo šele domov k južini in se po južini vrnejo, da nadaljujejo z nizkim rejem. Nasled-nji dan pa rejejo lahko tudi možje, že-ne in dekleta, ki niso več „frei“.

Svojčas so drugi dan pričeli z mašo za rajne in s kropljenjem grobov. V drugih krajih Ziljske doline imajo šteh-vanje ob drugih priložnostih, ob cer-kvenih žegnanjih. To poročilo sem na-pisal v sedanjem času, ker se štehma-nje še vedno vrši; o lanskem je pri-spelo v Argentino posebno poročilo.

Važen je za nas posebno verski mo-ment: sv. maša, pobožne pesmi, mo-ralni ukrepi: prednost nedolžnih dečev. Velik je tudi nacionalni moment. V pr-vi avstrijski republiki, po prvi svetovni vojni, je prišel gledat štehvnanje držav-ni predsednik dr. Heinisch z več mi-nistri. Spremljevalci so želeli, naj bi kaj nemškega zapeli, pa so to odklo-nili, češ da so slovenska besedila za štehvnanja prav tako bistvena kot de-janja sama.

TELOVO

Na Koroškem pravijo prazniku pranganje. Za procesijo postavijo pred hišo navadno dva manjša mlajčka, na katerih mestih tudi visoke mlaje z le-senim petelinom na vrhu, pod vrhom pa dve prekrizani leseni sablji. Možnar-ji pokajo. V sprevedu nosijo različne predmete, tako nekje leseno volovsko vprego in plug. Na Zilji postavijo pred hišo na mizo hleb kruha. Z vej, ki so zataknjene ob poti, po kateri se vije procesija, odlomijo manjše vejice, češ da jih je blagoslovil Zveličar, ko je šel mimo. Uporabijo jih potem — kako? cvetne butare — zoper hudo uro in za kadilo, če oboli pri hiši človek ali ži-val. Imajo na Koroškem tudi posebne telovske krape ali nudelje za kosilo.

Tudi drugod po Slovenskem so ved-no radi smukali z vej, ki so bile zatak-njene ob poti, po kateri je šla proces-ija, listje in popke. Po večini so bile to brezove veje, tudi bukve in podob-no. To zelenje so potem žgali zoper hudo uro, ga zatikali in potresali po polju, ga devali za podboje hlevskih vrat, polagali na grobove rajnih in ka-dili z njim bolnim. Ponekod so telov-sko procesijo ponavljali še naslednjo nedeljo, tudi večkrat.

V Prekmurju pravijo prazniku Ve-liko Telovo, na Vipavskem se je ime-novala procesija obnašanje, na Gorenj-skem in sploh na Kranjskem rečejo „o svetem Telesu“ ali „o božjem Telesu“. Tu so bili poleg vej zelo v navadi tudi visoki mlaji. Zelo znan je bil tudi te-lovski pušelj iz travniških rož, ki so ga nosila za procesijo dekleta in ga potem posušila v podobne namene kot drugod osmukano listje z obcestnih vej. Praznovanje praznika in ureditev procesije sta seveda cerkvena zadeva in so ljudski običaji drugotnega pome-

SVETNIŠKI GODOVI DO KRESA

Sv. Medard, 8. rožnika, je bil važen zavetnik koscem, zlasti pa vremenski prerok. Če je na Medardov dan deževalo, je veljala vera, da bo še štirideset dni padal dež. — Sv. Primož, 9. rožnika, so častili zlasti pri njegovi cerkvi nad Kamnikom. Tam so blagoslovili veliko posodo ajde, iz katere so ljudje zajemali zrnje, katero so potem pomešali med semensko ajdo. Zato je pa pozneje, v jeseni, cerkovnik v okolici pobiral tudi ajdovo bero. — Sv. Vid, 15. rožnika, je bil priprošnjik zoper bolezni na očeh, ponekod tudi patron za razno živino, zoper rastlinske izrastke in priprošnjik zoper neko živčno bolezen, ki so ji rekli sv. Vida ples. Zlasti pa je bil sveti Vid češenjsit, ker so bile takrat najbolj zrele, a dež za sv. Vida ni bil nič kaj prida. O sv. Vidu je dan nekako najdaljši in to so praznovali tako, da ponekod niso nič delali. — Sv. Ahacij, 22. rožnika, je bil poleg sv. Jožefa kranjski deželni patron. Na njegov god sta bila na Kranjskem dva važna zgodovinska dogodka. L. 1508 so v Idriji odkrili žile živega srebra, l. 1593 je bila pa velika kranjska zmaga pod Andrejem Turja-

na. Vendar ne moremo mimo narodnih noš, ki se razven pri zilijskem štehnju pri nobeni drugi priložnosti niso tako dolgo ohranile kot prav pri telovskih procesijah. Na štajerskem že dolgo niso bile drugače v rabi kot samo za Telovo in prav ta praznik je štajerske noše takorekoč rešil pozabljenja. Zelo upoštevane so bile tudi v Beli Krajini in do zadnjega v Radečah pri Kranjski gori pa še kje.

škimi in Adamom Ravbarjem nad Turki pri Sisku. Zato so prezidali turjaški grofje cerkev na Ločniku pri Turjaku Materi božji in sv. Ahacu na čast in je to postala znana romorska cerkev, kjer so se na Ahacovo nedeljo vršile velike slovesnosti. Na Ahčevo nedeljo se vrši z veseljem mladinskim življenjem tudi tretje dejanje Finžgarjevega Divjega lovca.

SV. JANEZ KRSTNIK

Na ta praznik so zlasti upoštevane cvetice kresnice. V mnogih krajih pravijo kresnice velikim marjeticam, ki jim bomo mi rekli kar marjetice, drugod pa veliki gozdni cvetici, katere cvetje raste v obliki smrekovih vej in te bomo imenovali kresnice. Dvoje je za šentjanžveo značilno: nabiranje in trosenje cvetja in rastlin, potem pa kurjenje kresa. Kres je po dr. Turnšku znan pri vseh indoevropskih narodih od Indije do Atlantika, a mi vemo, da so ga evropski izseljenci zanesli tudi čez Atlantik. Tukaj v Argentini ga kurijo za sv. Petra in Pavla, v Buenos Airesu kar na križiščih predmestnih ulic. Ne bomo se motili, če si ga predstavljamo tudi vzhodno od Indije. Omenili smo ga v Sloveniji že o Veliki noči, poznajo ga tudi na Jurijevo, celo o sv. Vidu, a najbolj razširjen je šentjanžev kres. Kurili so ga še ob posebnih priložnostih, tako ob dr. Koroščevi šestdesetletnici; zelo se je razširil tudi pred godom sv. Cirila in Metoda.

KRANJSKE NAVADE

Na Kranjskem pravijo, da se o Kresu dan obesi. Dan pred godom sv. Ja-

neza Krstnika naberejo ljudje marjetic in kresnic in cvetoče praproti. Te rastline posujejo po hiši, deloma zato, da bo sveti Janez lahko ponoči spal na njih, deloma pa za to, da ne bodo prišle kače v hišo. Na Dolenjskem je treba izrupati praprot s korenino, ker je sv. Janez tudi korenine jedel. Na polje so nosili šibe s cvetne butare in ga poškropili z blagoslovljeno vodo. Cvetni šibi so pritaknili šentjanževo cvetko. Vence iz marjetic in drugih cvetk so obesili tudi na hišna vrata in okna in jih metali na streho, da ne bi strela udarila vanjo. Na predvečer so in gotovo še zagorijo po gričih mogočni kresovi. Marsikje so postavili na sredo grmade mlaj, okrašen s pisanimi trakovi. Kresovanje je spremljalo vedno petje, vriskanje in smeh. Pri ognju se je zbirala vsa okolica. Staro in mlado. Na Ižanskem so prinesla dekleta s seboj hubadovca, ga osmodila in potem doma otepala z njim prešiče, da niso oboleli. Drugod so nosili domov pepel od kresa, da so ga posuli po repi, zato da je potem niso boljše pobrale. V nekaterih krajih so radi poudarjali, da kurijo kres prav sv. Janezu v čast. Mnogokje so bila v navadi kresna kolesca iz bukovega ali jelovega lesa, da so jih lučali po hribu navzdol. Pri Litiji so pravili, da bo tisti, ki na kresno noč obleko narobe obleče, videl čarovnice. Prav tako je bila znana vera, da komur se naspe v škornje praprotno seme, bo slišal živali govoriti. Kresnim rožam so pripisovali svojčas zdravilno moč, zlasti so bile dobre za otroke, ki so močili posteljo. Na Dolenjskem je bila v navadi boljša večerja, imenovana kresovanje. Kres je bil okrog Ribnice bolj fantovska zadeva, ki so ga dekleta opazovala le iz razdalje. Marsikje so bili ta dan sprejeti mlajši fantje med fantovsko družbo. Vsekakor so

morali ravno fantje skakati čez kres. — Na Notranjskem je bilo v kresovih zelo priljubljeno brinje, ki je nekako svet les. V Rovtah so ob kresu spuščali dol po bregu kresna kolesa, ki niso bila okovana in so bila brez špic. Pomagala naj bi soncu, da ne bi zdaj, ko je dan najdaljši, zastalo. — Na Gorenjskem so dajali pod vzglavje tržitne klase z različnimi nameni, kdor je pač takšnega ali drugačnega potegnil. V Tržiču so dekleta šopke poljskega cvetja tudi prodajala. V Železnikih so fantje nastavljali mlaj najprej pod okna deklet, ki so nanj spuščala vence kresnih rož, nakar so mlaj imenovali rožo in ga posadili sredi kresne grmade. Zlasti so se postavljali planšarji, ki so s kresovi visoko v planinah pozdravljali domače v dolini. V Cerkljah se je dekle, ki je preskočilo kres, še tisto leto poročilo. Okrog Kranjske gore so metali pri kresu goreče ploščice, šibe, v dolino. To noč je bilo mogoče izkopati zaklad, a kopalec je moral biti v milosti božji, sicer je imel opraviti z vragom. Kresno noč so imele moč tudi copernice, zato so prignali še pred mrakom živino domov s paše; rogove so ji okrasili s posebno rožo, imenovano „copernica“. Kdor je nosil praprotno seme, je razumel živali, a moral je še tisto leto umreti.

PO PRIMORSKEM

Na Primorskem so spleтали vence, jih obešali na hiše in verovali, da jih hodi ponoči župnik blagoslavljat. Dekleta so metala te vence na streho in če so gori obstali, so se še isto leto poročila. Ostanke cvetja so potresali okoli hiš, da ne bi prišli modراسi. V Brdih so na sv. Ivana postavljali na hišna okna volno, da je bila hiša varna pred molji. Okoli orehovitih dreves so

navezali slamo, da bi orehi ne bili piškavi. Na Beneškem so spravljali šopke in vence sv. Ivana zoper hudo uro. Ko so zakurili Primorci kres, so zmolili najprej angelovo češčenje in odpeli Marijino pesem. Zelo mnogo so dali na to, v katero smer je pihal kresov plamen. V kresni noči so v slovenski Istri zelo zvonili, da ne bi prišle čarovnice. Na Kobaridskem so imenovali goreče ploščice fagete, na Bovškem pa šibre. Ugasli utrinki varujejo dom pred ognjem. Na Bovškem so gonili čez dogorevajoči kres živino, da bi jo obvarovali pred boleznijo. Včasih je bil sv. Ivan na Goriškem dan mrtvih. V Benečiji hitijo zjutraj bosi v travo. Tam imajo o sv. Ivanu narodni ples na berjarjih, ki ga tudi Furlani imenujejo sclavo. Je nekakšno kolo, zelo lepo.

ŠTAJERSKA

Na Štajerskem natrgajo kresnih cvetic toliko, da je za vsakega družinskega člana ena, in jih nataknejo na okna. Včasih so s tem cvetjem vedeževali: oveneli cveti so pomenili smrt. Rože ivanjščice so zdravilo za tistega, ki se boji groma. Kres je zbirališče veselja, ohranjene so tudi zanimive kresne pesmi. V prejšnjem stoletju so se tudi polivali z vodo, kar je pomenilo tudi nadaljno usodo za dekleta, zlasti za tista, ki so se skoro poročila. Stare pravljice so govorile o nekih kresnikih, duhovih, ki so jih s svojim petjem mečile kresnice, ki jih pa dandanes menda ni več. Pač pa so prirejali v nedeljo po sv. Janezu na Štajerskem kresna goščevanja. Ponekod okrog Ptuja so nosili rože k blagoslovu; te rože so bile zdravilne za ljudi in živino. — V Prekmurju so sv. Janeža Krstitelja zelo častili. Nabirali so rože, ki so jih metali v kres. Dekleta

so se opasovala s praprotjo, da bi znala bolje žeti. Šentjanžve rože so bile dobre tudi za lažji porod. Še več podobnih ver in vrah je znanih.

BELA KRAJINA

Bela Krajina ima morda najlepše kresne navade. Tam se imenuje ta dan Ivanje. Trganje ivanjskih rož, spletanje vencev, opletanje živine, vera v čarodejno moč rastlin, metanje rož na streho itd. so pač variante običajev drugod po slovenski zemlji. Kresove kurijo po hribih, posebno tam, kjer se pota križajo. Ko so prižgali ogenj, so zmolili včasih nekaj očenašev, nato pa peli in plesali kolo. Tudi metanje kolesc je bilo v navadi. Ivanjske pesmi so zelo lepe, pobožne in svetne. Vodilno vlogo pri kresovanju so imele kresnice. Kresnice vabijo h kresu, posebno mladeniča Ivana, da bi na ogenj nalaгал in venčec vil, pa tudi zaradi ladvanja. Po kresu gredo kresnice namreč

ladat sv. Ivanu, da bo dal dobro letino. Včasih so hodile v to svrho kresnice okrog po vinogradih in po polju, zdaj hodijo pač le po hišah. Pojejo ves čas in ne smejo nič govoriti. Hodijo zdaj same ali jih še spremlja kdo, da bi jih obvaroval tistega, ki bi jih hotel motiti. Obleka kresnic je bila včasih vsa bela. Bile so torej nekakšne svečenice. V hišah dobijo kakšen dar za prepevanje, pa če ga ni, tudi kaj zapretijo. Po obhodu so se kresnice zbrale na domu tiste, ki so ji nadale naslov neveste in so tam priredile gostijo, ki ima ime ivanjska svatba. V zadnjem času so jo prirejale v nedeljo po Ivanjem. Vedeževanje je bilo ta dan v Beli krajini zelo razširjeno.

KOROŠKA

Na Koroškem so podobni lepi običaji. V Zilji zatikajo marjetice za duri in posujejo jisbo in vežo z njimi. Zelo upoštevano je tudi cvetje bele praproti. V Podjuni si sestavijo šopke iz raznih rož. Dekleta težko čakajo, da jih pokliče zvonjenje domov, nakar pohitijo in okrase hišo in se vrnejo, še preden zvon utihne, zdaj na kresovanje. Kresovanje je povsod zelo veličastno. V Zilji vsade sredi grmade visok drog, zgoraj okrašen s cvetjem in trakovi. V Rožu mora ponekod zažgati kres mlada, nedolžna deklica. Ponekod so bili včasih posebni dekliški in posebni fantovski kresovi. Pri dekliških so dekleta zelo lepo prepevala. S koroškega kresovanja je po vsej Sloveniji znana tista pesem:

Sijaj, sijaj, sončece, oj sonce rumeno!
Kako bom, sjalo, sonce, k' sem vedno
žalostno.

Ta dvogovor med kresovalci in soncem naj bi bil spomin na poganške čase, ko je sonce veljalo za neke vrste bo-

žanstvo ali za nebeškega junaka. Izpričano je, da so bile v Rožu svojčas tudi posebne kresnice, ki so zelo prepevale. Še danes pravijo, da je trojno petje najlepše: glas žegnanih zvonov, glas drobnih ptičkov in glas čistih devic — kresnic.

Zlasti v Zilji imajo posebno igro metanje šib. Nekaj podobnega smo omenili že iz drugih krajev. Šibe so štirioglate bukove iveri, ki se s posebno pripravo spuščajo goreče po bregu navzdol; spremljajo jih glasne želje. Prve šibe se odpremijo sv. Janezu in Mariji, nadaljnje zlasti dekletom.

Kresna žerjavica pomaga pred boleznijo in nesrečo. V prejšnjih časih so fantje kotalii po bregu žareče kolo. Bili so tudi slikoviti kresovi, ki so plavali po vodi, po Dravi.

Tudi na Koroškem je kresna noč polna čarobnih skrivnosti: praprotno seme dela človeka nevidnega ali mu daje videti svojo bodočnost. Tudi drugačne čarovnije so vsaj v ljudskem spominu, tako vlivanje svinca (na Kranjskem na drugi sv. večer!), vedeževanje iz čebule in iz česnja, govor živali, kopanje zakladov itd. Delo na Koroškem ta dan navadno počiva.

Po sv. Janezu Krstniku je pomemben v tem mesecu zlasti še praznik sv. Petra in Pavla (29. rožnika). Po ljudskem mnenju je dan nevaren za razne nesreče. Prvaka apostolov sta tudi važna vremenska preroka in priprošnjika za zadnjo uro.

M. MAROLT

KATOLIČANI V ANGLIJI

Katoliški letopis za leto 1963 poroča, da je trenutno v Angliji in Galesu 3,726.500 katoličanov, in tako jih je za 66,500 več kot leta 1962.

Primorske vesti

KULTURNI VEČER V KAT. DOMU

V nedeljo, 10. marca nas je zopet razveselil g. Vinko Zaletel s svojimi lepimi slikami. Tokrat nas je povedel v največjo južnoameriško državo, v Brazilijo. V prvem delu smo videli glavna mesta te države, v drugem pa nas je povedel v pragozd med nasade kave in južnega sadja, med kače in krokodile. Večer je organiziralo SKPD. G. Zaletel je imel predavanja s slikami še v Doberdobo in v Števerjanu.

VZGOJNI TEČAJ V GORICI

Od 12. do 17. marca se je vršil v prostorih Kat. doma v Gorici vzgojni tečaj za slovensko mladino, ki ga je organizirala Zveza slov. kat. prosvete. Tečaj je obsegal predavanja, ki so se vršila od torka pa do petka vsak večer, z zaključkom v nedeljo popoldne v veliki dvorani Kat. doma. Predavanja sta vodila dr. Maks Šah in msgr. Lojze Škerl iz Trsta, oba dobra poznavca mladine. Udeležba je bila zelo dobra, zlasti so se dobro odrezali fantje in dekleta iz okoliških vasi.

DOBERDOB

Na praznik sv. Jožefa so v Doberdobski cerkvi slovesno blagoslovili novo sliko sv. Jožefa Delavca in sv. Ane. Blagoslov je izvršil starosta goriških duhovnikov msgr. Alojzij Novak, slavnostni govor pa je imel g. Mirko Mazza, župnik. Obe podobi je narisala znana goriška umetnica Ema Galli.

GORIŠKI NADŠKOF MED ŠOLARJI, PROFESORJI IN DELAVCI

Goriški nadškof je v postu začel z vrsto srečanj in obiskov, ki imajo vsi namen pripraviti vernike vseh slojev na

Veliko noč. Najprvo se je srečal z vsemi šolarji in dijaki goriškega mesta. Prišli so polnoštevilno tudi dijaki slovenskih šol. Zanje je imel sv. mašo in govor. V cerkvi sv. Karla se je nato srečal s profesorji srednjih šol. Sedaj nadaljuje svoje obiske po vseh večjih delavnicah in tovarnah ter veletrgovinah. Povsod za delavce mašuje in drži pimeren govor.

BLAGOSLOVITEV NOVIH PROSTOROV SLOV. KATOLIŠKE PROSVETE V TRSTU

V nedeljo, 10. marca so v Trstu v ulici Donizetti slovesno in uradno odprli nove prostore Slovenske kat. prosvete. Blagoslovitev je izvršil tržaški nadškof msgr. Santin, navzoči pa so bili še drugi predstavniki oblasti, vladni komisar dr. Mazza, župan dr. Franzil ter druge osebnosti. Glavni poudarek pa je slovesnosti dala naša mladina, ki se je res številno zbrala v novih prostorih.

USTANOVLJENA ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV NA TRŽAŠKEM

V nedeljo, 17. marca so se zbrali pevovodje in organisti vseh tržaških zborov in soglasno odobrili zamisel, da se zbori povežejo v Zvezo. Na ustanovnem občnem zboru je dr. Zorko Harej pojasnil potrebo Zveze. Zveza bo pomagala izboljšati cerkvene zборе. Trudila se bo za šolanje novih pevovodij in organistov, gojila družabnost med pevci, organizirala skupne nastope in tekmovanja, skrbela za notni material in podobno. Skrbela bo tudi za narodno petje in sledila razvoju cerkvenega petja v Sloveniji. Prisotni so izvolili prvi odbor nove Zveze in sicer: dr. Hareja, dr. Mamolo, prof. Zupančičevo, prof. Slam-movo, g. M. Živca, g. D. Petarosa in g. P. Fonda

Veslanje je naporno

Naravnost mrzimo ovire. V svojem skrivnem malem katekizmu imenujemo dobro to, kar nam služi, in slabo kar nam nasprotuje. Vsako nasprotovanje nas jezi; diktatorji ga zatrejo, če ga le morejo, ker jih nadleguje. Žebelj v čevlju, upornega osla, človeka, ki nam trgovatno ugovarja, led na cesti, vžigalnik, ki noče vžgati, vse imamo za sovražnike.

Gospod. Ti si nas pa s svojimi besedami in s svojim zgledom učil, ne jeziti se na težave. Niso vedno škodljive, nasprotno, često so tisti, ki nam kljubujejo in nam nočejo prikimati, naši najboljši dobrotniki. Tvoji apostoli so trdo delali, ko so z vesli poganjali svojo ladjico. Veter jim je hudo nagnjal, nasproti jim pihal, pravi evangelij. Tudi voda se je upirala pritisku vesel, pa prav ta upor je bil v resnici sodelovanje. Če se voda ne upira pritisku vesel, nikamor ne prideš. Samo zato, ker se voda protivi, se je mogoče opreti na njen upor in čoln more napredovati. Če bi se pa hitro prilagodila, bi ostali na mestu. In če bi se jadra ne uprla vetru, bi se jadrnica ne bi premaknila.

Gospod, to je nekaj osnovnega, elementarnega, in najbrž zaradi tega na to stalno pozabljam. Vse Tvoje odrešilno delo je bilo neizmeren napor sovražnim silam. Naše bogoslužje ga naravnost opisuje kot borbo na življenje in smrt. Zato mi mrzi, če se mi predstavlja Tvoje trpljenje kot lepa idila in se mi opisuje molitev, ta resnična preprosta krščanska molitev kot neka osladna slaščica. Pa je pogosto suha kot

star les in se mora boriti z zahrbtnim spancem. Pot si moramo odpreti skozi cel gozd nasprotovanj. Stvari navadno niso v skladu z našimi načrti in celo naša lastna volja se upira našim najlepšim, zamislim. Ko hočemo preudarjati, se telo bori z utrujenostjo, ali nas začne boleti zob in vsi naši visoki načrti propadejo.

Dokler si izgovarjal besede stvarjenja, je bilo vse samo zmagoslavje, Bodi luč, in bila je luč; umakni se morje, in prikazala se je suha zemlja. Toda, ko si Ti, sam Vsemogočni, moral zagotoviti sodelovanje človeka še bolje, ko si postal človek, si zadel na ovire na vsak korak svoje poti. Še nisem mogel doumeti do dna tega čudovitega nauka Boga samega, ki se bori s težavami. Pa je vendar nauk Tvojega trpljenja, ki si ga šepetal v srce ponižni redovnici v Paray-le-Monial.

Če bi hoteli mene poslušati, bi potekala življenje v neprestanih odlokih za odpravo katerekoli ovire mojih želja, vsaj mojih dobrih namenov. Ker pa so vsi ti preveč odločni ukazi navadno malo smešni, jih rad prikrijem v pobožne tožbe in si domišljam, da sem tako pospešil Tvoje delo. Npr.: če bi bili otroci bolj modri, če bi bili učenci bolj marljivi, če bi samopašni bili bolj umerjeni, če bi se neverniki spreobrnili, če bi bili dobri manj neumni in če bi se hudobni poboljšali! Tako naštevam te svoje tožbe kot otroci potresajo cvetje pri procesiji, pa se še nedolžno čudim, zakaj nič ne zaženejo. So več kot neplodne, strupene so, ker me navajajo k lenobi. Hinavske oblike bega so. Preden nameravamo odstraniti ovire in zlomiti upor, moramo najprej poskušati odpraviti njihov skrit vzrok. Bo verjetno v govorniku, kadar poslušavci vsi prek dremljejo. Ali v učitelju, če učenci na splošno ne

sodelujejo. Spremeniti bosta morala svoj način govora, učenja. Tudi dandanes je lahko pripisovati odklonilne odgovore in odpor celih množic, ki jih imenujemo narode, katere je treba spreobrniti, ne vem kakšni slabi volji in čakati na milost, kakor čakamo na železniškem prelazu vlak. Tudi temu je treba odkriti nek razlog, zakaj nesmisel ne obstoja nikjer; celo blaznosti mora naša pamet najti vzrok.

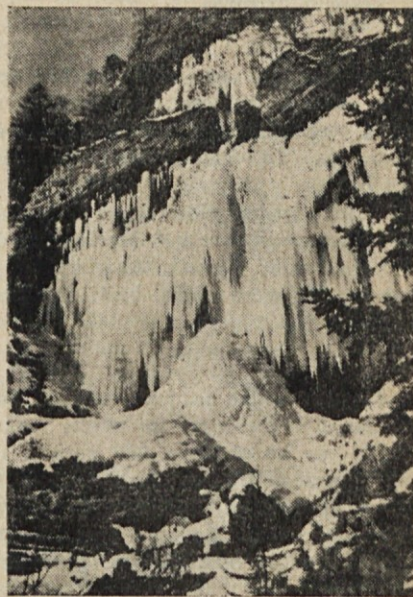
Zdravniki sveta smo. Na dan svoje- ga vnebohoda si nam to izrečno povedal. Zdravniki v težkih slučajih ne tarnajo. Ne pravijo mrtvoudnemu: Ne bi mogel vendar vsaj shoditi? Ampak, da se ognejo neuspehu zdravljenja, preiščejo vse reakcije našega tako zamo- tanega organizma, pridno poizvedujejo, odkod odpor in njihovo zdravljenje ni nikaka odredba, ampak prilagoditev.

Tvoje odrešenje je v celoti gledano zmaga ovir, brez greha ne bi imeli ne Križa ne Cerkve. Tudi Ti si poznal žilav odpor med gorečniki postave in ljudmi, ki jim je blagostanje vse. Moral si vdreti vrata in streti verige. Ti Večni, si moral računati s časom. — še ne morete razumeti, si dejal apostolom — in sprejeti zamudo razvoja. Zakaj bi potem smel jaz zahtevati zase, če- sar ni zahteval moj Odrešenik v svojo korist? Do nobene zmage nimam pravice, nobenega zmagoslavja nisem upravičen zahtevati. Ti sam si dopustil, da so Ti pri Tvojem delu očitali po- o- mijo. Celo resnica o peklu nas spomi- nja pri vsej svoji strašni gotovosti, da Te morejo nekatere Tvoje stvari za- vedno zavreči. Tvoje delo moram na- daljevati, pa ne kot slaven čudodelnik. ampak ponižno, vztrajati kljub vsem neprestanim napadom in se truditi, da ne povečam težav. Največja neumnost bi bila jeziti ali pohujševati se nad ovirami, na katere zadevam in omeje-

vati se na obsojanje tistih, ki se no- čejo podrediti mojim navodilom.

Bil si Gospod neviht. Z eno samo besedo si pomiril razpenjene valove onega malega galilejskega jezera. Ko pa so se Tvoji apostoli. Tvoje ukaze spolnjujoč trudili v ladjici, jim nisi olajšal napora in si dopustil, da je pi- hal nasproten veter. Moja kratka pa- met vidi v tem neko neskladnost in po- manjkanje tehnike. Jaz bi uredil stva- ri drugače, da bi z manjšim naporom dosegel boljši uspeh. Tako rad mislim, da je popolnost vedno v najmanjšem naporu, in da je lahkota vedno nekaj dobrega. Zelo težko je doumeti Tvojo modrost. Križ mojega odrešenja ni znamenje lahkega zmagoslavja in kaj malo si se trudil, da bi samemu sebi prihranil težave.

(Po Pierre Charles S. J. — B. K.)

Slap Peričnik

blagoslavljeni z znamenjem križa. Bil je apostol Pavel.

Quo vadis?

321.

.. prav do šotora, kjer je Neron med tem gostil dvorjane in vestalke. Tam so pili vino, se norčevali, šepetali Vestinim svečenicam na uho čudne besede ter se veselili v pričakovanju novih krvavih prizorov.

322.

Med žrtvami na križu je bil tudi Krisp. Ko je že visel, je obrnil svoj strogi, strastni obraz k onim, ki so še čakali, da jih bodo pribili, ter jim govoril:

„Odperto nebo vidim a vidim tudi odperto brezno. Zahvalite Odrešenika, da vam je dovolil umreti tako, kakor je umrl on. Bojte se sodbe, kajti dan jeze prihaja...“

323.

„Ne dan sodbe in jeze, temveč dan usmiljenja, odrešenja in sreče, zakaj Kristus vas bo objel in vas posadil na svojo desnico. Upajte, kajti ne bo se odpira pred vami,“ je ustavil Krispa močan, miren in slovesen glas, prihajajoč iz sredine bližnjih vrst gledalcev. Vsi v areni celo oni na križih so obrnili obraze tja. Človek, ki je govoril, pa je zdaj stopil k ograji ter jih začel

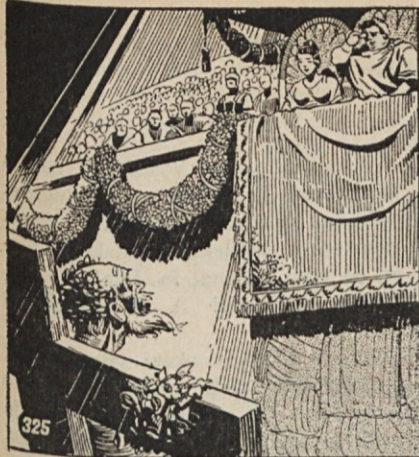
324.

Križi s pribitimi kristjani so stali po areni kakor gozd, v katerem na drevju vise trupla. Na križe in na glave mučnikov je sijalo sonce. Gneča križev je bila toliko, da so se sužnji komaj gibali med njimi. Ob robu arene so visele po večini ženske. Nobena žrtev še ni bila mrtva. Nobeden od križanih ni jokal ali prosil usmiljenja. Nekateri so imeli glave sklonjene na rame, drugi so obračali oči k nebu in tiho pregibali ustnice. V tem strašnem gozdu križev in v pošastnem molku je bilo nekaj strahotnega, da so gledalci nemo strmeli in niso vedeli, kaj bi.

325.

Krisp je visel prav nasproti Nero novemu odru. Nenadno je odprl oči ter začel divje gledati cesarja. Bil je tak, da so ga dvorjani zapazili ter začeli

325

banji so mu bili čisto obeleli, na obličju mu je bilo videti samo nemir, obup in strah. Prosil je cesarja, naj mu dovoli umakniti se, toda Neron ni o tem maral nič slišati.

Petronij je zdaj spet stopil k Hilonu, se ga dotaknil s palico ter mu dejal:

„Ali ti nisem rekel? Ne boš vzdržal!“

In Hilon je zdaj začel zanikavati vse, kar je poprej trdil o kristjanih. Dejal je, da niso zastrupljevalci, da ne more otrok, da ne zastrupljajo vodnjakov...

„In zakaj si jih potem dal Tigelinu v roke?“

Hilon od strahu ni vedel, kaj bi odgovoril.

327.

Bilo je jasno, da misli Neron Ligi-jo prihraniti za kake nove, posebne muke. Zato je Vinicij sklenil poskusiti še poslednje, česar se je domislil. Nadzornik „Smrdečih votlin“, kjer so pokopavali žrtve iz amfiteatra ga je za ogromno podkupnino sprejel med svoje delavce, katere je vsak dan pošiljal po mrličje. Ko je prišel večer, da bi moral z njimi no delo, si je Vinicij ovil glavo in boke s cunjami, namočenimi v dišeče olje. Nemirnega srca je v gruči drugih delavcev odrinil na Ekvilin, ter mimo pretorijanske straže skozi velika, zelena vrata v ječo.

328.

Prišli so v vrsto velikih, obokanih kleti. Medle svetilke so rasvetljevale prostor, ki je bil poln ljudi. Nekateri so ležali ob stenah in spali, drugi so bili že mrtvi, spet drugi so se gnetli okoli velike posode z vodo, ki je stala v sredi, ter pili žejno, kakor ljudje, ki

šepetati. Nazadnje je celo Neron nastaval na oko svoj smaragd in ga pogledal. Krisp je zgani! roko, kakor da jo hoče odtrgati s križa, potem je začel napenjati prsi in mrtvaško tišino je pretrgal njegov strašni krik:

„Gorje ti, morilec lastne matere, gorje! Gorje ti, morilec lastne žene in brata, gorje ti, antikrist! Brezno se odpira pred teboj in smrt stega svojo roko po tebi. Gorje ti, živi mrtvec, zakaj umrl boš v grozi in boš obsojen veekomaj!“

Ob tej strašni žalitvi si nihče ni upal niti dihati. Neron se je zdrznil in smaragd mu je padel iz rok. Ker Krisp ni mogel odtrgati pribite roke s križa, je proti cesarju stresal svojo belo brado in iz venca na glavi se mu je vsipalo listje rož, ko je pred smrtjo še enkrat zavpil:

„Gorje ti, krvnik! Tvoja mera je polna in tvoj čas se bliža!“

326.

Pogled na Hilona je bil ob teh priporih grozoten. — Ostanki las na lo-

jih kuha vročica. Tu pa tam so se speči otroci stiskali k materam. Krok in krog je bilo slišati stokanje, naglo dihanje bolnikov, šepetajoče molitve in polglasno petje. Bolniki so zmedeno govorili ter z upadlimi potnimi obrazi prosili vode.

Ob misli, da bi Ligija utegnila biti v tej grozoti, bi bil Vinicij skoraj omedlel.

329.

Po dolgem prerekanju s pazniki je gospodar delavcev določil Vinicija, da pojde po ječah iskat mrličev. Vinicij si je ogledal vse temne kote, vse jetnike in vse bolnike v treh ječah, pa ni nikjer zagledal znanega obraza. Potem je — brez upa — šel še v četrto ječo, ki je bila dosti manjša od drugih. Tam je vzdignil luč in se začel razgledovati. Nenadno se je pa zdrznil, zakaj zazdela se mu je, da vidi pod zamreženo odprtino v steni velikansko Ursusovo postavo. Takoj je ugasnil luč, stopil tja in vprašal:

„Ursus, ali si ti?“

Velikan se je ozrl rekoč:

„Kdo si? nepoznam te, ko si ugasnil svetilko.“

330.

Ta trenutek je pa Vinicij že zagledal Ligijo, ki je ležala na raztegnjenem plašču ob steni. Ni črhnij nobene več, temveč je pokleknil k deklici. Ursus ga je zdaj spoznal in dejal:

„Hvala Kristusu! A je nikar ne budi gospod!“

Vinicij je kleče in skozi solze gledal njen alabastrno beli obraz in njene shujšane roke. Ob pogledu nanjo ga je prevzela ljubezen, podobna presunljivi bolečini, pa tako polna sočutja in oboževanja da se je zgrudil ter začel poljubljati rob plašča, na katerem je počivalo predrago bitje.

331.

Skozi zamreženo odprtino v zidu so se zdaj prikradli žarki mesečine ter jo razsvetlili bolj kakor grobna luč, ki je visela nad vrati. Ligija je odprla oči, položila svoje razbeljene dlani na Vinicejeve roke ter rekla:

„Vidim te. Vedela sem, da boš prišel!“

On se je sklonil k njenim rokam ter si jih začel pritiskati na čelo in na srce.

332.

Potem jo je vzdignil z ležišča, si jo naslonil na prsi in rekel:

„Prišel sem, draga, Kristus naj te varuje in reši...“

Več od bolečine ni mogel povedati. Stiskal si jo je na prsi, ko je govorila:

„Bolna sem in umreti bom morala tukaj ali v areni. Molila sem, da bi te pred smrtjo še videla. Kristus me je uslišal. Prišel si. Dal mi je za trenutek

zavest, da se bova lahko poslovila. Odhajam, toda ljubim te in te bom zmeraj ljubila. Ne jokaj za menoj in pomni, da boš tudi ti prišel tja, kamor grem jaz. Nisem dolgo živela, toda Bog mi je dal tvojo dušo. Povedala bom Kristusu, da nisi godrnjal zoper njegovo voljo in da ga še vedno ljubiš, četudi si gledal mojo smrt. Ga boš ljubil in potrpežljivo prenesel mojo smrt? Obljubi mi to!“

333.

Zmanjkalo ji je diha. Vinicij jo je objel s tresočimi se rokami in odgovoril: „Pri tvoji sveti glavi — obljubljam!“

Njeno obličje se je v otožni mesecini razjasnilo. Še enkrat si je vzdignila njegovo roko k ustnicam in zašepetala: „Tvoja žena sem!“

Pretorijanci pred ječo, ki so kockali, so se na glas prerekali, ona pa sta pozabila na ječo, na straže in na ves svet ter začela moliti.

334.

Tri dni in tri noči ni nič motilo njunega miru in sreče. Ko je Vinicij končal delo v ječi in je mrtve ločil od živih, je odhajal v klet, kjer je bila Ligija in je ostal ondi, dokler ni zora pogledala skozi mrežo v oknu. Ligija mu je naslonila glavo na prsi in tako sta se pogovarjala o ljubezni in smrti. Bolj in bolj sta se oddaljevala od življenja in izgubljala smisel zanj. Bila sta kakor človeka na ladji, ki je že daleč od brega in ki počasi tone v neskončnost. Bolj in bolj sta se spreminjala v otožni duši, ki se ljubita in mislita odleteti h Kristusu. V Vinicijevem srcu se je včasih še oglasila bolečina kakor vihar. Včasih se mu je zasvetilo upanje iz vere v usmiljenega Boga, toda sicer se je tudi on bolj in bolj udajal v smrt. Življenje se mu je zdelo tuje, oddaljeno in minljivo.

Govorila sta, kako se bosta ljubila in živela onstran groba, ne tukaj. Bila sta kakor dva samotna stebra, pogreznjena v tišino puščave. Njuni duši sta postajali čisti kakor solze...

335.

Četrti dan je Petronij povedal Viniciju, da bodo naslednji večer s kristjani razsvetlili cesarjeve vrtove. Vinicij se je zdaj zavedel strašne resničnosti in srce mu je vtrepetalo od groze, ko je pomislil, da bo to poslednja noč, ki bi jo utegnil preživeti z Ligijo. Naglo se je spet preoblekel v delavca in šel pred ječo. Toda nadzorstvo je bilo ta večer posebno strogo in vrh tega ga je poveljujoči stotnik prepoznal. Prijel ga je za roko, ga odvedel v stran ter mu previdno dejal:

„Gospod, pojdi domov. Spoznal sem te, toda molčaj bom, ker te ne maram uničiti. Bogovi naj te tolažijo!“

Vinicij ga je preprosil toliko, da mu je dovolil ostati, da bi videl obsojence, ko jih bodo peljali mimo.

Okoli polnoči so se na široko odprla vrata ječe in v mesečini se je prikazala vrsta jetnikov: moških, žensk in otrok, ki jih je obdajalo polno vojakov. Nesrečniki so stopali v vrsti po dva in dva. Gonili so jih mimo Viničija toliko, da se mu je zdelo, da bodo izpraznili vse ječe.

Med obsojenci je spoznal zdravnika Glavka, ni pa zagledal med njimi ne Ursusa ne Ligije.

337.

Komaj se je mračilo, so že množice ljudstva hitele v cesarjeve vrtove in se neznansko čudile prizoru, ki se jim je nudil ondi. Neron in Tigelin sta hotela igre s kristjani končati zaradi kuge, ki se je širila po ječah. Zato sta izpraznila vse zapore za to prireditve. Po vseh drevoredih in ob poteh okoli lok, grmovja, ribnikov in jezerc so bili privezani kristjani. Z vzpetin, kjer drevje ni zaslanjalo pogleda, je bilo videti cele vrste kolov in teles, okrašenih z mirto, bršljanom in cvetjem. Zdelo se je, ko da so v veselje Neronu in Rima privezali na kole cel narod. Množice so si ogledovale žrtve in se spraševale:

„Ali je res moglo biti toliko krivcev in ali so Rim zažgali otroci, ki še hoditi ne znajo?“

338.

Ko se je zmarčilo in so se na nebu pokazale prve zvezde, je k vsakemu kristjanu stopil suženj z gorečo plamenico v roki. Zadonele so trobente in sužnji so stebre spodaj podnetili. S smolno napojena slama, skrita pod cvetjem, se je takoj vnela z jasnim plamenom, ki je bil vedno višji, silil skozi bršljan ter začel žrtvam lizati noge. Gledalci so umolknili. Po vrtovih se je oglasilo stokanje in bolešno vpitje. Nekatere

žrtve so vzlignile oči k nebu ter začele prepevati na čast Kristusu.

339.

Vzplamteli so glavni in stranski drevoredi, razgorele so se skupine drevja in grmovja, listje po drevju je rdelo in vrtovi so bili svetli kakor podnevi. Smrad po ožganem mesu je polnil ozračje. Med gledalci so se oglašali kriki in naraščali kakor ogenj, ki je obžemal stebre, lizal žrtvam prsi in porčnele obraze, nazadnje pa se pognal kvišku in objel vse.

340.

Še ob začetku se je med množico prikazal cesar na prelepem štirivprežnem cirkuškem vozu, ki so ga vlekli belci. Za njim so se na drugih vozovih peljali dvorjani v bleščečih oblačilih, senatorji, svečeniki in gole bakhanke z venci v lasih ter z vrči vina v rokah. Med vozovi so stopali godci, ki so igrali na harfe in lutnje. Ves ta sijajni pijani spreved se je pomikal med dimom in živimi plamenicami.

Cerkev in komunizem

-Izmed vseh veroizpovedi je komunizem najbolj sovražen katoliški Cerkvi. V njej vidi glavno oviro za svoje delo, ker le ta pri svoji učiteljski službi in vodstvu vernikov zajame vse področje človeškega udejstvovanja. Ne izpusti ničesar, ker vodi človeka povsod in vedno po zemeljski poti v večnost. Zato trči pri svojem delu s komunizmom, ki je totalitarri ideološki pojav ali doktrina, in si lasti vodstvo in usmerjanje človeka vedno in povsod. Ne trpi ničesar, kar se mu ne podredi in ne postavi v službo. Katoliška Cerkev se mu nikoli ne more podrediti oziroma z njim sodelovati, zato toliko sovraštva in preganjanje.

ČLOVEK V CERKVI IN V KOMUNIZMU

Cerkev uči, da je človek otrok božji, da je ustvarjen za Boga. Komunizem pojmuje človeka samo kot delavca, ki proizvaja, dela, ustvarja. Zato človek zadostuje samemu sebi in kot tak se skorenini v zgodovino, ki ni nič drugega kot rezultat človeških ustvaritev. Tudi ni druge vrednosti kot človekovo delo. Tekom razvoja časa bo še človek spoznal, da ni drugega Boga kot človek. Človekov Bog je človek sam. Nič višjega ne obstoja.

Cerkev vodi k Bogu po poti svetosti. Uči sprejeti trpljenje, odpustiti bližnjemu, ga ljubiti, tudi sovražnika. Kri-

stus sam kot učlovečeni Bog je trpel krivice, bil preganjan, sojen, obsojen po krivici ter umorjen. Vse to je storil iz ljubezni do človeštva in želi, da mu človeštvo sledi. Pokazal je, da je Bog ljubezen, da mu je bistvo človeškega življenja, da združeni v Njem šele predstavljamo resnično človeško skupnost.

Nasproti temu komunizem postavlja sovraštvo in maščevanje, grozi z uničenjem vsemu, kar mu nasprotuje. Ljudje so razdeljeni v razrede, ki se medseboj sovražijo in borijo. Mogočni izkoriščajo slabotne, zato trpljenje in revščina. Delavski razred, ki je edini človeka vreden element življenja mora uničiti ostale razrede, se polastiti oblasti, premoženja ter z delom ustvariti raj na zemlji. Z delom bo ustvaril obilico tvarnih dobrin, znanost bo olajšala delo in odpravila trpljenje, kar vodi k popolni sreči človeka na zemlji.

VEČNOST

Cerkev uči vero v -posmrtnost. Z dnevom smrti se začne šele pravo življenje, srečno ali nesrečno, vedno pa kot plačilo za zemsko življenje. Kako je človek znal uporabljati talente in pomoč, ki jo nudi Cerkev, tako plačilo bo prejel.

Komunizem zanika posmrtnost, zato hoče vse uresničiti na tem svetu. Zato se mu mudi, je nepotrpežljiv, nestrpen. Povsod, kjer niso pod njegovim vodstvom, vidi sovražnike, ki mu strežejo po življenju. Vidi zelo veliko strahov, zato je ideja strahopetnosti. Skrajnost strahopetnosti je uničenje vsega kar mu povzroča strah in se ga boji. Krivdo za svoje neuspehe zavrača na nasprotnike, predvsem na katoliško Cerkev.

Cerkev je čuvar resnice, svobode in vodnik v večnost. Tega vsega se komu-

nizem zelo boji, že besede same mu ne dajo miru. V svojo obrambo postavlja na mesto resnice laž in prevaro, namesto svobode diktaturo proletariata in na mesto večnosti postavlja naivno tolažbo, da je s smrtjo vsega konec, zato je treba uživati zaklade tega sveta.

BODOČNOST

V idejni borbi s katoliško Cerkvijo je komunizem bitko že izgubil. Resnica je samo ena in ta ga bo tekom časa uničila. Razredčil se bo in ostal brez revolucionarnosti in vsebine. Če bi revolucionarji, ki so ga postavili na oblast in še morda generacija za njimi bili nesmrtniki, potem bi morda lahko računal, da se bo obdržal skozi stoletja. Ker so pa tudi komunisti le navadni smrtniki, bo povsod tam, kjer imajo oblast, komunizem postopoma izgubljal na privlačnosti in zanimivosti. Za bodoče generacije bo vedno manj potreben, iskale bodo nekaj drugega, nove smeri in poti. Zato bo ostalo od njega le toliko, kolikor je od liberalizma in njegove „farške gonje“ preteklega stoletja ter racionalizma in fašizma iz prve polovice tega stoletja. Ostal bo zapisan v zgodovini kot zmotna, ki je stala človeštvo velike žrtve. Njegovi lastni otroci mu že pripravljajo pogreb, ker so ga preizkusili in vanj več ne verujejo. To dokazujejo postopne in počasne spremembe v deželah, kjer vlada. Bodočnost se mu odpira le še v deželah, kjer njegovih posledic še niso občutili na lastni koži.

VZROK OHRANITVE

V kolikor se komunizem močno drži po koncu je pripisati njegovemu socialnemu evangeliju. Izrablja v svoj prid krivice, ki se godijo delavcem in

glad, ki ga na ta ali oni način trpi še polovica človeštva. Proletariat tudi v naši dobi ni samo prazna beseda ampak bridka resnica. Nezadostne plače, neprimerna in nezdrava stanovanja, kjer je težko izpolnjevati božje zapovedi, nestalnost zaposlitve in s tem gospodarska negotovost tolikih dužin, nepravilna razdelitev stvarnih in duhovnih dobrin, vse to teži mnoge družine in posameznike. Kdor trpi pomanjkanje in krivice na lastni koži ter ne dobi pomoči od tistih, ki pravijo, da so verni in v službi Cerkve, kaj lahko zapade komunizmu, ki z njim sočustvuje in mu ponuja roko.

Na socialnem področju, pri praktičnem reševanju socialnih problemov naše dobe katoliška Cerkve precej zgublja v borbi s komunizmom. Vrhovno cerkveno učiteljstvo je v zadnjih sto letih s krščanskim socialnim naukom pokazalo, kaj morajo storiti katoličani, kaj je njihova dolžnost. Bolj malo jih je, ki ta nauk širijo in se po njem ravnaajo. Niti duhovniki niti laiki, tako iskreno priznavajo duhovniki na češkem in Kitajskem, ter do podobnih zaključkov so prišli tudi v Združenih državah Severne Amerike, še niso v tem pogledu naših dni je treba priznati, tudi obsoediti in se truditi za njihovo rešitev, storili svoje dolžnosti. Socialne krivice Proletariatu, ki je žrtev teh krivic se je treba približati in mu govoriti v njemu razumljivem jeziku. Za sprejem vere in življenja po veri je nujno potrebna tudi gotova stopnja tvarnega blagostanja. Človek živi od besede božje pa tudi od kruha, tako ga je Bog ustvaril. Zapostavljati eno na škodo drugega je zmotna. Zato mora iti delo katoličanov na terenu, duhovnikov in laikov, v borbi proti komunizmu v dvojni smeri: idejno in socialno

Avgust Horvat.

Jezusovo življenje je vedno vzbujalo med ljudmi veliko zanimanje. Pa nič čudnega, kajti on je središče vse zgodovine, naš Odrešenik.

Tu podajamo nekaj misli iz Mateja 4, 12-25

GALILEJSKI PROGRAM

Doslej nas je prvi evangelist seznanil z Jezusovim rodovnikom, opisal nato nekatere značilne pojave in dogodke ob njegovem rojstvu, in nam končno predstavil Mesija ob strani njegovega predhodnika na začetku misijanskega gibanja.

To so lepo zaokroženi odlomki, ki pa imajo le uvodni pomen ali vlogo. Sedaj je treba pristopiti k Jezusovemu javnemu delovanju v polnem pomenu besede. In tu je tako imenovana galilejska doba Jezusovega javnega delovanja nudila Mateju toliko gradiva in tako prikladno enoto, da je nanjo kot na nekako osišče naslonil glavno težo ali tovor svojega evangelijskega poročila. V njenem širokem okviru je na svoj sistematski način razporedil pregledne miselne mase, v katerih nam odkriva misijanskega kralja in njegovo borbo za svoje kraljestvo (5, 1 — 18, 35).

Toda pred to zgradbo galilejskega misijona postavlja Matej, primeren portal (4, 12 — 25). S krepkimi potezami oriše okoliščine Jezusovega prihoda v Galilejo, glavni predmet njegove pripovedi, poziv prvih učencev ob Galilejskem jezeru, in prvi splošni odmev njegovega nastopa na tleh Galileje. To so uvodne, programatične črte v celo obdobje Jezusovega galilejskega misijona.

Iz četrtega evangelija vemo, da je Jezus po svoji vrnitvi iz judejske puš-

čave deloval najprej v Judeji (Zn 2, 12 nsl.). Njegov odhod v Galilejo, ki ž njim. začenjajo prvi trije evangelisti svoja poročila o Jezusovem javnem delovanju, se je izvršil v značilnih okoliščinah. Matej pravi: „Ko je pa slišal, da so Janeza vrgli v ječo se je umaknil v Galilejo“. (4, 12).

Janeza Krstnika je vrgel v ječo Herod. Upravičeno pa domnevamo, da so imeli pri tem svoje prste vmes tudi judovski prvaki iz Jeruzalema. Grški izvirnik pravi, da je bil Janez „izročen“, mogli bi prevesti celo „izdan“, saj se z istim glagolom izraža pozneje tudi Judežovo izdajalsko dejanje. Naj bo že temu kakor koli, to je gotovo, da farizeji in pismarji Janeza niso gledali z lepim očesom in da jim je bil napoti.

Toda prav tako je gotovo, da so judovski voditelji vedeli za tesne stike med Krstnikom in Jezusom. Vedeli so, da je Janez pričeval o Jezusu, da se je zanj zavzemal in o njem govoril: „Glejte, Jagnje božje, ki odjemlje grehe sveta... Jaz sem priča, da je to Sin božji...“ (Jan 1, 29 sl.). To so bile velike izjave, če pomislimo, da so prihajale iz ust moža, ki ga je vse ljudstvo imelo za preroka. Take izjave pa so morale biti v očeh pokvarjenih voditeljev, ki jih je Janez tako brezobzirno razkrinkal, slabo priporočilo za Jezusa — že tedaj, ko so bile izgovorjene. Sedaj pa bi utegnile biti zanj in za njegovo delovanje v Judeji naravnost ne-

varne. Zdaj je Janez Krstnik pod ključem. Zdaj torej lahko vso svojo pozornost obrnejo judovski prvaki na Jezusa. Kaj to pomeni, nam z žarno lučjo osvetljuje primer Nikodema: že doslej si ta prvak, čeprav eden izmed njih, ni upal priti k njemu podnevi, ampak ponoči (Jan 3, 2).

Jezus je torej imel dovolj razloga, da se je za enkrat umaknil iz Judeje, kakor hitro je slišal, da so Janeza vrgli v ječo. Ali pa ni to slabo znamenje zanj in za njegovo kraljestvo? Komaj se je prav lotil svojega posla, že se zdi, da je doživel poraz, že se zdi, da so sovražne sile močnejše in da odločilno posegajo v njegovo usodo?

Da tako se zdi. Na take stvari se moramo v Jezusovem življenju in sploh v zgodovini božjega kraljestva pripraviti in navaditi. Temne sence se plazijo preko njegove poti, ga preHITEVAJO in zaustavljajo, kakor oblaki pod soncem, kadar jih gonijo vetrovi. Samo nikdar ne recimo, da oblaki zapovedujejo soncu, kdaj mora vziti in doklejšme ostati na nebu, Nebo je široko in sonce bo našlo svojim žarkom pot na zemljo, če ne tu, pa drugje: tam je morda temna noč, ki jo bo sonce pregnalo, in ljudje se bodo veselili njegove luči in toplote...

Tako je s Kristusom in njegovim kraljestvom. Zdi se, da je Jezus zbežal iz Judeje, da so ga pognali v Galilejo njegovi sovražniki. In vendar je prišel v Galilejo zato, da izpolni — davno preteklo. Prišel je v Galilejo. „da se je spolnilo, kar je bilo povedano po preroku Izaiju, ki pravi: 'Zemlja Zabulonova in zemlja Neftalijeva, ob potu k morju, onkraj Jordana, poganska Galileja: ljudstvo, ki je sedelo v temi. je zagledalo veliko luč, in njim, ki so sedeli v deželi smrtnih senc, je luč zasvetila'“ (4, 14-16).

Jezusov umik iz Judeje in njegova nastanitev v Kafarnaumu pa nam tudi odkrivata, kako trezno in stvarno Kristus presoja razmere, kako premišljen je v svoji odločitvah, kako prožen in gibčen v svojem ravnanju. Morda so si judovski prvaki v Jeruzalemu zadovoljno meli roke, ko so zvedeli, da je zapustil Judejo. Morda so celo menili, da so se ga zdaj za vedno znebili. Če so tako mislili, se bodo morali kmalu prepričati, da so se zmotili.

JEZUSOVA PROPOVED (4,17)

Jezusov prihod v Kafarnaum v Galileji je po mnenju evangelista važen mejnik v zgodovini Kristusovega javnega delovanja. „Od tedaj“, tako namreč pravi: „je začel Jezus oznanjati in opominjati: „Delajte pokoro, zakaj nebeško kraljestvo se je približalo“ (4, 17). Doslej je stalo njegovo delovanje še vse bolj v znamenju, v senci Janeza Krstnika in njegovega krščevanja. Jezus še ni izrekel svoje programatične besede, svoje vodilne misli, svoje propovedi, v kateri bo razodel cilj in smer svojega delovanja. To se je zgodilo šele sedaj v Galileji.

Toda, kako čudno. Jezus začenja svoj pridigo z isto glavno mislijo, z istim glavnim predmetom kakor njegov predhodnik ob Jordanu. Točno tako je govoril tudi Janez Krstnik: „Delajte pokoro, zakaj nebeško kraljestvo se je približalo“ (4, 17; 3, 2).

Menda se ne motimo, če pravimo da je to gesta Gospodovega priznanja — Krstniku, odlikovanje, ki ga je Kristus dal svojemu nesebičnemu predhodniku in zvestemu služabniku. Videli bomo tudi pozneje, kako se Jezus javno od dolžuje Janezu, kako slavi njegovo moč, njegovo svetost in veličino njegove službe. Toda najlepši spomenik mu je postavil s tem, da je prevzel nje-

govo duhovno dediščino, njegovo vodilno misel, in jo porabil kot temeljni kamen za svojo življenjsko zgradbo. To pa je tudi dokaz za Jezusovo lastno duhovno bogastvo in veličino. Tako ravna samo velik duh, velik značaj, ki se ne boji očitka, da je morda premalo izviren in samostojen.

Saj se mu takega očitka tudi zares ni bilo treba bati. To se je pokazalo že za časa njegovih prvih učencev. Nihče ni tako temeljito, tako razločno potegniti črte med Kristusom in Krstnikom kakor apostol Janez, nekdanji Krstnikov učenec. V predgovoru svojega evangelija: Janez Krstnik je kljub vsemu samo človek, Kristus pa je Edinorojeni od Očeta, večna Beseda, ki je po njej vse nastalo; Janez „ni bil luč, ampak je prišel, da bi pričeval o luči“, Kristus pa je „prava luč, ki razsvetljuje vsakega človeka“; Janez je o milosti in resnici samo govoril, s Kristusom pa je „milost in resnica prišla“ (Jan 1, 1-18).

Takšna je bila tudi razlika med kraljestvom božjim, ki ga je oznanjal Krstnik, in kraljestvom, ki o njem govori Kristus. Skupne so samo besede, samo splošni okvir, vsebina pa je različna. Janez Krstnik je bil zadnji prerok stare zaveze. Privedel je staro zavezno preroško misel in izročilo pred prag nove zaveze. Uprl je v novo zavezo svoje oči, kakor Mojzes z gore Nebo v obljubljeno deželo, toda vstopiti vanjo ni mogel. Zanj je bilo kraljestvo nove zaveze še zaprto, zavito v skrivnost, ki jo bo odgnil šele Kristus. Na Njega je zato Janez pokazal, k Njemu je napotil svoje učence in se nato poslovil. Njegova naloga, njegovo poslanstvo je bilo s tem končano.

In „od tedaj“ je začel Jezus oznanjati novozavezno božje kraljestvo. Beseda „božje kraljestvo“ stoji v sredi-

šču njegove propovedi. Božje kraljestvo je program in cilj vsega njegovega delovanja, program in cilj njegovih pridig, čudežev, borbe, smrti, vstajenja. Božje kraljestvo je vsebina Kristusovega življenja na zemlji. To je, z eno besedo, kameu, ki ga je On, Sin božji, sprožil visoko na gori: ta kamen se je zdaj začel pomikati z vrha v dolino. Strl bo vsa ohola kraljestva tega sveta in postal bo velika gora, ki bo napolnila ves svet. Tako je o njem napovedal prerok Danijel (2, 34-35).

PRVI UČENCI (4, 18-22)

Komaj smo zvedeli za glavni predmet Jezusove propovedi, že nas Matej seznanja, kako je Gospod poklical svoje prve učence — bodoče stebre svojega kraljestva.

Matejevo poročilo o tem je sicer

in Jakobom
Kristus s Petrom, Janezom

kratko, ker ima pač celi odlomek (4. 1-25), v katerem je to poročilo, značaj črteža (prim. Jn 1, 35-51. Lk 5, 1-11). Ali, Duh božji, ki je vodil njegovo pero, je v teh kratkih vrsticah postavil pred nas krasen biser iz Jezusove duhovne zakladnice. To je Jezusova čudovita beseda, s katero je nagovoril prvo bratovsko dvojico, Simona in Andreja, rekoč: „Pojdita za menoj in napravil bom vaju za ribiča ljudi“ (4, 19).

Papini pravi na svoj duhoviti način: „Velik ustvarja velike; iz zaspnega naroda jemlje buditelje, iz mehkužnega naroda borce, iz naroda nevednežev učitelje. V vseh časih se dvigajo ognji, ako se najdejo ljudje, ki jih umejo užgati. Ako se pojavi David, najde svoje giborime, Agamemnon svoje heroje, Artur svoje pero, Karl Veliki svoje paladine, Napoleon svoje maršale. A Jezus je našel med Galilejskimi ribiči svoje apostole.“

Pri vsej sličnosti, ki jo vzbujajo take primere, ne smemo pozabiti na velikanško razliko. Kdo se še danes zmeni za Napoleonove maršale in vse ostale spremljevalce neštetihih velikih moč? Jezusovi apostoli in ribiči pa še živijo in njihove ladje plovejo po vseh morjih sveta. Mnogi veliki močje so umeli zbrati krog sebe četo zvestih sodelavcev. Ko pa so sami umrli, so izginili tudi njihovi zvesti oprode.

A ni to edina in glavna razlika. Še boljše se umejo obdajati z „maršali“ razni sebični nasilniki, banditi in pustolovci. In zgodi se, da ravno največji škodljivci človeštva zbero največji krog „zvestih“. To so zastrupljevanci duha in vzgojitelji „ribičev“, ki bodo lovili duše za nemir in sovraštvo, za smrt in pogubo. Ti zažigajo ognje, ki stoletja gore, ognje za požig in uničevanje.

Lahko je reči: Hodi za menoj in napravil te bom za ribiča ljudi. Tako

govori vsak ljudski zapelivec, vsak demagog in koristolovec, ki pa gleda v ljudeh le ribe za jed, za dobiček in izkoriščevanje. Nekaj drugega pa je napraviti iz ljudi ribiče za božje kraljestvo, zažgati ogenj, ki naj gori do konca sveta, ne zato, da uničuje in muči, ampak da greje in razveseljuje človeška srca, ogenj dobrote in nesebične ljubezni.

Kristus je tak ogenj vžgal. Napravil je iz galilejskih ribičev apostole in jim dal v roke neugasljive baklje, da ž njimi vžigajo ognje ljubezni po vsem svetu in do konca sveta. Svetniški misijonarji in duhovniki, apostolski delavci vseh časov prejemajo te baklje od apostolov in jih nosijo dalje in dalje.

Vse to ima svoj začetek na obali Genzareškega jezera, tiste dni, ko je Kristus poklical prvo četico svojih učencev in jim povedal, da hoče iz njih napraviti ribiče na morju življenja v svojem kraljestvu. Ni bila lahka ta naloga. Kristus je moral iz njih res šele narediti svoje apostole. Evangelisti tega prav nič ne prikrivajo. To pa je res — o tem pričajo vsi štirje evangelisti — da je Kristus posvečal vzgoji in oblikovanju svojih učencev največjo pažnjo. To je bila njegova največja skrb od prvih do zadnjih dni njegovega javnega delovanja. Učencem je veljala njegova prva in zadnja beseda, njegov prvi in zadnji čudež.

Ni dvoma, da je bila vzgoja učencev ena izmed glavnih točk v Jezusovem evangeljskem programu sploh.

MED LJUDSTVOM (4, 23-25)

„In Jezus je hodil po vsej Galileji, učil po njih shodnicah in oznanjal evangelij kraljestva; ozdravljaj je vsakršno bolezen in vsakršno slabost med ljudstvom. In glas o njem se je širil po vsej Siriji: in prinesli so k njemu vse

bolnike z različnimi boleznimi in mukami, obsedene in mesečne in mrtvoudne, in jih je ozdravil. In spremljale so ga velike množice iz Galileje in Deseteromestja in Jeruzalema in Judeje od onkraj Jordana“ (4. 23.25).

To je podoba mesijanskega kralja med ljudskimi množicami. Vsa Galileja zaživi pred nami, vsi njeni griči in doline se prično gibati, vsa pota ravnati pot teže množic, ki se po njih pomikajo od blizu i daleč. Kakor da gledamo dobesedno uresničevanje preteklo vizije: „Vsaka dolina naj se izpolni in vsak hrib in vsak grič naj se zniža; in kar je hrapavo, naj postane gladka pot; in vse človeštvo bo videlo zveličanje božje“ (Lk 3, 4.5).

Kristus je bil najprej popotnik in misijonar. Ni se zadrževal v enem, dveh ali treh krajih in čakal, da pridejo množice k njemu, kakor je to delal Janez Krstnik. Jezus je šel sam med ljudi, od vasi do vasi, kjer in kakor jih je našel, pri delu in zabavi, na polju in na trgih, na svatbi in pri pogrebu. Kristus je ljudstvo najprej sam poiskal, potem šele so množice iskale njega.

Najlaže je prišel v stik z ljudstvom po sinagogah. Zato se je tu najprej ustavljal. Tu je lahko prišel do besede vsakdo, ki je imel kaj pametnega povedati ali vprašati v zvezi s čitanjem svetega pisma. In Jezus je imel ljudstvu v resnici mnogo povedati. „Učil jih je mnogo reči“, pravi sveti Marko pri neki priliki (4, 2). Toda Kristus ni učil kakor običajni rabini in pismouki. Njegova beseda je imela čudovito moč, ker je beseda resničnega vladarja, ker je prihajala iz globin osebnosti, ki je nosila v sebi božjo avtoriteto. Zato „so ljudje strmeli nad njegovim naukom, kajti učil jih je kakor kdor ima oblast“ (Mt 7, 28.29).

A to je samo ena stran njegovega

nauka. Njegov nauk je bil tudi nauk o veselju. Evangelist pravi, da je „oznanjal evangelij kraljestva.“ Mi često pozablamo, da „evangelij“ tu ne pomeni knjige niti kakršnega bodi oznanila, marveč veselo oznanilo, veselo vest. Ne samo, da je bila Jezusova propoved o kraljestvu skrajno sodobna in aktualna. ne samo, da je govoril o predmetu in vprašanju, ki je takrat zanimalo vsakega, marveč je oznanjal to kraljestvo tudi kot nekaj dobrega, blagega, kar po pravici vzbuja veselje. Njegova beseda zveni optimistično. Jezus ne slika v temnih, strogih barvah, kakor Janez Krstnik, ampak v svetlih, prijetnih barvah, ki srce razveseljujejo in privlačijo.

Z velikim poudarkom evangelist končno navaja četrto značilnost Jezusovega delovanja med ljudstvom, to je njegovo čudežno ozdravljenje „obsedenih, mesečnih in mrtvoudnih“, sploh „vseh bolnikov z najrazličnimi boleznimi in mukami.“ Moderni človek gre skeptično mimo tega poglavja, ker težko veruje v čudeže. Toda kdor se ne more sprijazniti s čudeži, mora dosledno zanikati Kristusa in njegovo kraljestvo. Kristus ni s čudeži razmetaval. Često se je celo branil in v svojo osebno korist jih ni delal nikoli. Čudeži so mu bili samo sredstvo v službi njegovega kraljestva. To pa je v prvi vrsti kraljestvo dobrote in usmiljenja. Tudi svetna kraljestva imajo svoja izredna sredstva: v skladu z njihovim značajem sile so ta sredstva orožja. Izredna sredstva božjega kraljestva na zemlji, pa so čudeži milosti, dobrote in usmiljenja.

Pred Kristusom je ljudstvo poznalo in čutilo samo trdo pest svetnih kraljestev. S Kristusom pa se je pojavilo kraljestvo dobrote in milosti. To razliko je ljudstvo moralo najprej čutiti.

Po dr. Aleksiču

OD DOMA

LJUBLJANA IMA POMOŽNEGA ŠKOFA

Na cvetno nedeljo, 7. aprila 1963 je bil v ljubljanski stolnici posvečen v škofa dr. Jože Pogačnik, generalni vikar ljubljanske nadškofije.

Podrobnosti o posvetitvi bo prinesla prihodnja številka „Duh. življenja“.

† P. RUDOLF PATE D. J.

Rojen je bil v Ljubljani 10. aprila 1900, umrl je na Bogenšperku 4. 10. 1962, pokopan je v Ljubljani. Po končani klasični gimnaziji — maturiral je z odliko — je vstopil v ljubljansko semenišče, nato pa v jezuitski red. Študije je končal v Innsbrucku in v Louvainu v Belgiji. Pridobil si je naslov doktorja modroslovja in bogoslovja. Bil je vzgojitelj, pridigar, misijonar, redovni predstojnik v Ljubljani ter dolgoletni vzgojitelj redovnega naraščaja za vso redovno pokrajino. Posebej je bil znan kot voditelj duhovnih vaj. Vodil je 181 tečajev duhovnih vaj. Sedemnajstkrat je vodil duhovne vaje po mesec dni. Vsekakor edinstven rekord. V življenju je imel po njegovih lastnih podatkih več kot 12000 govorov, nagovorov in predavanj. Razumel je vsaj 17 jezikov, 8 ali 9 od teh je z lahkoto govoril. Ni dvoma, da je bil p Rudolf Pate eden od najbolj izobraženih in razgledanih slovenskih duhovnikov. Moč njegove osebnosti pa ni bila v njegovi široki izobrazbi, v njegovem gibkem umu, ki je vse s tako lahkoto sprejemal. Tudi ni bila v njegovi rahločutni obzirnosti pri vzgoji in vodstvu

*Grb dr. Jožeta Pogačnika,
naslovnega škofa irenopskega
in pomožnega škofa ljubljanskega*

duš. Moč njegove osebnosti je bila v tem, da je od svoje rane mladosti dosledno živel iz ene osnovne misli: služiti Jezusu Kristusu. Lepota in privlačnost njegove osebe pa je bila predvsem v bogastvu milosti, v čistosti njegove duše, ki se je greh nikoli ni močneje dotaknil.

Sam zase pravi, da sta bili dve veliki milosti njegove mladosti to, da mu je Bog dal dobre, pobožne, katoliške starše in da nikoli ni bil v slabi družini.

„Ljubi Bog mi je dal izreden duhovniški poklic ter me vodil in varoval da nisem nikoli podvomil o njem vse od otroških let, temveč mi je vedno gorela pred očmi svetla podoba idealnega duhovnika. Šel sem zmerom ravno pot. Nikoli ni obledel moj ideal: Moraš biti dober duhovnik, luč in zgled drugim, rešitelj in njihov vodnik k Bogu. Mojih zaslug ni tu prav nič. Bogu samemu čast in slava!“

Ko se je g. prelat šimenc pri odprtem grobu poslavljaj od njega, je med drugim dejal: „Kakor v Kani Ga-

lilejski smo najraznovrstnejši svatje duhovniki, bogoslovci, inteligenti in preprosti laiki predenj postavili številnih vrčev, ki so bili prazni ali kvečjemu napolnjeni z vodo, in globokoverni pokojnik jih je čudovito napolnil z žlahtnim vinom vere, veselja, poguma... Njegova skrivnost je bila to: vedno in povsod je prinašal radost. Veselje mu je sijalo iz oči, lilo iz rok in ga je obdajalo kakor sonce..."

„Ko je naš dragi pokojnik prišel pred Sodnika, je najbrž tako rekel kakor njegov pariški sobrat: Ne sklicujem se na nobeno svoje zaslužnje, ampak le na to, da sem dosledno veroval v tvojo dobroto, ker si Oče.“

A vrhovni Sodnik mu je rekel podobno kakor Elifaz iz Temana bolnemu Jobu: „Glej, veliko si jih poučil. trudnim rokam si dal moč, duše, ki so omahovale, so utrdili tvoji govori, in kolenom, ki so se tresla, si dal poguma. Zato dobri in zvesti služabnik, pridi! Postavi Te bom čez velike reči!“

USTOLIČENJE PROŠTA IN ŽUPNIKA V KOPRU

Sv. stolica je z bulo sv. očeta J. neza XXIII. dne 16. januarja 1963 imenovala za koprskega prošta g. Leopold Jurca, dosedanjega župnika in prošta v Pazinu.

V nedeljo 24. februarja 1963 je bil novi koprski prošt g. Leopold Jure slovesno umeščen. Slovesnosti sta se udeležila poleg ordinarija, apostol. adm. Albina Kjudra, poreškopoljski škof dr. Dragutin Nežič in msgr. Jožef Pavlišič, pomožni škof v Ogulinu, ki je v imenu ordinarija umeščenje osebno izvedel. Ljubljanski g. nadškof je poslal k slovesnosti svojega zastopnika kano- nika šolarja, in poleg koperskega de-

legata in častnega kanonika Jožefa Miliča se je slovesnosti udeležila skoraj vsa okoliška duhovščina.

IZ LJUBLJANSKE NADŠKOFIJE

Disrictus Sloveniae Družbe Jezusove. Z odlokom p. generala Družbe Jezusove z dne 25. decembra 1962 je bil v okviru jezuitske provincije Hrvaške ustanovljen na ozemlju LRS poseben districtus Sloventae (nekaka viceprovincija) in za njenega superiorja imenovan p. Mihael Žužek, superior rezidence v Mariboru.

Za novega stiškega opata je bil dne 25. II. 1963 izvoljen p. Rafael Ašič dosedanji prior.

Osebnе spremembe: Za dekana zogorske fare je bil imenovan Anton Smrekolj, žup. uprav. v Zagorju ob Savi in do sedaj vd. dekan; Franc Vrolih, žup. uprav. in dekan v Moravčah, za upravitelja župnije Brdo in soupravitelja župnije Zlato polje; Jožef Mrvar, kaplan v Dobropoljah, za upravitelja v Moravčah.

† DEKAN ANTON LOVŠIN

Dne 1. 2. 1963 je umrl v Radečah pri Zidanem mostu Anton Lovšin, župnik v p. in dekan, star 79 let. Rodil se je v Ribnici na Dol. in po končanem bogoslovju služboval kot kaplan v Mirni peči in v št. Petru pri Novem mestu. Skoro vsa duhovniška leta je posvetil Radečam, kjer je bil kaplan od leta 1911, od leta 1910 pa župnik do upokojitve v letu 1962. V prvi vojni je bil vojaški kurat, v drugi pa v izgnanstvu. Njegov pogreb je bil v zelo hudem mrazu, pa je kljub temu po zelo veliki udeležbi vernikov dokazal, da je pokojnik pognal v Radečah globoke korenine in veliko dobrega storil. Naj počiva v Bogu!

Marija Terezija Ledochowska

Gotovo se še marsikateri bralec „Duhovnega življenja“ spominja misijonarskih listov „Odmev iz Afrike“ in „Zamorčka“, ki sta do zadnje svetovne vojne vsak mesec prihajala v naše družine v domovini. Zdaj žal, zaradi razmer, ki so nam vsem znane, ne izhajata več v slovenskem jeziku, pač pa v osmih drugih jezikih, med temi tudi v španskem.

Ta dva lista izdaja Družba sv. Petra Klaverja, ki je imela svojo hišo v Ljubljani poleg cerkve sv. Srca Jezusovega. Tu v Buenos Airesu pa ima svoj sedež v ulici Amenábar 834.

Ustanoviteljica te Družbe je božja služabnica Marija Terezija Ledochowska, ki je bila rojena 29. aprila 1863, to je pred sto leti, v Losdorfu v nižji Austriji v piemontski poljski družini. Njena mati grofica Jozefina je na rojstni dan Marije Terezije napisala v svoj dnevnik besede: „To je najlepši dar mojega življenja“!

Marija Terezija je prejela od Boga veliko naravnih in nadnaravnih darov s katerimi je zvesto sodelovala. Imela je veselje do glasbe, do risanja, predvsem pa je imela dar za pisanje. Že v zgodnji mladosti je začela pisati v list, na katerega so bile naročene različne znane družine. Pozneje je pisala tudi igre in drame.

Novembra 1887 je postala dama na toskanskem dvoru. Do tedaj še ni nikoli slišala govoriti o misijonih. Nekega dne prideta dve misijonarki iz reda Marijinih frančiškank v palačo v Solnogradu. Srce Marije Terezije je tedaj prekipevalo v izrednih čustvih, njen razum pa je razsvetlila božja luč. Ta obisk je napravil nanjo izreden utis, v njej pa zbudil velike misli.

Ena od teh dveh misijonark je bila v svetu grofica Gelin, preje dama na toskanskem dvoru, kakor je bila pozneje to tudi Marija Terezija.

Misijonarki sta govorili o velikih verskih in misijonarskih zadevah. Te dve misijonarki sta bili resnično oznanjevalki novega življenja, nove naloge za

Marijo Terezijo, toda ona tedaj ni niti slutila da bo to zanjo začetek novega poslanstva.

Ljubi Bog se je poslužil kardinala Lavigerie, primasa Afrike, ki je tedaj v Evropi delal veliko propagando za odpravo suženjstva, ki je bilo v tistem času še zelo razširjeno v Afriki. Obračal se je posebno do evropskih žen, katerim je pisal: „Kdor ima dar za pisanje, naj porabi to zmožnost v ta izredno vzvišen namen“! Ta klic jo je tako ganil, da je začela svoje misijonsko delo. Napisala je misijonsko dramo: Zaida.

Marija Terezija je imela veliko ljubezen do Boga in do neumrljivih duš, posebno do Afrikancev. Pridobiti Afriko za Kristusa, je bil njen program. S svojim odločnim značajem se je posvetila z vso dušo in z vsemi močmi rešitvi Afrikancev. Njene besede so bile: „Ne poznam nič lepšega, nič idealnejšega, kot je delovati za rešitev duš“!

Terezija je potem sledila zgledom velikih apostolskih oseb, ki so izšle iz roda Ledochowski. Kardinal Ledochowski, stric Marije Terezije, je bil prefekt Družbe za razširjanje sv. vere v prejšnjem stoletju. Njen brat Vladimir je bil vrhovni oče Družbe Jezusove. Sestra Julija, redovnica mati Uršula, je ustanoviteljica redovne Družbe Umi-rajočega Srca Jezusovega. Umrli so v duhu svetosti.

Marija Terezija je imela predavanja v različnih mestih Evrope, tudi v Ljubljani. Ravnatelj Kozumnega društva, gospod Kocmur je bil navzoč pri predavanju, ki ga je imela v Ljubljani. Izjavil je, da je božja služabnica Terezija imela dar, da je znala srca prepričati in jih tako ganiti, da so vsi izpraznili žepe v prid misijonom.

Umrli so v Rimu v duhu svetosti

ZA KAJ BOMO MOLILI V TEM MESECU?

Splošni molitveni namen: Molimo za združen nastop kristjanov proti uničujoči javni nemarnosti.

Misijonski molitveni namen: Molimo, da bi se evangelij razširil preko Daljnega Vzhoda.

Molitvena zveza za slovensko domovino: Tudi med Slovenci — doma in po svetu — je resno ogroženo нравno življenje družin in posameznikov. Molimo ta mesec in v čast Presvetemu Srcu Jezusovemu doprinesimo kakšno „vrt-nico“ premagovanja v zadoščenje za naše grehe in z namenom, da se med slovenskim narodom zajezi nemarnost, ki nas tira v duhovno in narodno pogubo.

6. julija 1922. Njena zadeva za beatifikacijo je že v teku.

Velikodušne mladenke, ki čutijo poklic za redovno življenje in želijo natančnejša pojasnila o misijonarkah svetega Petra Klaverja, se lahko obrnejo do predstojnice Družbe v Buenos Airesu, Aménabar 834, Buenos Aires.

MED NAMI

PRIPRAVA NA VELIKO NOČ

Ze Veliko noč, največji praznik krščanstva, smo se Slovenci v Velikem Buenos Airesu skrbno pripravili. V duhovnih obnovah, ki so bile v tehle krajih: Berazategui, Florida, Morón, Ramos Mejía, San Justo, Slovenska vas, San Martín, San José in San Miguel, smo očistili svoja srca. Duhovne obnove so trajale ponekod 4 dni, drugje 3, 2 ali pa en dan.

Štiri dni je bila v Slovenski vasi, kjer živi največja strnjena skupina Slovencev in kjer imajo tudi cerkev „Marija Kraljica sveta“. Tu je štiri dni zaporedoma pridigoval č. g. direktor Anton Orehar.

Po tri dni je bila v Floridi, Ramos Mejiji in San Martínu. V Floridi so imeli postne govore: č. g. svetnik Alojzij Košmerlj, č. g. dr. Filip Žakelj in č. g. Matija Barštnar, kaplan v Floridi. Č. g. župnik Franc Novak je pridigal v Ramos Mejiji. V San Martínu je dva dni govoril rektor slovenskega semenišča č. g. dr. Franc Gnidovec; zaključni govor s sv. mašo pa je imel č. g. direktor Anton Orehar.

V San Justu in v Morónu je trajala duhovna obnova dva dni. Č. g. župnik Anton Škulj je pridigal v San Justu. V Morónu pa je imel postna govora č. g. direktor Anton Orehar.

V manjših krajih je bila obnova le

en dan. V Berazateguiju je pridigoval in daroval sv. mašo č. g. direktor Anton Orehar, v San Miguelu in v San José pa č. g. dr. Starc. Na Eseiži, kjer je manjša skupina Slovencev, pa je bilo le spovedovanje, kamor je šel č. g. direktor Orehar.

Udeležba na duhovnih obnovah je bila precej dobra. Zanimivo pa je, da je bila v manjših krajih skoraj 100%.

VELIKONOČNI PRAZNIKI

Novi velikonočni obredi so se rojakom prav priljubili. Prva leta so sicer pogrešali tradicionalne velikonočne procesije, ki je bila sicer lepa verska manifestacija, a brez globlje vsebine. Sedaj pa mnogi vidijo, da so novi obredi veliko lepši in globlji.

V Velikem Buenos Airesu smo imeli velikonočne obrede v Slovenski hiši v Buenos Airesu in v Slovenski vasi v Lanusu.

V Slovenski hiši so bili v novi, prostorni dvorani, ki sicer ni še dokončno izdelana, a že sijajno služi.

Cvetna nedelja je lepo obetala, a je velika nevihta prekrizala številnim rojakom načrte. Kljub temu je prišlo nad 200 ljudi. Novost so bile številne „slovenske butarice“, ki so jih na željo našega učiteljstva pripravili v glavnem rojaki iz Morona.

Na veliki četrtek je bila slovesna sv. maša, katero je ob asistenci g. župnika Gregorija Mališa in bogoslovca g. Primoža Langusa daroval g. direktor Anton Orehar. Med sv. mašo je g. direktor tudi govoril o veličini velikega četrtka. Pel je pevski zbor „Gallus“ pod vodstvom g. dr. Julija Savellija. Na harmonijo pa je spremljala gdč. Anka Savelli.

Po prenosu sv. Rešnjega Telesa je sledilo češčenje presvetega Zakramenta.

Od 8 do 9 so bile žene, od 9 do 10 dekleta, od 10 do 11 moške, od 11 do polnoči pa fantje.

Na veliki petek so se pobožnosti pričele ob 7 zvečer. (Najprej je bila pridiga g. direktorja Oreharja o skrivnosti velikega petka, nato so sledila berila, ki sta jih pela diakona slovenskega bogoslovja gg. Primož Langus in Jurij Rode, nato pa je bilo „Trpljenje našega Gospoda Jezusa Kristusa po Janezu“. Kristusa je pel g. župnik Gregor Mali; kronista g. Jure Rode, Pilata, deklo, velikega duhovnika g. Ivan Rode, množico pa je pel „Gallus“.

Pasionu so sledile „Slovesne prošnje vernikov“, nato je bilo „Slovesno razkrivanje in češčenje križa“, zatem pa sveto obhajilo.

Na veliko soboto, na velikonočno vigilijo pa je prišlo največ rojakov. Dvorana je bila lepo pripravljena. Na velikem odru je stal oltar. Pevski zbor „Gallus“ je bil s svojim dirigentom g. dr. Julijem Savellijem na balkonu. V dvorani in v prostorni veži pred dvorano pa je bilo polno ljudi. Obrede je pravil g. direktor Anton Orehar, asistiral sta mu gg. župnik Mali in bogoslove Jurije Rode. Bila je tudi vrsta strežnikov.

Po evangeliju je g. celebrant voščil vsem rojakom velikonočne praznike, praznike našega upanja.

Razveseljivo je bilo gledati dolge vrste ljudi pri obhajilni mizi. Svetih hostij je bilo razdeljenih okrog tisoč.

V Slovenski vasi je v cerkvi Marije Kraljice sveta opravil obrede ob asistenti gospodov lazaristov in bogoslovca slovenskega semenišča g. Franceta Urbanija g. vikar Janez Petek, C. M. Pel pa je pevski zbor pod vodstvom g. Mirka špacapana, Udeležba je bila zelo lepa, praktično vsa Slovenska vas.

SLOVENSKA MLADINA ZDRUŽENA V SDO IN SFZ

Med slovensko mladino — fanti in dekleti — je zadnje leto opaziti novo življenje. Z organiziranjem odsekov in krožkov po slovenskih domovih sta obe organizaciji, tako Slovenska fantovska zveza kot Slovenska dekliška organizacija krepko zgrabili za delo. Seveda so eni odseki oz. krožki bolj delavni kot drugi. To namreč zavisi od različnih strani.

Slovenska dekliška organizacija ali kratko SDO ima svoje krožke v Mendozi, Moronu, San Justu, San Martinu, Ramos Mejía, Slovenski vasi in v Carapachayu. K njej spada tudi odsek dijakinj, ki se iz vseh okrajev zbirajo v Buenos Airesu v Slovenski hiši.

Slovenska fantovska zveza — SFZ — ima sedaj svoje odseke v Mendozi, Slovenski vasi, San Justu, San Martinu, Ramos Mejía in v Moronu. Dijaki, ki se zbirajo na tečajih v Slovenski hiši, pa so obenem po večini člani krajevnih odsekov.

Obe organizaciji, ki sta naše upanje, sta imeli v zadnjem času zvezna občna zbora. Dekleta, delegatkinje vseh odsekov, so izvolile svoj osredni zvezni odbor v nedeljo, 24. marca. V odboru so: Meta Debeljak, predsednica; Sanda Majhen, podpredsednica; Alenka Jenko, tajnica; Meta Smersu, blagajničarka; referentke pa so: Francka Strah, Alenka Prijatelj in Jožejka Debeljak V širšem odboru a so poleg teh še vse predsednice krajevnih odsekov, te so: Rezka Štirn iz Mendoze, Barbka Maček iz San Justa, Jelka Potočnik iz San Martina, Marija Babnik iz Morona, Metka Erjavec iz Ramos Mejía; Rezka Marn, predsednica dijakinj in predsednici iz Slovenske vasi in Carapachaya.

Fantje, člani SFZ, pa so volili svoj

zvezni odbor v nedeljo, 28. aprila. Še preje pa so bile volitve po posameznih odsekih. Predsedniki teh so tile: Ivo Majhen, Morón; Jure Bajuk, Mendoza; Alojzij Modic, San Justo; Janez Čeč, Ramos Mejía in Jesenovec Marijan San Martín. Zvezni odbor pa sestavlja: Franc Tomazin, predsednik; Miha Barle podpredsednik; Jože Žakelj, tajnik; Primož Marolt, blagajnik in Janez Frontini, športni referent ter še vsi krajevni predsedniki.

Obe organizaciji imata tudi zveznega duhovnega vodja; vsak odsek pa še odsekovnega duhovnega vodja.

OSMI SLOVENSKI DAN

Na Belo nedeljo je bil na Slovenski pristavi v Moronu pri Buenos Airesu 8. Slovenski dan.

Kot vsakoletni Slovenski dan, tako je tudi letošnjega organiziralo s sodelovanjem ostalih organizacij in Domov osrednje društvo „Zedinjena Slovenija“.

Osmi Slovenski dan se je pričel s sveto mašo, ki jo je daroval direktor slovenskih dušnih pastirjev v Argentini g. Anton Orehar. Med sv. mašo so peli združeni pevski zbori: „Gallus“, iz Slovenske vasi, San Justa, Ramos Mejía, in San Martina pod vodstvom g. Mirka Špacapana, dirigenta iz Slovenske vasi.

V cerkvenem govoru je g. direktor Orehar med drugim dejal: „Slovenski dnevi naj bodo naši razgledi. Poudariti je treba potrebo osebnega oblikovanja v našem krščanskem značaju, pomen družine, da ne naredimo zaradi sebičnosti narodnega samomora, kakor ugotavljajo naravnost statistike iz domovine; potrebo vzgoje otrok in mladine; važnost medsebojne povezave, za kar naj skrbe razne organizacije in tisk. Skrbeti moramo za jasen program načelne resnice, pustiti vsakemu svobodo,

glavno je le, da izhajajo iz resnice in služijo skupni blaginji. Pravilno se moramo vraščati v domovino, ki je nas sprejela, urediti pa moramo tudi svoj odnos do domovine, kjer živi večina slovenskega naroda. Kot izhodni točki za naše ravnanje moramo ugotoviti, da domovina še vedno ječi v suženjskih oklepih nasilnega brezbožnega komunizma in da mi za svoje dosedanje ravnanje ne potrebujemo od tamkajšnjih oblastnikov nobene milosti. Ponosno moremo gledati vsakemu v oči, za vse kar smo mislili, govorili ali delali. Nikakor pa ne smemo pozabiti na ljudi, ki tam trpe in ne morejo in ne smejo govoriti. Nudimo jim snovno in zlasti duhovno oporo. Vse to pa delajmo dogovorjeno, da nam stiki ne bodo prinesli več škode kot koristi. Bati se moramo prostih strelcev, ki delajo na svojo roko, bodisi zaradi solza domotožja ali morda celo zaradi svojih sebičnih koristi. S pravičnim delom bomo domovini hvaležno vrnili, kar smo od nje prejeli.“

Popoldanski spored je začela izvajati folklorna skupina, ki jo vodi g. Janez Bitenc.

Osrednja točka popoldanskega programa je bil govor predsednika „Zedinjene Slovenije“ g. prof. Lojzeta Horvata.

Govor je pričel z geslom 8. Dne: „Narodno oblačilo — slovenstva potrdilo“ Naglasil je med drugim, da je „narodno oblačilo tudi tista vez, ki nas druži z domovino, nas opominja naših običajev in praznikov. Lepa je slovenska narodna noša in vsem nam mora biti v ponos. Zlasti še v tujini, ker je tudi izraz našega slovenskega čutenja in miselnosti. Naj nam ne bo samo zunanji izraz, ampak predvsem izraz našega notranjega, doživetega čutenja do slovenskega naroda, da vsega kar pojem slovenstva zajame.“

NOVA KNJIGA: ZDRAVA, MARIJA, MILOSTI POLNA

Dr. Filip Žakelj, semeniški spiritual in profesor bogoslovja v Argentini, je slovenskim Marijinim častivcem poklonil pod gornjim naslovom knjigo, ki nas mora navdati z veseljem.

Na 1270 straneh, v lepi opremi, je zbrano veliko tega, kar Cerkev in slovenski narod molita in pojeta na čast Materi božji.

Skoro 300 strani zavzemajo v knjigi svete maše — 60 po številu — v čast Devici Mariji.

Drugo veliko poglavje je opis naših božjih poti. Teh je opisanih 77 in sicer na 300 straneh.

Ogromno tvarine je zbrane v poglavju: Z odpustki obdarovane pobožnosti k bl. Devici Mariji. Te zavzemajo nad 100 strani.

Na 110 straneh so Marijine pesmi, opremljene z notami. Pesmi je po številu 103.

V knjigi so tudi: Male dnevnice v čast Brezmadežnemu spočetju bl. Dev.

.....
Po govoru so fantiči in deklički Slomškovega doma v narodnih nošah podali ljubko rajalno točko, dekleta pa simbolično vajo. Obe je pripravila ga. Ema Kessler-Blejčeva. Pesmi pa je naštudirala gđc. Anka Savelli.

Naslednjo točko je pripravila zopet folklorna skupina, g. Janez Perharič pa je pred skupino slovenskih narodnih noš, med katerimi je vzbudila pristrčno odobravanje zlasti poldrugo leto stara Koroščeva Pavlinka, recitiral pesem „Kralj Matjaž“.

Po kulturnem delu programa se je razvila prijetna družabnost. V poznih večernih urah so se rojaki vračali na svoje domove, s zavestjo, da je tudi ta Dan osvetlil naše cilje in utrdil naše vrste.

Marije in Male dnevnice bl. Device Marije in več drugih stvari.

Knjigo je izdala in založila Marijina kongregacija slovenskih bogoslovcev v Adroguju. Tiskala jo je Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu. Dovoljenje za tisk pa je dala buenosaireška nadškofija.

O knjigi, katero rojakom toplo priporočamo, je izšlo že več izjav. Naj omenimo le nekatere:

G. Jože Košiček je v duhovniški reviji „Omnes unum“ zapisal: „Knjiga je bogat doprinos k Marijinemu česčenju med Slovenci. Ni to žepni molitvenik, ampak knjiga, ki mora biti sestovni del katoličanove nabožne knjižnice, ki nudi za vsak čas in za vsako okoliščino preobilo gradiva za pravo pobožnost do Marije.“

P. Anton Prešeren, gen. asistent Jez. družbe v pismu 18. decembra 1962 takole čestita ob novem marijanskem molitveniku: Čestitam vam na v vsakem oziru dobro pripravljeni knjižici ZDRAVA, MARIJA, MILOSTI POLNA! Res, zbrali ste z izredno pridnostjo vse, kar se more dobiti v čast Materi božji.“ —

P. Anton Prešeren, gen. asistent Jez. družbe, je sv. očetu Janezu XXIII. iz hvaležnosti za vso naklonjenost do slovnaroda v svojem in v imenu avtorja ter sodelavcev pri marijanskem molitveniku poklonil lepo vezam izvod. 8. jan. 1963 je nasl. nadškof Angel dell'Acqua, substitut na drž. tajništvu, poslal tole zahvalo: „Prečastiti oče, v svojem in v imenu č. g. Filipa Žaklja si sv. očetu poklonil umetniško vezan molitvenik: Zdrava Marija, milosti polna, katerega avtor je omenjeni duhovnik. Sv. oče je hvaležen za ta znak sinovske vdanosti ter pošilja tebi, prečastiti oče, in č. g. Žaklju iz srca ap. blagoslov kot znamenje obilnih milosti in nebeškega povračila.“

Molče je vstal Glavar in se oblekel. Kolóvratar je stal ob mizi, pokašljeval predse in ježil svoje obrvi nad krotkimi, prisiljeno strogimi očmi. Glavar je pogledoval skrivaj po njem in je videl zdaj v svetlobi dne močno visoko, a suho Matijevo postavo in preutrujenost njegovega lica. (Nevede zakaj se mu je čudni človek neskončno zasmilil. Spomnil se je, kaj je bil zvedel prejšnji večer o Matiji od Maruše. Tisti trenutek ga je premoglo ganotje in je rekel:

„Gospod Matija, zakaj ste zaradi mene tako skrbni?“

Kolóvratar se je rezko zravnal in dejal: „Skrben? Radi tebe I, glej ga! Kako neki pa boš našel v šolo brez mene?“

„Kje je Jernej, saj je prišel ponoči,“ je še vprašal dijak.

Kolóvratar je stopil k vprašajočemu in rekel:

Saj menda znaš brati. Beri!“ Ponudil je mlademu list.

Glavar je razgrnil pismo in bral:

„Peter! Ne bodi hud name, ko me jutraj ne boš več našel. Moja pot me je čudno zanesla v stran. Pa prav to uro, ko si Ti prišel, moram jaz odtod. Ne izprašuj preveč po meni; domov k Svetemu Petru ne sporočaj za zdaj nič. Vse več boš izvedel od Matije Kolóvratarja, ki ga spoštuj in poslušaj. On ti bo v prvo pomoč v šoli in mestu. V predalu za bukve dobiš dvajset goldinarjev za stanarino, zajtrk in knjige. Večerjal boš pri očetih kapucinih, kosilo pa boš dobival kot „externus“ pri očetih jezuitih. Pridno se uči in ne izneveri se svoji prvi misli. Jaz naj Ti ne bom za vzgled. Hudo bom naredil očetu in župniku Roglju, pa ne morem drugače. Bodi zdrav in ne pozabi me! Tvoj skoraj brat Jernej.“

IVAN PREGELJ:

ODISEJ IZ KOMENDE

Osuplo je gledal Glavar na Kolóvratarja. Ta je kimal z glavo in dejal: „Tako je zdaj, vidiš. To je, če človek v taberne lazi, z vojaki popiva, častno besedo daje, pa mora drugo jutro za glasom regimentских bobnov mesto v šolo za zvonom. Jernej je šolo obesil na klin. Saj prevšeč mu ni bila pa prav nikoli. Da bi le v vojakihi več veselja imel. Naj mu bo, želja se mu je spolnila. Naj se mu še naprej. Privoščim mu, če bo kdaj general. Pa ne bo.“

„Kako se je moglo to zgoditi?“ je vprašal Glavar in solze so mu zalile oči.

„Ne joči,“ je dejal oni mirno. „Jerneju zato še ne bo krivice. Dijaška beseda pa tudi drži. Ali naj bi jo bil snedel? Lahko bi jo, ker so sleparji taki nabirači, te sirene s hrvaškimi brki, ti graničarji; a vojaki so in dano besedo časte.“

Nekaj pozneje je dejal: „Hud bi moral biti jaz nanj. Prijatelja sva bila, pa je tako naredil kar brez mene. Še po slovo ni prišel. Samo pismo mi je položil na okno. Lep vojak je to, kakor tat je bežal.“

Tedaj je vstopila gospodinja Maruša. Ko jo je Kolovrtar zagledal, se je vrغل v svojo užaljeno strogost in viknil: „Maruša! Vse do prave mere. Pa če bo jutri deset mladih ljubljanskih mater za regimentom šlo pa mi pisma puste, naj jim dojenice pestujem, brišem in pitam, Maruša, zaklel bom od jeze in nak! Matija Kolovrtar jih ne bo pestoval, brisal in pital, amen.“

S temi besedami je prijel Glavarja za rame, ga sunil kar gologlavega skozi vrata in pustil presenečeno ženico samo sebi. Na hodniku navzdol pa je dejal mirno dijaku: „Hiteti morava, ker sva pozna. Ali naj skušnjo zamudiva in pa uro, ko jemljejo novince v knjige? Hajde, fant. Prva je zdaj šola, potem šele Jernej in zadnja je mati Maruša.“

In planil je z mladim dijakom v megleno ljubljansko jutro. Glavar ga je komaj dohajal. Zavedal pa se je živo, da je to zdaj edini človek, ki mu more biti v Ljubljani na roko. Z zasoplim glasom, poln ganotja, je jecjal:

„Gospod Matija, Bog Vam plačaj.“

Oni je začel hoditi mirneje in je učil: „Prva je, da te vidijo oča rektor. Roko jim poljubi in lepo pozdravi. Samo boječ ne bodi. Takih ne mara, je vitezke krvi. Druga je, da se pametno odrežeš pri učitelju, magistru. Zanj zadaj se bom postavil. Če kaj vedel ne boš, na moja usta glej. Tretja pa je ta, da mestnim otrokom ne odgovarjaj, če te bodo pikali, čemu si prišel. S kmetov si, takoj bodo spoznali in

jezike brusili nad teboj. Ti pa bodi moder. Zapomni si jih. Pride čas, da jim boš vrnil po svoje. Zdaj veš!“

„Vem.“

V megli pred njima je vstala senca visokega stebra. Glavar je dvignil oči in spoznal na stebru podobo Nje, ki je kači glavo strla. Potegnil je križ čez čelo in pokleknil pod steber na stopnice. „Prav,“ je rekel Kolovrtar, „le priporoči se ji. Potreben boš njene pomoči.“

Nato je vedel fanta navzgor v tlakovano dvorišče pred cerkvijo in samostansko šolo. Gruče mladih ljudi, ki so stale tam, so se spodobno ognile Kolovrtarju. Če bi se bil Glavar ozrl, bi bil pa videl, da so za njima tajili smeh, se pačili in da sta dva iztegnila surovo celo svoj jezik za korektorjem. Ta pa je vedel dijaka k vratom na levi in dejal vedro: „Zdaj si videl, kdo je korektor Matija. Tak strah imajo pred menoj.“

In Peter Pavel Glavar je verjel in prikimal. Srce mu je utripalo glasno. Prestopil je prag jezuitskih latinskih šol in v ušesa mu je brnela beseda župnika Roglja:

„Zapomni si, Peter Pavel! Skale boš valil s poti, preden boš na koncu. Zdaj so ti jih drugi, odslej jih boš sam.“

Ozrl se je za Matijo, ki ga je bil molče potisnil v neko sobo. Ni ga več videl. Zaprl je bil za seboj vrata in za vrati ga je Glavar slišal govoriti:

„Pokloni se, roko poljubi in ne ustraši se. Tisti pred katerim stojiš, je rektor, dominus magnificus.“

Peter Pavel je pogledal predse in videl človeka v dolgi suknji, prepasane z jermenom; visoka pleša se mu je svetila ob sencéh. Sedel je za zeleno mizo in preletel z mirnimi očmi vso dijakovo postavo.

Argentina:

Dušenopastirska pisarna,
Ramón Falcón 4158,
Buenos Aires

Brazilija:

Marija Mestnik,
C. Postal 7546

Sao Paulo,
Brasil

Z. D. A.:

Rev. Julij Slapšak,
3547 East 80th Street,
Cleveland, Ohio. U. S. A.

Kanada:

Ivan Marn.
131 A Treeview Drive
Toronto 14, Ont.
Canada

Trst:

Marijina družba,
Via Risorta 3,
Trieste, Italia

Italija:

Zora Piščanc,
Riva Piazzutta 18,
Gorizia, Italia

Avstrija:

Naročnino pošiljajte
Mohorjevi družbi
v Celovec

Celoletna naročnina za Ar-
gentino in države, ki nanjo
mejijo (razen Uruguaya)
500 pesov.

za ZDA in Kanado
5 dolarjev;

za Avstrijo 95 šilingov;

za Italijo 2.000 lir;

drugod
protivrednost dolarja.

Dokler gruda ni oteta 321

Molčeča Cerkev 322

O konvertitu Herbertu Praussu 326

Ljudje do vere danes 322

Koncilске smernire za liturgično reformo 330

Življenjska pot sv. Cirila in Metoda 334

Življenje govori 339

Glas iz Rima 340

Daritev svete maše 342

Sonce je, čeprav slepec pravi, da ga ni 347

Od vzhoda do zahoda 348

Slovenske narodne navade
ob cerkvenih praznikih in poletnih časih 350

Svetniški godovi do kresa 355

Primorske vesti 359

Veslanje je naporno 360

Quo vadis 362

Cerkev in komunizem. 367

Galilejski program 365

Od doma 374

Marija Terezija Ledochowska 376

Za kaj bomo molili v tem mesecu 377

Med nami v Argentini 378

Nova knjiga:

Zdrava, Marija, milosti polna 381

Odisej iz Komende 382

LETO XXX.

Štev. 6

JUNIJ 1963

**duhovno
življenje**
la vida espiritual

slovenski verski mesečnik, ki ga izdaja konzorcij (Anton
Orehar), urejujeta pa dr. Branko Rozman in dr. Alojzij
Starec. — Editor responsable: Antonio Orehar. Ramón
Falcón 4158, Bs. As. Registro de la Prop. Intel. N° 574.991.

Tiska Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, Buenos Aires

Slovenija je lepa vse leto; pomladi je vsa v cvetju in zelenju, poleti in jeseni je obložena z vsakovrstnimi sadovi, pozimi pa jo pokriva beli sneg.

